

ABSTRACT

Sustainability reporting is the external reporting of a company's strategy, activities, results and goals for sustainability. Sustainability reporting is impacted by increasing regulation, the latest being the proposed Corporate Sustainability Reporting directive proposed by the EU Commission on the 21st of April 2021. Research and public consultations show that comparability is one of the main challenges with sustainability reporting (e.g. Europa-Kommissionen, 2020; Erhvervsstyrelsen, 2019). Indicators are important for comparability (Europa-Kommissionen, 2017) as they quantify the sustainability efforts and impacts of companies. The use of indicators to improve comparability in sustainability reporting is an area with limited research. This thesis examine how large Danish companies use indicators in their sustainability reports and how the use of indicators can be improved with the purposed of increasing comparability. This is done through a content analysis of 20 companies' sustainability reports from 2019 and 2020 as well as supporting interviews with three companies and one expert.

Billede 1 (Companies included in content analysis)

4,431 indicators have been identified and analyzed in the content analysis. The analysis shows that companies use indicators in many different ways. However, companies use a low degree of standards and benchmarks. Furthermore, there are issues with consistency and boundaries. The interviews convey how companies face challenges with data availability, different accounting methods and a multitude of standards with a lack of harmonization. Companies can increase comparability by using standardized indicators, increasing transparency regarding methods and boundaries and including historical data when reporting on company-specific indicators. With the European green deal, increasing focus from investors and the European sustainability reporting standards expected in 2022 there is no doubt that sustainability reporting will be increasingly important.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Abstract	2
Indholdsfortegnelse	3
Anvendte forkortelser og begreber	4
Indledning	6
Forskningsmæssig relevans	6
Problemformulering	7
Afgrensning.....	8
Struktur	8
Metode	9
Pragmatisme	9
Rapportanalyse og interviews	9
Validitet og reliabilitet.....	9
Teori	10
Isomorfisme	10
Bæredygtighedsrapportering	11
Regulering.....	11
Standarder.....	13
Kvaliteten af bæredygtighedsrapportering	17
Kvalitetsegenskaber	17
Litteraturreview	18
Analyser, høringssvar og anbefalinger	20
Opsummering på kvalitet i bæredygtighedsrapportering	23
Sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering	23
Kriterier for øget sammenlignelighed	23
Opsummering	28
Analyse	28
Udvælgelse af rapporter.....	28
Overordnet metode	30
Resultater af indikatoranalyse	32

Opsummering	55
Andre resultater.....	58
Udfordringer.....	60
Opsummering	68
Diskussion	68
Forbedringsmuligheder for øget sammenlignelighed	68
Opsummering	72
Konklusion	73
Perspektivering	75
Litteraturliste	76
Artikler, bøger og rapporter.....	76
Bæredygtighedsrapporter anvendt i analyse	82
Kilder til bilag.....	86

ANVENDTE FORKORTELSER OG BEGREBER

Her præsenteres kort de forkortelser og hovedbegreber, der anvendes mest i specialet:

CDSB: Climate Disclosure Standards Board

CSR: Corporate Social Responsibility

CSRD: Corporate Sustainability Reporting Directive

EFRAG: European Financial Reporting Advisory Group

ESG: Environmental, Social and Governance

EU: Den Europæiske Union

FN: De Forenede Nationer

FSR: FSR – Danske Revisorer

GRI: Global Reporting Initiative

IAS: International Accounting Standards

IASB: International Accounting Standards Board

IFRS: International Financial Reporting Standards

IIRC: The International Integrated Reporting Council

KPI: Key Performance Indicator

SASB: Sustainability Accounting Standards Board

TCFD: Task Force on Climate-related Financial Disclosures

ÅRL: Årsregnskabsloven

Afgrænsning er den afgrænsning af aktiviteter mv., der bestemmer hvilke dele af en virksomhed og dens værdikæde, der indgår i rapportering. Begrebet bruges blandt andet i FSR (2019) i relation til bæredygtighedsrapportering.

Basisår (baseyear) er det år, som en relativ udvikling eller baseline tager udgangspunkt i.

Bæredygtighedsrapportering er rapportering om bæredygtighed, dvs. forhold om miljø, klima, social, medarbejderforhold, menneskerettigheder, governance og lignende. Det omfatter rapporter om CSR, ESG, samfundsansvar, osv. uagtet hvilket begreb, der anvendes. Når der henvises til specifik lovgivning eller studier af specifikke typer af bæredygtighedsrapportering, vil det fremgå.

Rapporteringsbrugere er de forskellige informationsbrugere af bæredygtighedsrapportering, svarende til regnskabsbrugere for finansiel rapportering.

Regnskabspraksis tager udgangspunkt i finansiel rapportering og er ”de specifikke principper, grundlag, konventioner, regler samt den praksis, der anvendes af en virksomhed ved udarbejdelsen og præsentationen” af rapporteringen (IAS 8, 2005). Begrebet regnskabspraksis anvendes i relation til bæredygtighedsrapportering i fx FSR (2017; 2018; 2019).

Sammenlignelighed følger IASB’s definition og er ”the qualitative characteristic that enables users to identify and understand similarities in, and differences among, items” (IASB, 2018, s. 17). Sammenlignelighed omfatter både sammenlignelighed over tid og mellem virksomheder.

Scope 1, 2 og 3 kommer fra GHG Protocol-standarden om CO₂-rapporteringen (GHG Protocol, 2015). De tre scopes er en opdeling af virksomheders udledning baseret på hvor i værdikæden, CO₂-udledningen sker. Scope 1 er udledninger fra aktiver kontrolleret af virksomheden, fx biler. Scope 2 er indirekte udledninger forbundet med køb af elektricitet, nedkøling mv. Scope 3 er andre indirekte udledninger, der skyldes virksomhedens aktiviteter, men som ikke kontrolleres af virksomheden, fx udledninger forbundet med produktion af varer tidligere i værdikæden.

INDLEDNING

Med den europæiske grønne pagt har EU forpligtet sig til en grøn omstilling, herunder fx klimaneutralitet i 2050 (Europa-Kommissionen, 2019). Den grønne pagt er en europæisk aftale og strategi vedrørende EU's håndtering af klima- og miljøudfordringer. Ifølge den grønne pagt er der behov for betydelige investeringer for at finansiere den grønne omstilling. For at samfundet kan investere i virksomheder, der rent faktisk er mere bæredygtige, er det nødvendigt at virksomhedernes bæredygtighed kan vurderes og sammenlignes (Taksonomiforordning, 2020). I den forbindelse kan bæredygtighedsrapportering være en vigtig måde at sikre, at investorer informeres fuldt ud om virksomhedernes bæredygtighed (Europa-Kommissionen, 2019). En stor undersøgelse af institutionelle investorer viser også, at investorer i stigende grad anvender virksomheders bæredygtighedsrapporter i deres investeringsbeslutninger (Ernst & Young Global Limited [EY], 2020). Bæredygtighedsrapportering spiller dermed en vigtig rolle i den grønne omstilling.

Bæredygtighedsrapportering er en relativt ny disciplin i forhold til traditionel finansiel rapportering (Tschopp & Huefner, 2015). Det er et område med stigende grad af regulering, især fra EU. Virksomheder i regnskabsklasse D og store C har i flere år været påkrævet at rapportere om samfundsansvar og det underrepræsenterede køn, jf. Årsregnskabslovens (ÅRL) §§99a og 99b. Med Europa-Kommissionens forslag til et nyt direktiv om bæredygtighedsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), i april 2021 er der lagt op til en langt mere omfattende regulering af bæredygtighedsrapportering (CSRD, 2021). Europa-Kommissionen har i deres forslag blandt andet udvidet hvilke virksomheder, der er omfattet af direktivet, indført krav om at rapportere i henhold til en europæisk rapporteringsstandard samt krav om assurance.

På trods af den nuværende regulering, der stiller krav til både form og indhold af bæredygtighedsrapportering, er kvaliteten og niveauet af sammenlignelighed lavt (Europa-Kommissionen, 2020; Erhvervsstyrelsen, 2019). Pålidelige, sammenlignelige og verificerbare oplysninger er et vigtigt element i de beslutningsgrundlag, der skal bidrage til den grønne omstilling (Europa-Kommissionen, 2019). Der er altså behov for øget sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering.

FORSKNINGSMÆSSIG RELEVANS

Som ovenstående afsnit viser, er sammenlignelighed af bæredygtighedsrapportering en af forudsætningerne for de investeringer, der skal drive den europæiske grønne omstilling. På trods af dette er sammenligneligheden lav, og der er dermed et behov for øget viden om, hvordan sammenligneligheden kan øges.

Kvantitative oplysninger i bæredygtighedsrapportering gør informationsbrugere i stand til at drage sammenligninger (Europa-Kommissionen, 2017). Indikatorer om bæredygtighed er altså en væsentlig del af sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering. På trods af dette er der kun begrænset forskning i anvendelsen af indikatorer i dansk bæredygtighedsrapportering, især i relation til sammenlignelighed. FSR – Danske Revisorer (FSR) har flere år undersøgt store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering (FSR, 2017; FSR, 2018; FSR, 2019). FSR's undersøgelser indeholder enkelte punkter om indikatorer, som fx andelen af virksomheder, der har Key Performance Indicators (KPI'er), men der er ingen større studier, der undersøger dansk bæredygtighedsrapportering på indikatorniveau. For at komme med konkrete anbefalinger til virksomheders bæredygtighedsrapportering med henblik på at øge sammenligneligheden er det afgørende først at have en grundlæggende viden om danske virksomheders anvendelse af indikatorer i bæredygtighedsrapportering.

PROBLEMFORMULERING

På baggrund af ovenstående opstilles følgende problemformulering og underspørgsmål:

Hvordan anvender store danske virksomheder indikatorer i deres bæredygtighedsrapportering, og hvordan kan anvendelsen af indikatorer forbedres med henblik på øget sammenlignelighed?

UNDERSPØRGSMÅL

For at besvare problemformuleringen opstilles seks underspørgsmål. Underspørgsmålene er valgt for at opnå det bedst mulige vidensgrundlag til belysning af den overordnede problemformulering

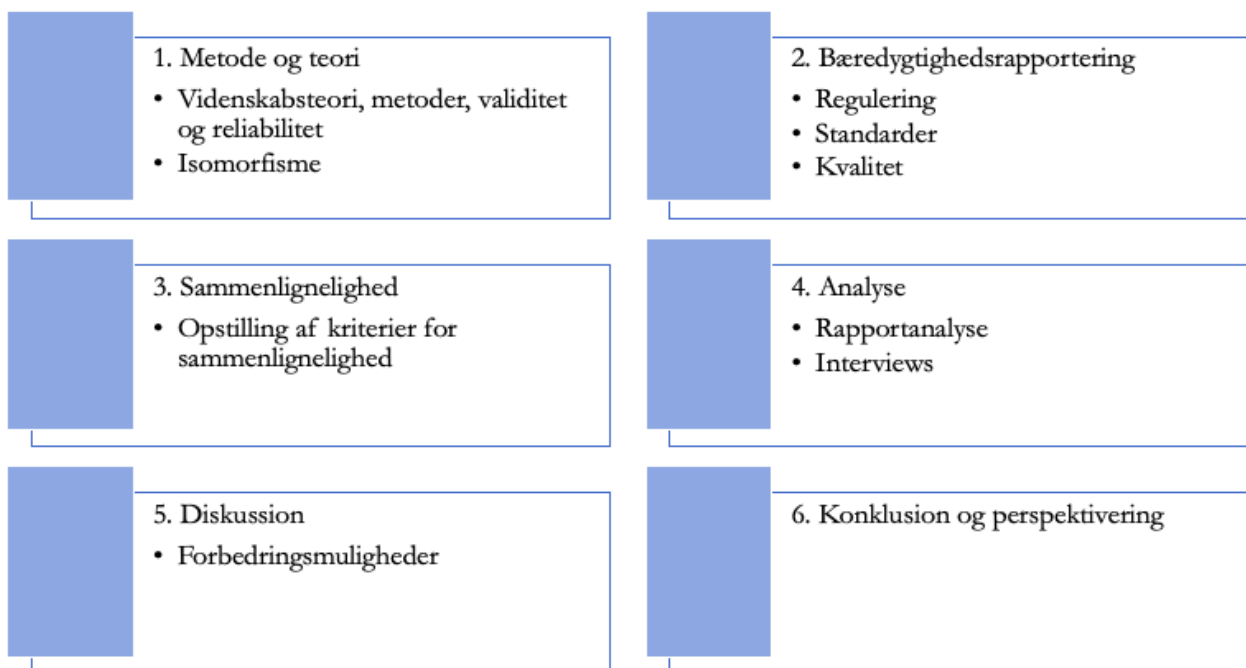
1. Hvilke krav er der til bæredygtighedsrapportering i dansk lovgivning?
2. Hvad er den generelle kvalitet af bæredygtighedsrapportering?
3. Hvilke karakteristika ved indikatorer om bæredygtighed kan bidrage til øget sammenlignelighed?
4. Hvordan anvender udvalgte virksomheder indikatorer i deres bæredygtighedsrapportering?
5. Hvilke udfordringer er der forbundet med anvendelse af indikatorer for rapporteringsaflæggere?
6. Hvordan kan anvendelsen af indikatorer forbedres med henblik på at øge sammenlignelighed?

For at sikre at underspørgsmålene behandles med henblik på at besvare den overordnede problemformulering vil der i næste afsnit foretages en afgrænsning af de problemstillinger, der behandles i specialet.

AFGRÆNSNING

Undersøgelsen afgrænses til store danske børsnoterede virksomheder. Tidligere undersøgelser har vist, at bæredygtighedsrapporter fra store virksomheder typisk har en højere kvalitet (KPMG, 2020, Sotorrió & Sánchez, 2010; Hahn & Kühnen, 2013), og at børsnoterede virksomheder i højere grad beskriver regnskabspraksis samt inkluderer benchmark og lignende i deres rapporter end ikke-noterede virksomheder (FSR, 2019). Ved at analysere bæredygtighedsrapporter, der alt andet lige bør have en højere kvalitet, forventes det, at besvarelsen af problemformuleringen i højere grad vil kunne identificere de aspekter ved anvendelsen af indikatorer, der volder virksomhederne flest problemer. Dermed vil undersøgelsen bidrage med anbefalinger til bedre anvendelse af indikatorer, der vil kunne gavne flest virksomheder. Derudover giver en ensartet stikprøveudvælgelse bedre mulighed for en dybdegående eksplorativ undersøgelse (Saunders et al., 2019). Yderligere afgrænsninger beskrives og begrundes løbende i specialet.

STRUKTUR

Billede 2 (Oversigt over specialets struktur)

METODE

PRAGMATISME

Specialet er udarbejdet ud fra videnskabsteorien pragmatisme. Pragmatisme tager udgangspunkt i en problemstilling og har til formål at bidrage med viden til praktiske løsninger (Saunders et al., 2019). Her er problemstillingen den lave grad af sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering, og formålet med specialet er at bidrage med praktiske forslag, der kan anvendes af virksomheder til at øge sammenligneligheden. I modsætning til positivisme forsøger pragmatismen ikke at afdække almengyldigheder (Egholm, 2014). Den forsøger derimod af undersøge hvorfor specifikke, konkrete situationer ser ud, som de gør. Da sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering er et område, der endnu ikke er undersøgt særlig meget, vurderes en pragmatisk tilgang at give den bedste mulighed for at undersøge området på en måde, hvorpå resultaterne kan anvendes i praksis til at øge sammenligneligheden af rapporteringen. Specialet følger en abduktiv struktur, hvor teori, metode og empiri løbende beskrives og diskuteres i de afsnit, hvor det anvendes. Denne struktur er hensigtsmæssig ved en eksplorativ undersøgelse med udgangspunkt i pragmatismen (Egholm, 2014). Da denne struktur er valgt, vil de metodiske overvejelser blive uddybet og diskuteret løbende i specialet, mens den overordnede metode præsenteres kort nedenfor.

RAPPORTANALYSE OG INTERVIEWS

Specialet undersøger indikatorer og sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering gennem en "content analysis" af 20 danske børsnoterede virksomheders rapportering. Med udgangspunkt i standarder, forskning og anbefalinger er der opstillet en række kriterier, der vurderes at kunne øge sammenlignelighed. Content analysis muliggør en kvantificering af virksomheders anvendelse af indikatorer, da hver indikatorer kodes efter de fastlagte parametre (Krippendorff, 2013; Helfaya et al., 2018). Det tillader en sammenligning af virksomhedernes anvendelse af indikatorer og sammenlignelighed samt en diskussion af udfordringerne i sammenligneligheden. Ulempen ved denne metode er, at hensigten og overvejelserne bag bæredygtighedsrapporteringen samt valget og opstillingen af indikatorer ikke belyses. Derfor suppleres den kvantitative analyse med interviews af aflæggere af bæredygtighedsrapporteringen. Der er foretaget interviews med tre virksomheder, hvis rapportering indgår i den kvantitative analyse, samt en ekspert med viden om bæredygtighedsrapportering og rapporteringsstandarder.

VALIDITET OG RELIABILITET

Validitet og reliabilitet er løbende inddraget i metodiske overvejelser og vil også blive præsenteret i de relevante afsnit. Den overordnede validitet og reliabilitet præsenteres imidlertid også her. Der er ikke én anerkendt metode til at undersøge sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering, og derfor er det løbende overvejet, hvordan undersøgelsen kunne foretages, så

sammenlignelighed blev undersøgt på den mest hensigtsmæssige og valide måde. Kriterierne for sammenlignelighed er opstillet med udgangspunkt i anerkendte rapporteringsstandarder, forskningslitteratur og udvalgte anbefalinger. Det vurderes at øge validiteten, da standarder og anbefalinger vedrørende sammenlignelighed afspejler, hvordan sammenlignelighed generelt opfattes af førende aktører indenfor området, og dermed hvordan det kan undersøges i konkrete rapporter. I forbindelse med rapportanalysen er analyserne af de enkelte rapporter løbende gennemgået for at sikre en konsistent vurdering af indikatorer. Hver af de 20 virksomheders rapportering er analyseret for årene 2019 og 2020, og det er i den forbindelse også forsøgt sikret, at de samme indikatorer er vurderet ens i begge rapporter. Konsistenssikringen øger undersøgelsens interne reliabilitet (Krippendorff, 2013). Vurderingskriterierne, og hvordan de er anvendt i praksis, er beskrevet detaljeret for at sikre en forståelse for vurderingen og for at øge den eksterne reliabilitet. Det bør dog nævnes, at der indgår en grad af subjektivitet i de fleste vurderingskriterier. Formålet med specialet er ikke at opstille kvantitative sammenhænge for sammenlignelighed men nærmere at undersøge, hvordan indikatorer kan bidrage til sammenlignelighed samt belyse de mest problematiske områder indenfor sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering. Det vurderes, at specialets reliabilitet er tilstrækkelig i denne sammenhæng.

TEORI

Virksomheders bæredygtighedsrapportering kan forklares med udgangspunkt i flere forskellige teorier, som fx stakeholderteori, legitimitetsteori og institutionalisme (Unerman et al., 2007). I institutionalisme undersøges det, hvordan organisationers handlinger formes og påvirkes af det institutionelle miljø (DiMaggio & Powell, 1983). I relation til bæredygtighedsrapportering kan institutionalisme bruges til at forstå, hvordan virksomheders bæredygtighedsrapportering påvirkes af det institutionelle miljø i form af fx regulering og krav fra vigtige aktører i feltet (Larrinaga-González, 2007).

ISORMORFISME

Isomorfisme er en effekt af institutionalisme, hvor en gruppe organisationer bliver mere ens, idet de handler efter de samme krav fra det institutionelle miljø (DiMaggio & Powell, 1983). DiMaggio og Powell (1983) opstiller tre mekanismer af institutionalisme, der driver isomorfisme: tvang, professionalisering og efterligning. Tvang er det formelle og uformelle pres fra regulering og markedet, hvor virksomhederne bliver mere ens, når de handler for at leve op til presset. Professionalisering får individer til at handle efter bestemte værdier og normer, og efterligning er, når organisationer efterligner mere succesfulde og legitime organisationer. Isomorfisme vurderes at være relevant til at undersøge og forklare sammenlignelighed i bæredygtighedsrapportering, da en vis grad af "ensretning" i rapportering er nødvendig for, at man kan sammenligne virksomheders bæredygtighedsrapporter. Da specialet anvender en abduktiv struktur, vil isomorfisme

løbende inddrages til at forklare betydningen af faktorer, der påvirker virksomheders bæredygtighedsrapportering.

BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

Bæredygtighedsrapportering er, når virksomheder integrerer informationer om bæredygtighed i deres eksterne rapportering. En af de mest anerkendte standarder for bæredygtighedsrapportering, Global Reporting Initiative (GRI), har defineret bæredygtighedsrapportering som ”an organization’s practice of reporting publicly on its economic, environmental, and/or social impacts, and hence its contributions – positive or negative – towards the goal of sustainable development” (GRI, 2016a, s. 3). En gren af bæredygtighedsrapportering er ESG, der står for Environmental, Social and Governance. ESG-begrebet anvendes ofte i forbindelse med investering (Buniamin & Ahmad, 2015). EY’s seneste undersøgelse af institutionelle investorer viser, at stort set alle investorer laver en detaljeret gennemgang af virksomheders ESG-information i forbindelse med investeringsevalueringer (EY, 2020). Derudover spiller bæredygtighedsrapporteringen oftere en betydelig rolle i investeringsbeslutninger end for få år siden, jf. EY’s undersøgelse. Bæredygtighedsrapportering anvendes også i forbindelse med diverse rankings og kåringer af bæredygtige virksomheder, som fx Corporate Knights, der årligt kårer de 100 mest bæredygtige børsnoterede virksomheder (Corporate Knights, 2021b)

REGULERING

I dette afsnit beskrives de regulatoriske krav til bæredygtighedsrapportering. I dansk lovgivning er krav til bæredygtighedsrapportering reguleret i Årsregnskabsloven (ÅRL), og betegnelsen ”samfundsansvar” anvendes. Virksomheder i regnskabsklasse D og store C er forpligtet til at supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for samfundsansvar efter følg-eller-forklar princippet, jf. ÅRL §99a. Redegørelsen kan gives i tilknytning til ledelsesberetningen, som supplerende beretning efter ÅRL §14, eller på virksomhedens hjemmeside med præcis henvisning, jf. ÅRL §99a, stk. 4. Redegørelsen skal dække klima- og miljøpåvirkning, sociale- og personaleforhold, forhold vedrørende respekt for menneskerettigheder samt bekæmpelse af korruption og bestikkelse, jf. ÅRL §99a, stk. 1. For de områder, hvor virksomheden har en politik, skal følgende oplyses, jf. stk. 2:

- 1) Indholdet af politikkerne
- 2) Hvordan politikkerne omsættes til handling
- 3) Processer for due diligence hvis det anvendes
- 4) Vurdering af resultater der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar og forventninger til arbejdet fremover

Uanset om virksomheden har politikker, skal redegørelsen for samfundsansvar indeholde beskrivelse af virksomhedens forretningsmodel, jf. ÅRL §99a, stk. 3, nr. 1. Redegørelsen skal også indeholde de væsentligste risici forbundet med samfundsansvarsområderne i relation til

virksomhedens forretningsaktiviteter, samt hvordan virksomheden håndterer de pågældende risici, jf. ÅRL §99a, stk. 3, nr. 2. Dernæst skal virksomheder give oplysninger om ikke-finansielle nøgleresultatsindikatorer (KPI'er), hvis disse anvendes, jf. ÅRL §99a, stk. 3, nr. 3. Hvis virksomheden rapporterer efter en ekstern standard eller internationale retningslinjer for bæredygtighedsrapportering, og rapporteringen opfylder alle krav fra §99a, stk. 1-4, kan virksomheden undlade at udarbejde en redegørelse for samfundsansvar, jf. ÅRL §99a, stk. 8.

Diversitet, herunder kønsdiversitet, indgår typisk under den ”sociale” del af bæredygtighed. Der er dog også eksplicitte krav til rapportering om diversitet i form af måltal for andelen af det underrepræsenteret køn i ledelsen for D- og store C-virksomheder, jf. ÅRL §99b. Virksomheder med værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i EU skal også rapportere om virksomhedens mangfoldighedspolitik, jf. ÅRL §107d.

EU-REGULERING

Bestemmelsen om redegørelse for samfundsansvar implementerer EU's direktiv om ikke-finansiell rapportering 2014/95/EU (forkortet NFRD) Direktivet er gældende for udvalgte virksomheders rapportering fra 2018. Direktivet blev implementeret i Årsregnskabsloven med Lov nr. 738 af 1. juni 2015. Et af de primære formål med direktivet var at øge sammenligneligheden af ikke-finansiell information (NFRD, 2014). Europa-kommissionen har i 2017 udarbejdet retningslinjer for ikke-finansiell rapportering (2017/C 215/01), der blandt andet indeholder vejledning til rapportering af KPI'er. Virksomheder anbefales at inkludere KPI'er, der er mest nyttige ift. at ”overvåge og vurdere fremskridt og understøtte sammenligneligheden mellem virksomheder og sektorer” (Europa-kommissionen, 2017, s. 12).

Krav om redegørelse for samfundsansvar blev oprindeligt indført med Lov nr. 1403 af 2008, der trådte i kraft i 2009. Der har altså været krav til bæredygtighedsrapportering for udvalgte danske virksomheder i flere år før vedtagelsen af EU's direktiv om ikke-finansiell rapportering. EU-reglerne omfatter alene store virksomheder af offentlig interesse med et gennemsnitligt antal ansatte på over 500, jf. artikel 1 i 2014/95/EU. Dansk ret pålægger altså flere virksomheder at rapportere om samfundsansvar end direktivet.

Som led i EU's arbejde med bæredygtighed er der kommet en række forordninger på området. Udvalgte forordninger er taksonomiforordningen, 2020/852, og offentliggørelsesforordningen, 2019/2088, der sammen danner rammen for regulering af bæredygtige investeringer (Finanstilsynet, 2020). Offentliggørelsesforordningen pålægger finansielle markedsdeltagere at offentliggøre udvalgt bæredygtighedsinformation på deres hjemmesider. Taksonomiforordningen opstiller en taksonomi, dvs. klassifikation, af, hvornår økonomiske aktiviteter kan siges at være miljømæssigt bæredygtige. Med taksonomiforordningens artikel 8 skal store børsnoterede virksomheder med over 500 ansatte oplyse om andel af omsætning,

anlægsomkostninger og driftsomkostninger, der vedrører taksnomiaktiviteter. Allerede fra 2022 skal virksomhederne oplyse om 2021-tal for dele af taksonomien.

CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING DIRECTIVE

Europa-kommissionen er i gang med at opdatere direktivet (Europa-kommissionen, u.å.). Den 21. april 2021 offentliggjorde Europa-Kommissionen deres forslag til det nye direktiv for bæredygtighedsrapportering, ”Corporate Sustainability Reporting Directive” (CSRD, 2021). Med det nye forslag bliver kravene til store virksomheders bæredygtighedsrapportering øget på flere punkter med blandt andet flere påkrævede informationer samt krav om assurance. Rapportering skal blandt andet indeholde muligheder vedrørende bæredygtighed og planer til sikring af, at strategi og forretningsmodel er i overensstemmelse med Paris Aftalen. Hvis forslaget vedtages i sin nuværende form, vil det ligeledes blive et krav, at rapportering skal ske efter europæiske standarder for bæredygtighedsrapportering, der skal udvikles af European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG), og hvor første udkast forventes færdig i 2022.

OPSUMMERING AF REGULERING

Som det fremgår af ovenstående afsnit, er danske virksomheder i regnskabsklasse D og store C underlagt krav om bæredygtighedsrapportering efter følg-eller-forklar princippet. Kravet har været gældende for udvalgte virksomheder før EU-direktivet om ikke-finansiell rapportering, men de nuværende regler lægger sig meget tæt op ad EU-direktivet. Lovkravet er en form for tvangsmekanisme (DiMaggio & Powell, 1983), der driver isomorfismen i store europæiske virksomheders rapportering. Kravet lægger både et pres på formen og indholdet i rapporteringen, idet det er krav til rapportering om forretningsmodel, risici, politikker mv. Derudover kræves oplysning om de specifikke kategorier miljø, social, menneskerettigheder og anti-korruption. Europa-Kommissionen har i april 2021 offentliggjort deres forslag til et nyt direktiv om bæredygtighedsrapportering (CSRD, 2021). På baggrund af det foreslåede CSRD forventes det, at reguleringen af bæredygtighedsrapportering bliver mere omfattende, hvilket også understreger behovet for mere viden om området.

STANDARDER

Som det fremgår af ovenstående afsnit, er det muligt at opfylde kravet om redegørelse om samfundsansvar ved anvendelsen af standarder. Internationale standarder og retningslinjer har i høj grad været med til at drive ensretning i den frivillige bæredygtighedsrapportering og højne værdien af rapporteringen (Diouf & Boiral, 2017). Standarderne har i takt med deres stigende anerkendelse påvirket normerne for rapporteringen og har dermed drevet isomorfisme gennem professionalisering (Larrinaga-González, 2007). Der er et stort antal standarder og frameworks indenfor bæredygtighedsrapportering (La Torre et al., 2018). I følgende afsnit beskrives de mest anvendte og anerkendte standarder.

GRI

Global Reporting Initiative (GRI) er en af de mest anvendte rapporteringsstandarder indenfor bæredygtighedsrapportering (Loprevite et al., 2020). GRI's hovedkvarter er i Amsterdam (GRI, u.å.) Der er tre universelle standarder, GRI 101, 102 og 103, der beskriver kravene til anvendelsen af GRI, principper for rapportering osv. (henholdsvis GRI, 2016a; 2016b; 2016c). De universelle standarder er lige nu under opdatering (GRI, 2020). Derudover er der en række standarder indenfor emnerne, økonomi (200-serien), miljø og klima (300-serien) og social (400-serien). Der er i skrivende stund 38 standarder, inklusive en standard med ordforklaringer. De emnespecifikke standarder indeholder specifikke krav til disclosures og i flere tilfælde også krav eller anbefalinger til opgørelsesmetoder for enkelte indikatorer. GRI anvender med egne ord et bredere bæredygtighedskoncept ved at inkludere økonomi, miljø og klima samt sociale ressourcer (GRI, 2016a). GRI udarbejder sine standarder med det formål at fremme offentlighedens interesser, herunder blandt andet ved at fremme positiv impact og øge transparens (Global Sustainability Standards Board, 2018). GRI nævnes eksplicit som en vigtig aktør i institutionalismen i Larrinaga-Conzáles (2007) grundet standardernes kodificering af normer og regler for bæredygtighedsrapportering.

SASB

Ligesom GRI, har Sustainability Accounting Standards Board (SASB) udviklet en række standarder til bæredygtighedsrapportering. Her er standarderne ikke centreret omkring emner men omkring industrier. SASB har 77 industristandarder samt et "Materiality Map", der viser de væsentligste emner for de individuelle industrier (SASB, u.å.-b). Hver standard indeholder en række informationer og indikatorer, som bør være væsentlige for industrien, og som virksomheder indenfor den pågældende industri derfor anbefales at rapportere på. Hver indikator har en unik kode, som virksomheder kan anvende for at skabe sporbarhed til SASB-standarderne. SASB har en begrebsramme, der også er under opdatering (SASB, 2017). Bæredygtighedsemner i SASB omfatter miljø, social kapital, menneskelig kapital, forretningsmodel samt lederskab og governance. SASB-standarder er udviklet med henblik på investorer og andre brugere af finansiel rapportering. Derudover skriver SASB, at lovgivere og myndigheder, som fx SEC, kan have gavn af SASBs standarder og forskning. SASB har hovedkontor i San Fransisco (SASB, u.å.-a).

IIRC

The International Integrated Reporting Council (IIRC) har udarbejdet en begrebsramme indenfor integreret rapportering (IIRC, 2013). Formålet med integreret rapportering er at forklare udbydere af finansiel kapital, hvordan organisationer skaber værdi over tid. IIRC's begrebsramme er altså udarbejdet med investorer og långivere som de primære stakeholders. Begrebsrammen er principbaseret og opstiller seks kapitaler, der ifølge IIRC er nødvendige for en organisations succes. Ifølge begrebsrammen kan kvantitative indikatorer være meget brugbare til at forklare værdiskabelsen, især i kombination med kvalitativ information. IIRC's begrebsramme har ikke et

særskilt fokus på bæredygtighed, som GRI og SASB. Begrebsrammens stakeholder-fokus på udbydere af finansiel kapital kritiseres af flere, der er bekymret for, at et fokus på maksimering af investorers profit vil begrænse oprigtig commitment til social ansvarlighed (Tsagas & de Villiers, 2020; de Villiers & Maroun, 2017). IIRC er placeret i London (IIRC, u.å.)

TCFD

Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) har udarbejdet en vejledning til virksomheders rapportering vedrørende klimarisici (TCFD, 2017). I modsætning til GRI, SASB og IIRC er TCFD specifikt fokuseret på klima. TCFD fokuserer ligeledes primært på, hvordan virksomheden påvirkes af risici fra klimaforandringer i modsætning til fx GRI, der har fokus på, hvordan omverdenen påvirkes af virksomhedens aktiviteter. De primære stakeholders er investorer, långivere og forsikringselskaber. Vejledningen har fire tematiske områder: governance, strategi, risk management samt metrics og måltal. TCFD anbefaler, at udledning af drivhusgasser (GHG) udregnes efter GHG Protocol. Det er en international standard om beregning og rapportering af udledning af drivhusgasser (GHG Protocol, 2015).

CDSB

Climate Disclosure Standards Board (CDSB) er en anden international rapporteringsstandard, der fokuserer specifikt på miljø og klima (CDSB, 2019). Formålet med CDSB er at tilvejebringe information om miljø og klima, der er relevant for investorer. CDSB har 12 krav til rapportering, der vedrører governance, politikker, strategi, mål, risici osv.

ANDRE INITIATIVER

Udover ovenstående standarder er både IASB og European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) i gang med at udvikle af rapporteringsstandarder indenfor området (IFRS, 2020; EFRAG, 2020). Ifølge IASB er det især behovet for at øge sammenligneligheden af information, der driver ønsket om at udvikle en standard (IFRS, 2020). I februar 2021 kom EFRAG med deres anbefalinger vedrørende en europæisk standard for bæredygtighedsrapportering til Europa-Kommissionen (EFRAG, 2021).

Der er også flere initiativer, hvis primære formål ikke er opstilling af standarder for bæredygtighedsrapportering, men som stadig har en stor påvirkning på rapporteringen. To væsentlige initiativer vil kort blive præsenteret her. CDP er en global ranking-virksomhed, der bedømmer virksomheders klimaindsatser (CDP, u.å.). Virksomheder kan blive bedømt ved at indsende svar på et omfattende spørgeskema, og bedømmelsen tager dermed ikke udgangspunkt i den bæredygtighedsrapportering, virksomheden generelt udarbejder og offentliggør. Ligeledes er FN's 17 verdensmål ikke en rapporteringsstandard, men målene spiller en stor rolle i bæredygtighedsrapportering. Verdensmål 12 om bæredygtigt forbrug og produktion opfordrer også

virksomheder til at integrere bæredygtighedsinformation i deres rapporteringcyklus (FN, 2015). En undersøgelse af 100 store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering fra 2018 viste, at 75% omtaler FN's verdensmål og 68% udpeger specifikke verdensmål (FSR, 2019). FN's verdensmål har derfor også været med til at drive isomorfismen af bæredygtighedsrapporteringen ved at opstille normer og værdier indenfor bæredygtig udvikling samt give samfundet og virksomheder et fælles sprog om bæredygtighed.

STANDARDERNES BETYDNING FOR SAMMENLIGNELIGHED

Som ovenstående viser, er der forholdsvis stor forskel på standarderne. GRI og SASB har meget fokus på indikatorer, mens IIRC og CDSB er principbaseret og opstiller mere generelle begrebsrammer for rapporteringsprincipper. Derudover har flere af standarderne fokus på investorer og kreditgivere, mens andre har et bredere stakeholderperspektiv. Standarderne kan også kombineres på forskellige måder. Rapportering efter TCFD er i overensstemmelse med andre standarder, som fx SASB. Faktorer som forretningsmodel, industri og geografi medfører, at der kan være stor forskel på hvilke områder, der er væsentlige for brugerne af forskellige selskabers bæredygtighedsrapporter. De mange forskellige frivillige standarder og manglen på lovpligtige standarder gør det muligt for virksomheder at tilpasse bæredygtighedsrapporteringen til deres virksomhed samt behovene fra informationsbrugerne af deres rapportering. De forskellige standarder og muligheden for selv at tilpasse rapporteringen er dog også med til at mindske sammenligneligheden (Tsagas & Villiers, 2020; Diouf & Boiral, 2017). I september 2020 udgav fem af de ledende organisationer, CDP, CDSB, GRI, IIRC og SASB, en hensigtserklæring om et samarbejde om at tilpasse standarderne for at skabe et omfattende rapporteringssystem (CDP et al., 2020). Derudover har SASB og IIRC annonceret planer om en fusion til ”The Value Reporting Foundation” (IIRC, 2020).

KVALITETEN AF BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

Ovenstående afsnit beskriver de regulatoriske krav samt internationale standarder, der i høj grad har været med til at drive udviklingen i dansk og europæisk bæredygtighedsrapportering. Som nævnt i indledningen, er det en generel udfordring, at kvaliteten af bæredygtighedsrapportering er lav. Dette afsnit vil med udgangspunkt i et litteraturreview samt diverse undersøgelser og rapporter redegøre for kvaliteten af bæredygtighedsrapportering, herunder de generelle udfordringer. Først redegøres der imidlertid for hvilke kvalitetsegenskaber, bæredygtighedsrapportering kan vurderes ud fra, med udgangspunkt i IASB's (2018) begrebsramme og udvalgte standarder.

KVALITETSEGENSKABER

KVALITETSEGENSKABER FOR FINANSIEL RAPPORTERING

International Accounting Standards Board (IASB) er det uafhængige organ, der udarbejder de internationale regnskabsstandarder. Regnskabsstandarderne udarbejdes med udgangspunkt i koncepter fastlagt i IASB's begrebsramme (IASB, 2018). Begrebsrammen fastlægger det overordnede formål med finansiell rapportering, hvilket er at støtte de primære regnskabsbrugere i deres beslutningstagen ved at tilvejebringe finansiell information om virksomheden. Begrebsrammen fastsætter en række kvalitative egenskaber for finansiell information. Der er to fundamentale kvalitative egenskaber, relevans og troværdig repræsentation, der understøttes af fire supplerende egenskaber: sammenlignelighed, verificerbarhed, rettlighed og forståelighed. Finansiell information er relevant, hvis det har en prognoseværdi, bekræftelsesværdi eller begge. Informationen bidrager til troværdig repræsentation, hvis det har tre karakteristika: fuldstændig, neutral og fejlfri.

KVALITETSEGENSKABER FOR BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

Såfremt bæredygtighedsrapporteringen udgør virksomhedens redegørelse om samfundsansvar fra ÅRL §99a, skal rapporteringen overholde de relevante bestemmelser i ÅRL beskrevet i afsnittet om regulering. Hvis redegørelsen indgår i årsrapporten i form af en integreret rapport, skal kvalitetskrav til årsrapporten fra ÅRL også overholdes for bæredygtighedsrapporteringen. Såfremt bæredygtighedsrapportering er udarbejdet som en supplerende beretning i henhold ÅRL §99a, skal kravene til supplerende beretninger fra ÅRL §14 overholdes. Kvalitetskrav og grundlæggende forudsætninger fra ÅRL §§12-13 skal overholdes med de lempelser, der følger af forholdets natur.

Der er ikke ét anerkendt organ, der fastlægger standarder og principper for bæredygtighedsrapportering, som IASB gør for finansiel rapportering i store dele af verden. Standardsorganer som GRI, SASB, IIRC, TCFD og CDSB har hver sine retningslinjer og dermed også principper for kvalitet. Her er en oversigt over principperne for rapportering og rapporteringskvalitet:

GRI	SASB	IIRC	TCFD	CDSB
Reporting Principles for defining report quality	Criteria for accounting metrics	Guiding Principles	Fundamental Principles for Effective Disclosure	Guiding Principles
Accuracy	Fair Representation	Strategic focus and future orientation	Relevant information	Relevance and materiality
Balance	Useful	Connectivity of information	Specific and complete	Faithfully represented
Clarity	Applicable	Stakeholder relationships	Clear, balanced, and understandable	Connected with other information in the mainstream report
Comparability	Comparable	Materiality	Consistent over time	Consistent and comparable
Reliability	Complete	Conciseness	Comparable among organizations within a sector, industry, or portfolio	Clear and understandable
Timeliness	Verifiable	Reliability and completeness	Reliable, verifiable, and objective	Verifiable
	Aligned	Consistency and comparability	Provided on a timely basis	Forwardlooking
	Neutral			
	Distributive			

Tabel 1 (Oversigt udarbejdet på baggrund af GRI (2016a, s.7), SASB (2017, s.19), IIRC (2013, s.16), TCFD (2017, bilag 3) og CDSB (2019, s.11). Principper vedrørende sammenlignelighed markeret med fed for overblikkets skyld.

Som ovenstående afsnit viser, er der rimelig stor overensstemmelse mellem kvalitetsegenskaber fra begrebsrammen om finansiel rapportering og de mest anvendte standarder indenfor bæredygtighedsrapportering. Sammenlignelighed indgår i alle kvalitetsprincipper.

LITTERATURREVIEW

Dette afsnit beskriver relevant forskningslitteratur om kvaliteten af bæredygtighedsrapportering samt anvendelsen af indikatorer i bæredygtighedsrapportering. Da specialets fokus er på bæredygtighedsrapportering og ikke de interne processer bag udvælgelsen af indikatorer mv., er litteraturreviewet afgrænset til artikler, der omhandler rapportering.

KVALITETSBEGREB I LITTERATUREN

Derudover er rapporteringskvalitet et debatteret og uklart koncept (Loprevite et al. 2020; Helfaya et al. 2018). Boiral et al. (2019) og Diouf og Boiral (2017) anvender kvalitetsbegreber, der tager udgangspunkt i forskellige versioner af GRI-standarderne. Håbek og Wolniak (2016) definerer kvalitet som relevans og troværdighed. I nogle studier vurderes kvalitet ikke udelukkende på kvaliteten af selve indholdet i rapporteringen men også på anvendelsen af anerkendte standarder samt assurance (Helfaya & Whittington, 2019; Helfaya et al., 2018). Andre definerer ikke direkte kvalitet og bruger forskellige measures, som antal indikatorer, som proxy for kvalitet (Helfaya et al., 2018). Flere artikler kritiserer anvendelsen af kvantitet som proxy for værdi (Helfaya et al., 2019; Beretta & Bozzolan, 2008).

Helfaya et al. (2018) kritiserer hidtidige studier for at anvende forskernes egne opfattelser af kvalitet frem for at bruge den opfattelse af kvalitet, som aflæggere og brugere af rapporteringen har. De har analyseret opfattelsen af kvalitet i miljørapportering hos både rapporteringsbrugere og -aflæggere. 51% af de adspurgte definerede rapporteringskvalitet som ”The completeness, accuracy, and reliability of the disclosure” (Helfaya et al., 2018, s. 174). En vigtig del af kvaliteten var blandt andet kvantitative ikke-finansielle og finansielle disclosures. Diouf og Boiral (2017) har undersøgt opfattelsen af kvaliteten af bæredygtighedsrapportering ved at interviewe 33 canadiske investorer og professionelle inden for Social Responsible Investment (SRI). Deres analyse viste, at særligt sammenlignelighed er vigtig for kvaliteten for denne gruppe af interessenter, da analyser af performance over tid og benchmark-analyser ofte bruges til investeringsbeslutninger.

Kvalitetsbegrebet er altså bredt og uklart, og undersøgelser af kvaliteten af bæredygtighedsrapportering bør tage dette i betragtning.

UDVALGTE FORSKNINGSRISULTATER

Dette afsnit vil redegøre for udvalgte forskningsresultater, der vurderes at være mest relevante for at forstå kvaliteten, sammenligneligheden og anvendelsen af indikatorer.

Håbek og Wolniak (2016) har undersøgt kvaliteten af bæredygtighedsrapporter fra 2012 fra seks udvalgte EU-medlemsstater, herunder Danmark. Informationskvalitet er i studiet defineret som relevans og troværdighed. Deres undersøgelse viser, at danske bæredygtighedsrapporter generelt har en lav kvalitet i forhold til andre lande. De fleste rapporter, herunder især de danske, anvender i lav grad måltal, trends over tid og performance indikatorer for udvalgte områder.

I Diouf og Boirals (2017) interviews med canadiske investorer mente 65% af de adspurgte, at der var udfordringer med sammenligneligheden af virksomheders performance over tid. Bayne og Wee (2019) har lavet en analyse af 40 børsnoterede australske virksomheders anvendelse af ikke-finansielle KPI'er i årsrapporter fra 2016. Artiklen anvendte fire kriterier for KPI'er til at vurdere

kvaliteten med udgangspunkt i sammenlignelighed. Kriterierne var tidligere års resultater, måltal, konkurrentscore og andre benchmarks. Analysen viste, at kun 28% af ikke-finansielle KPI'er var oplyst med tidligere års resultater, samt at kun 24% KPI'er var oplyst med et måltal. Stort set ingen af de ikke-finansielle KPI'er blev præsenteret med en score for konkurrenter, og 17% af de samlede KPI'er havde et andet benchmark. Samlet set konkluderede artiklen, at KPI'erne havde en lav grad af sammenlignelighed. Analysen vedrører australske virksomheder, der altså ikke er underlagt kravene i EU's direktiv om ikke-finansiell rapportering. Resultaterne kan derfor ikke overføres direkte til danske virksomheders rapportering, men det giver alligevel et indblik i nogle af de udfordringer, der kan være ved anvendelsen af ikke-finansielle KPI'er i relation til sammenlignelighed.

Roca og Searcy (2012) undersøgte hvilke indikatorer, der blev rapporteret på i bæredygtighedsrapporter fra 94 canadiske virksomheder fra 2008. 585 forskellige indikatorer blev identificeret, og det gennemsnitlige antal indikatorer rapporteret var 19,5. Avram et al (2018) har undersøgt rapporteringen af GRI-indikatorer i forhold til antal og konsistens for 49 udvalgte virksomheder. Deres undersøgelse viste blandt andet, at virksomheder fra industrier med en stor miljøpåvirkning rapporterer på signifikant flere indikatorer vedrørende miljø og klima.

Forskningslitteraturen viser altså, at der er delte meninger om, hvad kvalitet i bæredygtighedsrapportering er, og hvordan den kan måles. Flere af studierne indikerer, at der generelt er et lavt kvalitetsniveau i bæredygtighedsrapportering, herunder især vedrørende sammenlignelighed. Studier af indikatorer viser, at der rapporteres på mange forskellige indikatorer, og at industri kan have en betydning for antallet af indikatorer. Få studier analyserer kvaliteten og sammenligneligheden af indikatorer i bæredygtighedsrapporteringer. Der er altså et yderligere behov for studier af dette.

ANALYSER, HØRINGSSVAR OG ANBEFALINGER

Der er få forskningsartikler om kvaliteten af danske selskabers bæredygtighedsrapportering. Af forskningen gennemgået i litteraturreviewet er det kun én artikel (Håbek & Wolniak, 2016), der eksplicit inkluderer danske rapporter i sin undersøgelse. Der er imidlertid flere forskellige analyser og rapporter fra forskellige organisationer, der belyser dansk bæredygtighedsrapportering. Nedenstående afsnit vil med udgangspunkt i udvalgte rapporter redegøre for danske virksomheders bæredygtighedsrapportering. Dernæst gennemgås to høringssvar vedrørende bæredygtighedsrapportering fra henholdsvis Europa-Kommissionen og Erhvervsstyrelsen for at belyse nogle af de udfordringer, der opleves med kvaliteten i rapporteringen. Til sidst vil udvalgte anbefalinger til indikatorer blive belyst.

ANALYSER AF DANSK BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

FSR har lavet flere analyser af store selskabers §99a-redegørelser (FSR, 2017; FSR, 2018; FSR, 2019). I 2017 analyserede FSR bæredygtighedsrapporter fra 2016 fra danske børsnoterede virksomheder med hovedsæde i DK og over 500 medarbejdere (FSR, 2017). Alle virksomhederne havde nøgletal med i rapporteringen, men kun 38% henviser til en beskrivelse af regnskabspraksis, dvs. en beskrivelse af definitioner og principper for opgørelse af oplyste tal. 71% af virksomhederne rapporterede nøgletal i forhold til tidligere års performance. I 2018 udgav FSR en analyse af de 50 største danske virksomheders bæredygtighedsrapportering fra 2017 (FSR, 2018). Alle virksomhederne inkluderede nøgletal, og 60% af virksomhederne havde tidligere års performance med. I analysen var det knap halvdelen af virksomhederne, der havde beskrevet anvendt regnskabspraksis, og kun 24% af beskrivelserne var dækkende for al data i rapporten. FSR analyserede i 2019 100 store danske virksomheders rapportering fra 2018 (FSR, 2019). 98% af rapporterne inkluderede KPI'er men kun 33% oplyste om regnskabspraksis for KPI'erne. 74% af rapporterne inkluderede tidligere års tal. Under halvdelen (38%) beskrev negativ udvikling i data mens 54% beskrev positive udviklinger. Kun 15% sammenlignede resultater med branchen.

FSR's analyser giver et godt overblik over de største danske virksomheders bæredygtighedsrapportering. Da analyserne har inkluderet forskellige virksomheder de tre år, kan resultaterne ikke sammenlignes direkte. FSR's analyser viser, at stort set alle virksomhederne rapporterer på KPI'er. Omtrent $\frac{3}{4}$ af virksomhederne inkluderer tidligere års resultater, mens kun lidt over en tredjedel beskriver anvendt regnskabspraksis. Der er dermed plads til forbedring. Analyserne er på rapportniveau, og de siger derfor ikke noget om hvor stor en andel af nøgletallene, der inkluderer tidligere års performance eller har beskrevet anvendt regnskabspraksis. En undersøgelse fra 2013 af store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering viste, at det kun var mellem 36% og 38% af virksomhederne, der anvendte indikatorer i rapporterne fra 2009-2011 (Erhvervsstyrelsen, 2013). Der er altså sket en stor stigning fra 2011 til FSR's undersøgelser, hvor alle de undersøgte virksomheder inkluderede nøgletal.

HØRINGSSVAR

Hovedparten af de regulatoriske krav til bæredygtighedsrapportering stammer som nævnt fra EU's direktiv om ikke-finansiell rapportering. I 2020 påbegyndte Europa-Kommissionen deres arbejde med at opdatere direktivet med en offentlig høring. Kommissionen offentliggjorde i juli 2020 en rapport med resultater fra høringen (Europa-Kommissionen, 2020). 588 organisationer og personer svarede, heraf både brugere og aflæggere af bæredygtighedsrapporter samt diverse fagorganisationer. 84% af rapporteringsbrugerne mente, at den rapporterede information var utilstrækkelig i forhold til sammenlignelighed. 74% af brugerne mente ligeledes, at informationen var utilstrækkelig i forhold til troværdighed, og 70% mente, at relevansen var utilstrækkelig. Det må forventes, at en større andel af utilfredse personer og organisationer vil bruge tid på at svare på høringen end personer, der generelt er tilfredse med kravene og rapporterne. Det er dog stadig

påfaldende, at en så stor andel af brugerne af bæredygtighedsrapportering er utilfredse med kvaliteten af informationen. Danmarks svar på høringen involverede blandt andet anbefalinger til øget fokus på dataetik samt standardiserede KPI'er (Erhvervsstyrelsen, 2020).

I 2019 udarbejdede Erhvervsstyrelsen ligeledes en høring om mere værdiskabende bæredygtighedsrapportering (Erhvervsstyrelsen, 2019). Et af formålene var blandt andet at undersøge, hvordan rapporteringen kan gøres mere sammenlignelig. Flere af høringssvarene vedrørte også eksplicit et ønske om øget sammenlignelighed. Nogle af svarene inkluderede forslag til forbedring af sammenlignelighed, som fx faste krav til nøgletal. Flere henviste til ESG-nøgletalsvejledningen lanceret af Finansforeningen, Nasdaq og FSR. De to høringssvar viser dermed, at et af de områder, hvor der er størst utilfredshed, er sammenligneligheden.

ANBEFALINGER

Ifølge en analyse af bæredygtighedsrapportering i EU udarbejdet til Europa-Kommissionen i 2011 er indikatorer og KPI'er nødvendige for at kunne sammenligne over tid og mellem sektorer (Wensen et al., 2011). Nasdaq, FSR og Finansforeningen udgav i 2019 en hoved- og nøgletaloversigt til ESG-data til årsrapporter (Nasdaq et al., 2020). Oversigten blev ajourført i 2020, og den indeholder 15 nøgletal inden for Environment, Social og Governance. Nøgletallene og opgørelsesmetode er definerede, og det er beskrevet, hvorfor de valgte nøgletal er inkluderet. Derudover refereres der til relevante vejledninger og standarder, som fx Finansforeningens Nøgletalsvejledning og GHG Protocol. Nasdaq har i 2019 også lavet sin egen vejledning til ESG-rapportering, der indeholder 30 nøgletal – 10 til hver ESG-kategori (Nasdaq, 2019). Flere af indikatorerne har under-indikatorer, og det er også forklaret, hvordan nøgletallene bør opgøres.

World Economic Forum (WEF) og de fire store revisionshuse, Deloitte, EY, KPMG og PwC, udgav i 2020 et white paper med anbefalinger til standardiserede ESG-indikatorer (WEF et al., 2020). Ifølge white paperet blev de standardiserede indikatorer udarbejdet, da undersøgelser viste, at virksomheder oplevede udfordringer ved at rapportere på bæredygtig udvikling på en troværdig måde grundet de mange standarder og manglen på konsistens og sammenlignelighed i indikatorer. Anbefalingerne indeholder en række generiske indikatorer fordelt på kategorierne ”Governance, Planet, People and Prosperity”.

Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål blev lanceret i oktober 2018 som regeringens nye platform for dialog og aktiviteter vedrørende virksomheders arbejde med samfundsansvar og verdensmål (Erhvervsstyrelsen, 2021). Rådet kom i juni 2020 med deres anbefalinger til regeringen vedrørende mere værdifuld bæredygtighedsrapportering (Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål, 2020). Rådet anerkendte en stigende efterspørgsel efter indikatorer og måltal. Anbefalingen gik primært på standardiserede og generiske indikatorer.

Flere af anbefalingerne og høringssvarene anbefaler altså standardiserede og generiske indikatorer for blandt andet at øge sammenligneligheden. Det går imod nogle af de nuværende standarder,

som fx TCFD, der anbefaler, at virksomheder undgår generiske disclosures, der ikke bidrager til brugerens forståelse af den pågældende virksomhed (TCFD, 2017). Ligeledes har SASB udviklet industrispecifikke standarder, da der kan være forskel i væsentligheden af indikatorer afhængig af industri (SASB, 2018a). Ingen af emnerne i SASB Materiality Map er væsentlige for alle industrier.

OPSUMMERING PÅ KVALITET I BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

Som afsnittet om kvalitetsegenskaber viser, opstiller standarder indenfor bæredygtighedsrapportering i høj grad de samme kvalitetsegenskaber til rapportering som IASB's begrebsramme. I forskningslitteraturen anvendes der derimod forskellige kvalitetsbegreber. Forskningslitteraturen viser, at kvalitetsniveauet i bæredygtighedsrapportering generelt er lavt. Der er forholdsvis begrænset forskning i kvaliteten af danske virksomheders bæredygtighedsrapportering samt i kvaliteten af de anvendte indikatorer. Forskningslitteratur og høringssvar indikerer, at det især er lav sammenlignelighed, der mindsker kvaliteten og brugbarheden af bæredygtighedsrapportering. Sammenlignelighed er som nævnt en supplerende egenskab i regnskabskvalitet i IASB's begrebsramme og indgår ligeledes som et grundlæggende princip i de udvalgte standarder indenfor bæredygtighedsrapportering. Det generelt lave kvalitetsniveau og den manglende viden om anvendelsen af indikatorer medfører, at der er behov for yderligere undersøgelser om, hvordan indikatorer kan højne kvalitetsniveauet og sammenligneligheden. Muligheden for anvendelse af indikatorer til at øge sammenligneligheden er derfor en væsentlig del af analysen i dette speciale.

SAMMENLIGNELIGHED I BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTERING

Specialet tager udgangspunkt i IASB's sammenlignelighedsbegreb, hvor sammenlignelighed er muligheden for at sammenligne rapportering både over tid og mellem virksomheder (IASB, 2018). Denne forståelse af sammenlignelighedsbegrebet findes også i GRI (2016a), SASB (2017), IIRC (2013), CDSB (2019) og TCFD (2017). Europa-Kommissionens vejledning til ikke-finansiell rapportering anbefaler ligeledes, at information er konsistent over tid og sammenlignelig mellem organisationer (Europa-Kommissionen, 2017).

KRITERIER FOR ØGET SAMMENLIGNELIGHED

Dette afsnit undersøger, hvordan anvendelsen af indikatorer teoretisk set kan øge sammenlignelighed. På baggrund af udvalgte vejledninger, standarder og forskningslitteratur opstilles en række karakteristika, som en indikator kan have, der vurderes at øge sammenligneligheden på tværs af virksomheder og/eller på tværs af perioder. At kriterierne er udvalgt på baggrund af anerkendte standarder, vurderes at øge validiteten, da standarder og anbefalinger vedrørende sammenlignelighed afspejler, hvordan sammenlignelighed generelt opfattes af førende aktører indenfor området. Efter opstillingen af kriterierne anvendes de til at analysere indikatorer i udvalgte virksomheders bæredygtighedsrapportering.

1. ANTAL INDIKATORER

Som nævn er antallet af indikatorer ikke nødvendigvis et udtryk for kvaliteten af bæredygtighedsrapporteringen (Beretta & Bozzolan, 2008). For flere rapporteringsaflæggere og -brugere er antallet faktisk ligegyldigt (Helfaya et al., 2018). Der er både fordele og ulemper ved at rapportere på mange indikatorer, og virksomheder skal finde balancen mellem at give et dybdegående og nuanceret billede og ikke drukne regnskabsbrugere i information (IASB, 2018). Antal indikatorer er dog fortsat relevant i relation til sammenlignelighed. Sammenligneligheden mellem virksomheder påvirkes formodentlig, hvis der er stor forskel på antallet af indikatorer, da det er begrænset, hvor mange indikatorer fra en rapport med 300 indikatorer, der kan sammenlignes med indikatorer fra en rapport med kun 40 indikatorer.

2 FORDELING PÅ KATEGORIER

Bæredygtighed består som nævnt af flere dimensioner eller kategorier, som fx miljø og klima eller sociale forhold. En indikatorers bæredygtighedskategori siger i sig selv ikke noget om sammenligneligheden. Fordelingen af indikatorer på kategorier vurderes imidlertid at give et godt overblik over nogle af de forskelle i virksomheders rapporteringsfokus, der kan påvirke sammenligneligheden. For hvordan sammenlignes to rapporter, hvor den ene nærmest udelukkende rapporterer på klima og miljø, mens den anden kun rapporterer på sociale forhold? Tidligere studier har konkluderet, at virksomheder fra miljøtunge industrier i langt højere grad rapporterer på indikatorer vedrørende miljø og klima (Avram et al., 2018). Derudover kan ændringer i fordeling på kategori påvirke sammenligneligheden over tid, hvis det skyldes, at der jævnlige udgår indikatorer fra én kategori eller ofte tilføjes nye indikatorer fra en anden kategori.

3. FORKLARING AF REGNSKABSPRAKSIS

Redegørelse for samfundsansvar kan som nævnt placeres i ledelsesberetningen, supplerende beretning eller særskilt rapport på hjemmesiden, jf. ÅRL §99a. Metoder og målegrundlag brugt til beregninger i ledelsesberetning eller supplerende beretninger skal fremgå af rapporteringen, jf. henholdsvis ÅRL §53, stk. 1 og ÅRL §14, stk. 2. Ifølge IASB's begrebsramme er forklaring af regnskabspraksis en vigtig del af kvaliteten af sammenlignelighed (IASB, 2018). Forklaring af regnskabspraksis anbefales også i flere standarder (fx CDSB, 2019; TCFD, 2017). Hvis regnskabspraksis ikke er forklaret tilstrækkeligt, er det svært at sammenligne på tværs af virksomheder, da tal kan være opgjort på forskellige måder, uden at regnskabsbrugere kan tage højde for det. Derudover kan det være svært at vurdere sammenligneligheden over tid, da det ikke kan vurderes, om indikatorerne er opgjort konsistent over tid. FSR's seneste undersøgelse af store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering viste, at kun 33% af de undersøgte virksomheder oplyser om regnskabspraksis for KPI'erne i rapporteringen (FSR, 2019). Undersøgelsen viser dog ikke, om regnskabspraksis beskriver alle KPI'erne i rapporteringen. Det vurderes altså, at

forklaring af regnskabspraksis for de anvendte indikatorer er et vigtigt element i sammenligneligheden.

4. ANERKENDTE STANDARDER

Som afsnittet om kvalitet beskrev, er der flere organisationer, der anbefaler anvendelsen af standardiserede indikatorer i bæredygtighedsrapporteringen for blandt andet at øge sammenligneligheden (fx Europa-Kommissionen, 2020; Erhvervsstyrelsen, 2020). Når indikatorer ikke følger en standard, er der en risiko for, at virksomheder opgør og måler den forskelligt. Det øger derfor sammenligneligheden af de enkelte indikatorer, hvis de er opgjort efter og tydeligt henviser til en anerkendt standard (Avram et al., 2018).

I Europa-Kommissionens anbefalinger til ikke-finansiell rapportering fremgår det ligeledes, at virksomheder opnår bedre sammenlignelighed ved at rapportere efter en alment anerkendt referenceramme for rapportering (Europa-Kommissionen, 2017). Anvendelsen af eksterne standarder som et parameter til at øge sammenlignelighed understøttes også af diverse rapporteringsstandarders anbefalinger (CDSB, 2019; IIRC, 2013; TCFD, 2017; GRI, 2016a). GRI og SASB opstiller hver sine standardiserede indikatorer, som virksomheder kan rapportere på. Derudover er IASB som nævnt i gang med at udarbejde en standard til ikke-finansiell rapportering med blandt andet det formål at øge sammenligneligheden (IFRS, 2020).

Anvendelsen af standarder på indikatorniveau øger sammenligneligheden mellem virksomheder, der rapporterer i henhold til den pågældende standard. Derudover kan referencer til industristandarder øge sammenligneligheden til virksomheder i samme industri, da rapporteringsbruger har mulighed for at vide, hvorfor indikatoren anvendes, og i nogle tilfælde også, at den er opgjort efter de anerkendte principper i industrien.

5. SAMMENLIGNINGSTAL

Historiske sammenligningstal er med til at øge sammenligneligheden over tid, da rapporteringsbruger er i stand til at vurdere resultatet mod tidligere års resultater (IASB, 2018). I årsregnskabsloven er der krav om anførsel af tilsvarende beløb fra det foregående år for finansielle nøgletal, jf. ÅRL §24, stk. 1. Der er ikke lignende lovkrav til sammenligningstal i bæredygtighedsrapportering, men det indgår som krav eller anbefaling i flere rapporteringsstandarder. I CDSB er det et krav, at kvantitative resultater sammenlignes med resultater rapporteret i tidligere perioder (CDSB, 2019). TCFD (2017) og IIRC (2013) anbefaler også, at indikatorer rapporteres med historiske informationer. I udkastet til den opdaterede version af de universelle GRI-standarder fremgår det, at virksomheder bør inkludere resultater fra minimum de to forudgående år for at sikre sammenlignelighed (GRI, 2020). Sammenligningstal indgår ligeledes som kvalitets- eller sammenlignelighedsparameter i flere af forskningsartiklerne (Bayne & Wee, 2019; Håbek & Wolniak, 2016).

5.1 UDVIKLING FORKLARET

Ifølge CDSB's rapporteringskrav er en komparativ analyse brugbar, når signifikante ændringer fra periode til periode forklares (CDSB, 2019). Ifølge TCFD bør udviklingen over tid beskrives for at give en fair og balanceret rapportering (TCFD, 2017). Europa-Kommissionen anbefaler ligeledes, at virksomheder i nogle tilfælde forklarer udviklingen (Europa-Kommissionen, 2017). Forklaring af udvikling øger sammenligneligheden (Bayne & Wee, 2019) En forklaring bag udviklingen i resultater kan gøre regnskabsbruger i stand til at vurdere, om udviklingen skyldes interne eller eksterne faktorer (IIRC, 2013). Dermed kan det også nemmere vurderes, om ellers sammenlignelige virksomheder er påvirket i samme grad af fx nye regulatoriske krav eller markedstendenser.

6. BASISÅR

Flere indikatorer præsenteres som udvikling fra et valgt basisår. Det kan fx være reduktion i relativ CO₂-udledning (A.P. Møller-Mærsk [Mærsk], 2019) eller reduktion i varmekonsum (Carlsberg, 2019). For at rapporteringsbruger kan sammenligne resultaterne med andre perioder eller virksomheder, er det nødvendigt at vide hvilket år, udviklingen tager udgangspunkt i. Det fremgår også af flere standarder, at information om indikatorer og mål bør inkludere det basisår, som udviklingen måles efter (CDSB, 2019; TCFD, 2017; GRI, 2016c, SASB, 2018). Hvis der ikke også rapporteres på absolutte tal, kan to virksomheder med samme relative udvikling i fx CO₂-udledning have meget forskellige udledninger uden at det er tydeligt for brugere af rapporterne. CDSB anbefaler generelt, at miljømæssige resultater rapporteres i absolutte værdier (CDSB, 2019). GRI anbefaler også, at virksomheder både rapporterer på absolutte tal og ratios for at øge sammenligneligheden. Oplysning om basisår øger altså sammenligneligheden, når relative tal rapporteres, men sammenligneligheden mellem virksomheder mindskes, hvis der ikke også er rapporteret på absolutte tal for enten det pågældende år eller basisåret.

7. BENCHMARK

Sammenholdelse af indikatorer med et benchmark, som fx konkurrentscore, bidrager til sammenligneligheden mellem virksomheder (Bayne & Wee, 2019). Ifølge CDSB er KPI'er mest brugbare, når de er konsistente med generelt accepterede benchmarks inden for en sektor eller region (CDSB, 2019). Ifølge andre udvalgte standarder er data mere sammenlignelige, når de også kan sammenlignes med passende benchmarks (GRI, 2016a; SASB, 2017). I Helfaya et al. (2018) analyse af holdninger til rapporteringskvalitet, er "benchmarking performance" også en af de typer information, der skaber mest værdi for rapporteringsbruger.

7.1 BENCHMARK DEFINERET

Hvis det ikke oplyses, hvor benchmark kommer fra, eller hvordan en peer gruppe er sammensat, er det svært for rapporteringsbruger at sammenligne resultater med andre virksomheders. Et eksempel på dette er Pandora, der skriver, at deres medarbejderengagement er tre point over peer group virksomheder (Pandora, 2019). Pandora skriver ikke, hvordan medarbejderengagement er målt, hvilke virksomheder der menes med "peer group virksomheder", eller hvor peer gruppens resultater kendes fra. Dermed understøtter benchmarket ikke sammenlignelighed.

8. ÆNDRING I INDIKATORER

Da virksomheder selv kan vælge hvilke indikatorer, der rapporteres på, kan de også vælge enten at tilføje eller fjerne indikatorer eller ændre i regnskabspraksis eller afgrænsning. Ifølge Europa-Kommissionens anbefalinger til ikke-finansiell rapportering bør virksomheder anvende KPI'er konsistent fra periode til periode (Europa-Kommissionen, 2017). Konsistens betyder blandt andet, at de samme metoder anvendes på ensartede forhold på tværs af perioder og virksomheder (Fedders et al., 2017). Konsistens er dermed et middel til at opnå sammenlignelighed (Fedders et al., 2017). Konsistens i indikatorer og opgørelsesmetode er ligeledes anbefalet i en række af de udvalgte rapporteringsstandarder (CDSB, 2019; TCFD, 2017; GRI, 2016a). Det er svært at sammenligne indikatorer fra periode til periode, hvis der ikke rapporteres på indikatorerne i begge perioder, eller hvis de opgøres forskelligt fra år til år. Sammenligneligheden er altså som udgangspunkt højere, hvis indikatorer ændres så lidt som muligt.

8.1 ÆNDRING FORKLARET

Ændringer i forretningsmodel, strategi eller lignende kan medføre et behov for at ændre i de rapporterede indikatorer. Europa-Kommissionen anbefaler, at virksomheder i sådanne tilfælde forklarer, hvorfor indikatorer er ændret, samt overvejer at omregne eller nulstille tidligere års information (Europa-Kommissionen, 2017). Det er ligeledes en anbefaling i flere af standarderne, at virksomheder forklarer ændringer i metoder eller indikatorer (CDSB, 2019; TCFD, 2017; GRI, 2016b). I nogle tilfælde ændrer virksomheder i indikatorer for at øge sammenligneligheden fx ved at rapportere efter en anerkendt standard som GHG Protocol. Forklaring af årsagen til ændringen, samt oplysning om hvorvidt sammenligningstal er omregnet, reducerer den negative effekt på sammenligneligheden, som ændringen af indikatorerne kan medføre.

9. BESKRIVELSE AF AFGRÆNSNING

Beskrivelse af afgrænsning er ikke et kriterie på indikatorniveau, da afgrænsning oftest sker på rapportniveau eller for specifikke områder i rapporteringen. Beskrivelse af afgrænsning vurderes imidlertid at være relevant i forhold til, hvordan indikatorer kan bidrage til øget sammenlignelighed, da det er svært at sammenligne indikatorer på tværs af perioder eller virksomheder, hvis det

er uklart hvilke aktiviteter mv., der indgår i opgørelsen af indikatoren. Beskrivelse af afgrænsning indgår ligeledes som krav eller anbefaling i flere af rapporteringsstandarderne (IIRC, 2013; CDSB; 2019; TCFD, 2017; GRI, 2016b).

OPSUMMERING

Kriterierne gennemgået i dette afsnit forklarer, hvordan sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering kan øges ved at inkludere information om indikatorer som fx regnskabspraksis og sammenligningstal samt ved at referere til anerkendte standarder og benchmarks. Derudover kan sammenligneligheden øges ved at sikre konsistens i rapporterede indikatorer. Jeg vurderer, at kriterierne omfatter de væsentligste parametre for sammenlignelighed, der kan udledes på baggrund af den udvalgte litteratur. Anbefalingerne, der er anvendt til at opstille kriterierne, er ikke i alle tilfælde på indikatorniveau, og oplysning om alle ovenstående kriterier for samtlige indikatorer i en bæredygtighedsrapport må forventes at føre til en meget lang rapport, hvis antallet af indikatorer når over et vist niveau. Sammenlignelighed er som nævnt blot et af flere principper for god rapportering, og virksomheder skal finde en balance mellem at inkludere tilstrækkelig information til at understøtte sammenligneligheden og samtidig have en klar rapport med relevant og væsentlig information (IASB, 2018).

ANALYSE

De opstillede kriterier er anvendt til at analysere anvendelsen af indikatorer i udvalgte virksomheders bæredygtighedsrapportering. Først begrundes valget af virksomheder og rapporter og dernæst beskrives den overordnede metode. Derefter forklares det, hvordan kriterierne er vurderet i praksis, og resultaterne af analysen præsenteres.

UDVÆLGELSE AF RAPPORTER

Analysen er afgrænset til børsnoterede danske virksomheder. De er alle underlagt krav om bæredygtighedsrapportering i kraft af ÅRL §99a. Investorer har ligeledes større krav til bæredygtighedsinformation for børsnoterede virksomheder (CSRD, 2021), og det er derfor sandsynligt, at deres bæredygtighedsrapportering er eller bør være af højere kvalitet for at møde dette informationsbehov end ikke-noterede virksomheder. Derudover er der en højere grad af sammenlignelighed mellem rapporterne, når de er udarbejdet under hensyntagen til de samme lovkrav og til mere ensartede grupper af regnskabsbrugere. Virksomheders størrelse fx målt i omsætning har typisk en positiv effekt på kvaliteten og kvantiteten af bæredygtighedsrapportering blandt andet grundet flere ressourcer til at udarbejde en god rapportering (KPMG, 2020, Sotorrió & Sánchez, 2010; Hahn & Kühnen, 2013). Det må derfor forventes, at danske børsnoterede virksomheder med høj omsætning vil have et højere kvalitetsniveau i deres bæredygtighedsrapportering. Derudover viser FSR's (2019) undersøgelse, at store børsnoterede virksomheder i

højere grad beskriver regnskabspraksis og inkluderer benchmarks i bæredygtighedsrapportering end ikke-børsnoterede virksomheder.

Da bæredygtighedsrapportering jf. litteraturreviewet generelt har et lavt kvalitetsniveau og en lav grad af sammenlignelighed, vurderes det, at udvælgelse af rapporter på baggrund af omsætning bedst muliggør en eksplorativ analyse af, hvordan indikatorer bedre kan bidrage til øget sammenlignelighed. En bevidst stikprøveudvælgelse er typisk brugbar i eksplorative undersøgelser, og en homogen stikprøveudvælgelse giver mulighed for en mere dybdegående eksplorativ undersøgelse (Saunders et al., 2019). Analysen anvender bæredygtighedsrapporter fra de 20 børsnoterede danske virksomheder med størst omsætning fra 2019-regnskabsåret, der var de senest tilgængelige årsregnskaber ved påbegyndelse af specialet (Bilag 1). Da sammenlignelighed består af sammenlignelighed mellem virksomheder og over tid, analyseres rapporter fra både 2019 og 2020.

Billede 3 (Virksomheder, hvis bæredygtighedsrapportering indgår i analysen)

Mange virksomheder kommunikerer om bæredygtighed på flere forskellige måder og medier, som fx årsrapport, særskilt bæredygtighedsrapport og på virksomhedens hjemmeside. Grundet sidebegrænsninger er det ikke muligt at inkludere alle former for rapportering i analysen. Såfremt virksomhederne har en særskilt bæredygtighedsrapport, er denne anvendt til analysen, og rapportering om bæredygtighed i årsrapport eller på hjemmeside er ikke inkluderet. Det antages, at rapporter, der specifikt vedrører bæredygtighed, indeholder al den information, som virksomheden ønsker at rapportere vedrørende bæredygtighed. Flere af virksomhederne har dog både en separat ESG-rapport og en ekstra rapport med titlen CSR eller Sustainability. I disse tilfælde er analysen lavet med udgangspunkt i ESG-rapporterne, der typisk har fokus på indikatorer, mens de andre rapporter er gennemgået med henblik på at undersøge, om de indeholder en forklaring af udvikling i de enkelte indikatorer fra ESG-rapporten, hvis dette ikke fremgår af ESG-rapporten.

OVERORDNET METODE

Rapporterne er analyseret med metoden ”content analysis” (Krippendorff, 2013). Content analysis er en metode, der anvendes til at analysere indholdet af medier, herunder især skriftlige medier som rapporter. Indholdet klassificeres på forskellige måder, fx ved at tælle hvor mange gange et ord fremgår, eller hvor ofte indholdet præsenteres i en bestemt sammenhæng eller med bestemte karakteristika. I relation til bæredygtighedsrapportering anvendes content analysis ofte til at vurdere indikatorer mod et forudbestemt sæt af opstillede kriterier (Helfaya et al., 2018). Denne metode anvendes også her, hvor det forudbestemte sæt af kriterier er kriterierne for sammenlignelighed, der er udledt på baggrund af standarder mv. i det forudgående afsnit.

Analysens definition af indikator lægger sig op ad Bayne og Wees (2019) definition af Key Performance Indicators (KPI'er). Her er ikke-finansielle KPI'er defineret som ”a current year result and to be a non-financial measure” (Bayne & Wee, 2019, s. 11). I noterne til artiklens definition er det specificeret, at resultatet skal være målbart, og at det fx ikke er nok at skrive, at kundetilfredsheden er målt i 2016, hvis resultatet af målingen ikke fremgår. Bayne og Wee (2019) bruger betegnelsen KPI til denne definition fremfor blot at kalde det indikator. I andre sammenhænge, fx bemærkningerne til ÅRL §99a i Lovforslaget 2018/1 LSF 99, defineres KPI'er som indikatorer, der måler en indsats i relation til en målsætning. Der er forholdsvis store uoverensstemmelser i definitionen af begrebet KPI (se bilag 2 for diskussion af begreb), hvorfor jeg har valgt at inddrage samtlige indikatorer. Derudover er det generelt en udfordring, at virksomheder ikke tydeliggør hvilke indikatorer, der vedrører nøgleresultater og altså er reelle KPI'er (CDSB, 2020).

Med indikator forstås i analysens sammenhæng en kvantitativ måling vedrørende bæredygtighedsaktiviteter og -resultater fra det pågældende år. Aktiviteter er inkluderet, da det kan være svært at skelne mellem resultater og aktiviteter, og da der også er krav om rapportering vedrørende aktiviteter i ÅRL §99a. Mens tidligere studier af indikatorer har identificeret og noteret indikatorer ved at læse de første par sider af hver rapport og derefter anvende søgninger (fx Roca & Searcy, 2012; Bayne & Wee; 2019), har jeg valgt at læse hver rapport igennem fra ende til anden for bedre at identificere alle indikatorer. For integrerede rapporter er afsnit om finansielle informationer imidlertid ikke læst. Såfremt en indikator fremgår flere gange af rapporten, er den noteret den én gang. I visse tilfælde er flere indikatorer, der måler det samme, inkluderet, hvis der fx er forskel i basisår ved procentuel udvikling eller lignende.

4.431 indikatorer analyseret fra 39 rapporter

Der er i alt identificeret 4.431 unikke indikatorer i de analyserede rapporter, heraf 2.054 i 2019-rapporterne og 2.377 i 2020-rapporterne. Oplysninger fra rapporten som fx forklaring af udvikling til en specifik indikator er inkluderet uanset hvor i rapporten, det fremgår. Bilag A består af et excel-ark, hvor samtlige indikatorer fremgår med klassificering for hvert kriterie, mens bilag B indeholder forskellige oversigtsskemaer udarbejdet på baggrund af bilag A.

DATAINDSAMLING

Alle virksomhedernes rapporter har været offentlige tilgængelige, selvom ikke alle rapporter kunne findes på den pågældende virksomheds hjemmeside. En af de 20 virksomheder Pandora har dog oplyst over mail, at deres 2020-rapport først kommer efter april (bilag 3). Pandoras 2020-rapport er derfor ikke inkluderet i analysen, hvormed det samlede antal analyserede rapporter er 39. Pandoras 2019-indikatorer er inkluderet i 2019-resultater fra analysen, med mindre andet er oplyst.

DATAKVALITET, RELIABILITET OG VALIDITET

Rapporterne er udarbejdet af virksomhederne selv med det formål at oplyse interessenter om deres bæredygtighedsindsats og give dem mulighed for at vurdere og analysere indsatsen. Da rapporter er noget af den primære data, som eksterne interessenter kan anvende til at sammenligne virksomheders indsats, vurderes det, at rapporter udgør optimale data til at analysere sammenligneligheden af bæredygtighedsrapporteringen. En analyse af de offentliggjorte rapporter efter kriterier opstillet på baggrund af rapporteringsstandarder vurderes ligeledes at være en valid metode til at undersøge sammenligneligheden.

Det er svært at opstille et fast minimum antal rapporter, der skal gennemgås for at opnå reliabilitet i denne analyse, men ifølge et tidligere studie skal mindst 20 rapporter gennemgås for at opnå resultater med reliabilitet, når kvalitet måles ved anvendelsen af content analysis (Helfaya & Whittington, 2019). Ved analysen af 2020-rapporterne er det undersøgt, om de enkelte indikatorer er vurderet på samme måde som i analysen af 2019-rapporterne. Det er med til at øge analysens reliabilitet, da det sikrer en mere ensartet vurdering i analysen (Krippendorff, 2013). Efter analysen af 2019-rapporterne er analyseskemaet i bilag A gennemgået, og det er vurderet, hvorvidt indikatorer stadig vurderes relevante, dvs. vedrører bæredygtighed, og om kategorisering er korrekt. Ved udfyldning af overbliksskema i bilag B er indikatorerne gennemgået igen, og alle indikatorer, der vakte undren blev gennemgået en ekstra gang.

KRITIK AF METODE

Reliabiliteten af analyser foretaget med content analysis er bedst, når der er en eller flere personer udover den primære koder, der gennemgår kategoriseringen for at sikre en ensartet vurdering (Krippendorff, 2013). Det er derfor en svaghed i undersøgelsen, at der kun har været én koder.

Formålet med specialet er ikke at udlede almenlydigheder og generalisere vedrørende virksomheders anvendelse af indikatorer men derimod at foretage en pragmatisk undersøgelse med henblik på at opstille forslag til forbedringen af sammenligneligheden. Det vurderes, at undersøgelsen godt kan gøre dette med kun én koder.

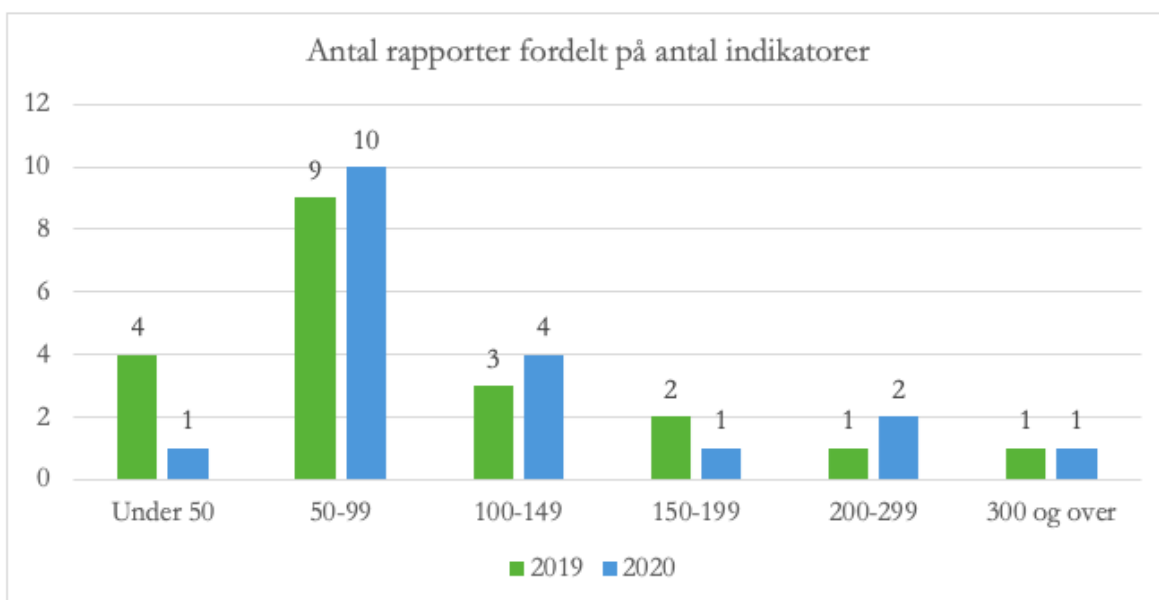
RESULTATER AF INDIKATORANALYSE

Afsnittene er struktureret, så der for hvert kriterie beskrives, hvordan kriteriet er vurderet for de enkelte indikatorer i analysen, og så præsenteres resultaterne af analysen for det pågældende kriterie. Til sidst præsenteres mere overordnede resultater fra analysen som fx fejl i rapporterne. Kriterierne er opstillet med mulige kategorier, der er udtømmende og gensidigt udelukkende (Krippendorff, 2013). Det sikrer sammenlignelige resultater mellem rapporterne. Vurdering af kriterierne er detaljeret beskrevet for at øge analysens reliabilitet og læserens forståelse.

1. ANTAL INDIKATORER

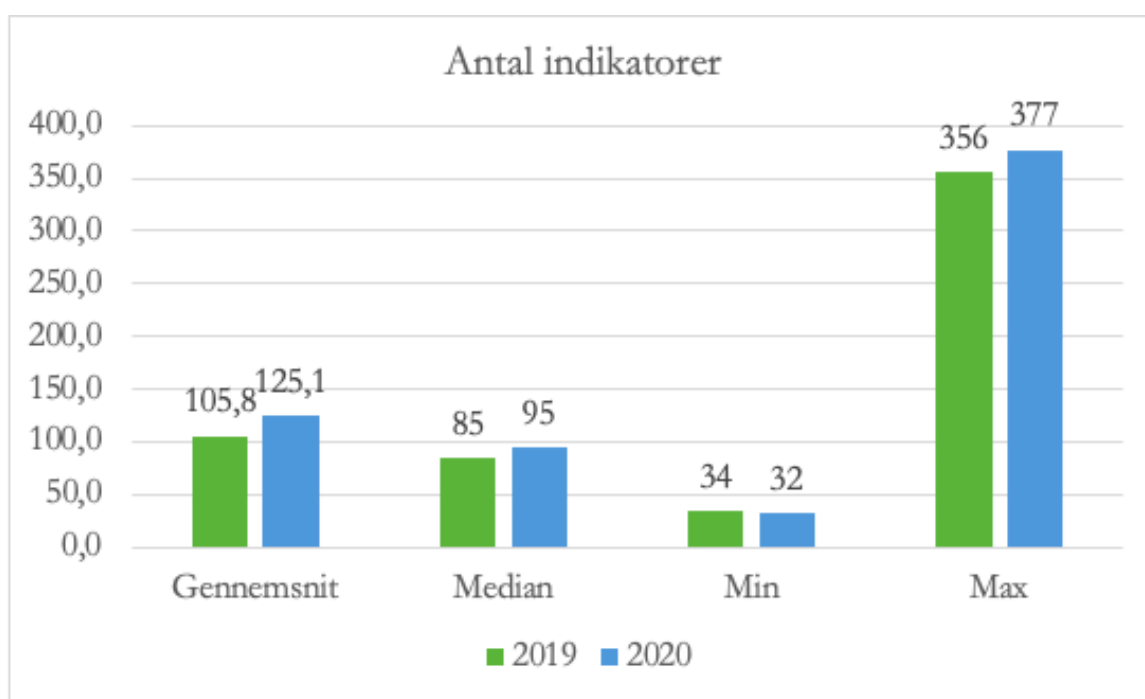
1. RESULTATER

Undersøgelsen viser et gennemsnitlig antal indikatorer på henholdsvis 103 og 125 i 2019- og 2020-rapporterne. Det er væsentlig flere indikatorer end i Roca og Searcys (2012) undersøgelse, hvor det gennemsnitlige antal svingede fra lidt over fem til lidt under 30 per rapport afhængig af industri. I Bayne og Wee (2019) var det i gennemsnit 11 KPI'er. Deres artikel havde dog ikke den samme afgrænsning af indikatorer som denne, hvormed der ikke kan sammenlignes helt til deres resultat.

Figur 1 (Graf lavet på baggrund af bilag B) Bemærk at Pandora kun indgår i 2019

Ovenstående graf viser fordelingen af rapporter efter antallet af indikatorer. Der var således 4 af rapporterne for 2019 med under 50 indikatorer, mens kun én rapport havde så få indikatorer i 2020. Pandora indgår kun i 2019-tallene grundet den sene offentliggørelse af deres 2020-rapport. Der var 44 indikatorer i deres 2019 rapport, og de var derfor i den første kategori. Ørsted er den eneste virksomhed, der har over 300 indikatorer (356 indikatorer i 2019-rapporten og 377 i 2020-rapporten). Vestas har det næsthøjeste antal indikatorer begge år, og Carlsberg har som den eneste virksomhed rykket sig fra +150 indikatorer til +200 i 2020-rapporten. DFDS er den eneste virksomhed med under 50 indikatorer blandt 2020-rapporterne, og deres antal af indikatorer faldt fra 36 til 32.

Figur 2 (Graf lavet på baggrund af fanen "2019 uden Pandora" i bilag B). Bemærk at Pandora ikke indgår i tallene for at øge sammenligneligheden mellem 2019- og 2020-tal. Se tal inklusive Pandora i bilag B (fane: 2019 oversigt) eller tabel 4 med oversigt på virksomhedsniveau.

Ses der på forskellige nøgletal om antallet af indikatorer, som fx median, fremgår det, at antallet af indikatorer for de fleste af de undersøgte virksomheder er steget, og at stigningen er relativt stor. Af de 19 virksomheder, hvor både 2019- og 2020-rapporten er analyseret, har 15 øget antallet af indikatorer, mens fire har reduceret antallet. De fire virksomheder er NORDEN, DFDS, Demant og Novozymes. Se afsnit om ændring i indikatorer for flere informationer om ændring i antal af indikatorer.

VURDERING

Antal indikatorer er vurderet ved at notere og tælle alle indikatorer, der vedrører bæredygtighed. Mens størstedelen af indikatorerne tydeligt vedrører bæredygtighed, er der en række indikatorer, der ligger på grænsen. Grundet pladsbegrænsning er det ikke muligt at diskutere i hvor høj grad, hver enkelte indikator vedrører bæredygtighed. Bilag 4 indeholder en liste over eksempler på konkrete indikatorer, hvor det vurderes, at de ikke tilstrækkeligt vedrører bæredygtighed til at indgå i analysen. En type indikator, der vurderes at være væsentlig at diskutere her, er indikatorer om kunder og salg, der præsenteres i relation til bæredygtighed.

Mange virksomheder inkluderer flere indikatorer om antal markeder, antal kunder, kundetilfredshed osv. i bæredygtighedsrapporter. En del af disse rapporterer om antal kunder og produkter på en "CSR-agtig" måde ved fx at skrive "Patients reached with Novo Nordisk's diabetes care products" (Novo Nordisk, 2019, s. 7), eller ved at rapportere på produkter, der – i hvert fald i virksomhedens øjne – er bæredygtige, som fx alkoholfrie øl (Carlsberg) eller installeret vindkapacitet (Ørsted og Vestas). På den ene side har nogle af virksomhedernes produkter en mærkbar positiv effekt på fx den enkelte kundes sundhed eller samfundets klimapåvirkning. På den anden side er det ikke nødvendigvis bæredygtighed, at en virksomhed sælger et produkt, der hjælper kunder. Det er desuden svært at fastlægge grænsen for, hvad der er bæredygtigt nok til at klassificeres som en bæredygtighedsindikator. EU's taksonomiforordning fastlægger som tidligere beskrevet en fælles taksonomi for, hvornår noget kan klassificeres som bæredygtigt (Taksonomiforordning, 2020). Taksonomiforordningen er på nuværende tidspunkt kun udarbejdet for klima, og det vurderes derfor ikke, at alle de specifikke indikatorer i rapporterne vil kunne vurderes efter taksonomiforordningen.

Corporate Knights, der hvert år kårer de 100 mest bæredygtige børsnoterede virksomheder, inkluderer omsætning fra bæredygtige aktiviteter i deres vurdering. Det er faktisk den højest vægtede faktor for bæredygtighed i deres vurdering, da det udgør 42,5% af den samlede vurdering (Corporate Knights, 2021b). Corporate Knights har udarbejdet en taksonomi til vurdering af, hvornår omsætning er bæredygtig (Corporate Knights, 2021c). Taksonomien vurderes at være tilstrækkelig eksplicit til at kunne bruges til denne analyse. I analysen er der derfor inkluderet indikatorer om salg, kunder "hjulpet" mv., såfremt indikatoren opfylder Corporate Knights taksonomien, og indikatoren i rapporten præsenteres i relation til bæredygtighed. Det betyder fx at indikatorer om installeret kapacitet fra Ørsted og Vestas inkluderes i analysen, mens personer "hjulpet" eller "nået" med diabetesmedicin og høreapparater ikke inkluderes med mindre at salg fx er gennem rabat- eller velgørenhedsordninger.

For at opfylde kriteriet skal informationen være kvantitativ, men indikatoren kan godt stå i teksten, som fx der var ét dødsfald. Grafer og oversigter, hvor numerisk værdi ikke kan aflæses, er ikke inkluderet i analysen.

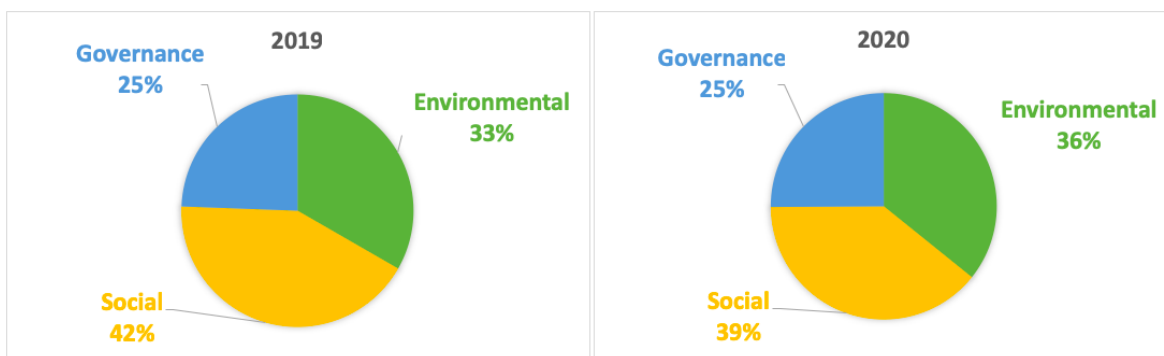
2. FORDELING PÅ KATEGORIER

VURDERING

For at sikre konsistens mellem analyseresultaterne for de forskellige rapporter er det nødvendigt, at indikatorerne kan kategoriseres efter de samme kategorier på tværs af rapporter. Det vurderes, at en kategorisering efter ESG, dvs. Environmental, Social og Governance, bidrager til mest konsistens. Det skyldes, at virksomheder ofte selv laver den kategorisering (fx Tryg, Ørsted), samt at Nasdaq, FSR og Finansforeningens nøgletalsvejledning er bygget op efter denne struktur (Nasdaq et al., 2020). Alternativt kunne kategorier fra EU-direktivet, dvs. Klima, Social, Menneskerettigheder og Anti-korruption, anvendes. Der er dog et vist overlap mellem kategorierne, idet fx diversitet og arbejdssikkerhed både kan kategoriseres som Social og Menneskerettigheder. Kategorierne er derfor ikke gensidigt udelukkende, og det er sværere at sammenligne sammensætningen af indikatorer på kategoriniveau mellem rapporter, hvis nogle indikatorer indgår i flere kategorier. Derudover rapporterer flere virksomheder på indikatorer om ledelsen, som fx antal bestyrelsesmøder og fremmøde, som falder under Governance, men ikke nødvendigvis passer til kategorierne fra EU-direktivet. Se bilag 4 for en oversigt over typiske typer af indikatorer for hver kategori, eksempler inden for hver kategori samt detaljeret begrundelse af kategoriseringen for udvalgte indikatorer.

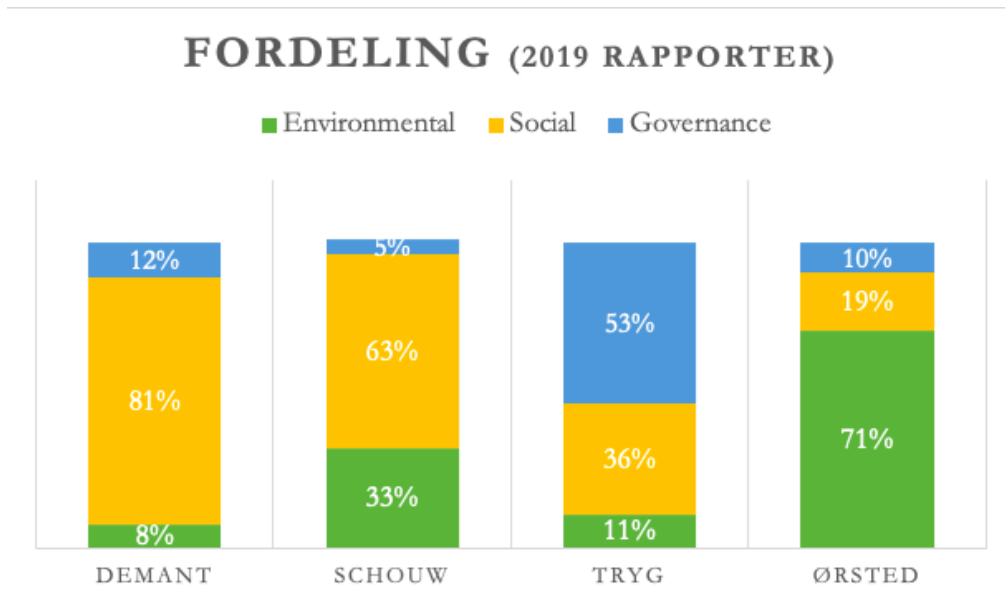
2. RESULTATER

Den gennemsnitlige fordeling af indikatorer på ESG-kategori er ikke væsentligt anderledes i 2020 end i 2019:

Figur 3 (graf lavet på baggrund af bilag B)

Der er til gengæld stor forskel på fordelingen mellem nogle af rapporterne. Her ses en oversigt over ESG-fordelingen fra fire udvalgte 2019-rapporter:

Figur 4 (graf udarbejdet på baggrund af bilag B) Afrundede værdier

Nedenstående oversigt viser også, at de enkelte ESG-kategorier kan fylde så lidt som 5% eller så meget som 79% af indikatorerne i en given rapport:

	2019 Min	2019 Max	2020 Min	2020 Max
Environmental	8% (Demant)	71% (Ørsted)	15% (Demant & Tryg)	72% (Ørsted)
Social	13% (Rockwool)	81% (Demant)	13% (Rockwool & Mærsk)	79% (Demant)
Governance	5% (Schouw)	53% (Tryg)	5% (Demant)	53% (Novo Nordisk & NORDEN)

Tabel 2 (Tabel udarbejdet på baggrund af bilag B). Afrundede tal

Novo Nordisk og NORDEN har den største andel af Governance-indikatorer i 2020. Det kan hænge sammen med, at de er to af tre virksomheder i analysen, der har en integreret rapport, hvormed bæredygtighedsrapporteringen er en del af årsrapporten. Blandt 2019-rapporterne er det dog Tryg, der har den største andel. Den store forskel i fordeling på kategorier stemmer overens med Roca og Searcy (2012), der også fandt en stor forskel i fordelingen på forskellige emner samt Avram et al. (2018) der fandt et større antal indikatorer om klima for udvalgte industrier. Forskellene i fordeling på kategorierne skyldes formodentlig både forskelle i bæredygtighedsindsats og i selve virksomhedernes formål og aktiviteter.

3. FORKLARING AF REGNSKABSPRAKSIS

VURDERING AF KRITERIET

For dette kriterie er det vurderet hvor stor en andel af indikatorerne, der har en beskrevet regnskabspraksis. Vurderingen af kriteriet er subjektivt af to årsager, hvilket beskrives nedenfor.

For det første er der ikke retningslinjer, der præciserer hvilke indikatorer, der kræver forklaring af regnskabspraksis, og hvilke indikatorer, hvor opgørelsesmetode giver sig selv. Nogle indikatorer, som fx antal partnerskaber inden for et givent område, eller andelen af ansatte, der har gennemført træning i sikkerhed, behøver som udgangspunkt ikke en detaljeret beskrivelse af metode og målegrundlag, for at rapporteringsbruger kan forstå tallet og sammenligne det med andre virksomheder. I andre tilfælde er det derimod nødvendigt at præcisere hvilke medarbejdergrupper, der indgår i tallet. Jeg har vurderet, om en forklaring er nødvendig eller ej ved at inkludere konteksten, herunder virksomhedens forretningsmodel og den samlede bæredygtighedsrapport. Indikatorer, hvor det er vurderet, at forklaring ikke er nødvendig, indgår i bilag A med "N/A" under Regnskabspraksis og medregnes som havende tilfredsstillende forklaring.

Vurderingen af kriteriet er desuden subjektivt, da det skal vurderes, om en forklaring af regnskabspraksis er tilstrækkelig eller ej. Det er også vurderet under hensyntagen til hvilket detaljeniveau, en rapporteringsbruger med kendskab til virksomheden og den samlede rapportering vil forventes at efterspørge. Reliabiliteten af analysens resultater påvirkes negativt af graden af subjektivitet i vurderingen. Jeg har løbende forholdt mig til, om kriteriet er vurderet ens for tilsvarende indikatorer i andre virksomheders rapporter, samt om kriteriet er vurderet ens for samme virksomheds 2019- og 2020-rapport.

Med 4.431 analyserede indikatorer vurderes det, at analysen godt kan sige noget om det overordnede niveau af de 20 virksomheders forklaring af regnskabspraksis, selvom de individuelle indikatorer er vurderet med en vis grad af subjektivitet.

3. RESULTATER

I gennemsnit er det 83% af indikatorerne i 2019, hvor regnskabspraksis er beskrevet eller hvor det er vurderet, at beskrivelse af regnskabspraksis ikke var nødvendig. I 2020-rapporterne er det 86% af indikatorerne. For lidt under en tredjedel af alle indikatorerne er det vurderet, at en forklaring ikke var nødvendig ud fra konteksten. Det kan fx være antal ansatte i et land, hvis den overordnede metode for opgørelse af medarbejdere er beskrevet. Det er ligeledes vurderet, at indikatorer om skat, som fx selskabsskat, ikke kræver forklaring, da det vil kunne findes i årsrapporten.

For 2019-rapporterne svinger andelen af indikatorer med beskrevet regnskabspraksis fra 35% (Lundbeck) til 100% (DSV Panalpina), mens det for 2020-rapporter er mellem 61% (Vestas) og 99% (Novo Nordisk). I FSR's seneste undersøgelse var det 33% af de undersøgte rapporter, der oplyste om regnskabspraksis, men det fremgik også, at børsnoterede virksomheder i højere grad gjorde det (FSR, 2019). I denne undersøgelse kan en virksomhed godt opfylde kriteriet på indikatorniveau uden at have et særskilt afsnit med regnskabspraksis, såfremt det bare er beskrevet for den enkelte indikator, hvordan den er opgjort. For de fleste virksomheder er andelen nogenlunde uændret fra 2019 til 2020, mens den er væsentlig forbedret for Schouw og Lundbeck, hvor andelen er steget med henholdsvis 38%-point og 50%-point. For Danske Bank og Demant faldt andelen af indikatorer med beskrevet regnskabspraksis derimod med henholdsvis 10%-point og 9%-point. For Demant skyldes det især, at der blev rapporteret langt færre indikatorer om kønsfordelingen blandt ledere i 2020 end i 2019. Da opgørelsesmetode for kønsfordeling er beskrevet, faldt den samlede relative andel.

En virksomhed, der er værd at fremhæve, er Vestas. Vestas har i begge rapporter over 100 indikatorer bare om medarbejdere, fx medarbejdere fordelt på region og afdeling og medarbejdere fordelt på alder og køn. De mange skemaer med indikatorer for medarbejdere tager ikke udgangspunkt i samme datasæt og opgørelsesmetode, og det medfører, at virksomheden har fem forskellige værdier bare for det totale antal medarbejdere i én rapport. Og det er foruden den ekstra indikator om det gennemsnitlige antal medarbejdere. På side 29 i deres 2020-rapport er det totale antal medarbejdere henholdsvis 29.082, 25.074, 25.058 eller 25.063 alt afhængig af hvilket skema, man læser. Derudover er antallet 29.378, hvis man ser på side 22 eller 49. De skriver på side 50, at medarbejdere er målt til fuldtids-ækvivalenter (FTE), og at "employee indicators" er baseret på headcount. Det kan give god mening at bruge forskellige opgørelsesmetoder til forskellige ting. Det giver fx ikke så meget mening at omregne dødsfald blandt medarbejdere til fuldtid, da det jo ikke tæller mindre som et dødsfald, hvis den pågældende medarbejder kun arbejdede deltid. I disse tilfælde vurderes det imidlertid, at virksomheden tydeligt bør skrive hvilken opgørelsesmetode, der anvendes, for hver indikator.

En type indikator, der er værd at fremhæve, er indikatorer om bestyrelsesmedlemmer, som fx antal medlemmer eller antal kvinder. Virksomhederne i analysen skriver ikke altid, om indikatorerne er med eller uden medarbejderrepræsentanter. Da kravet om måltal fra ÅRL §99b kun er for generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer, bør virksomhederne skrive det tydeligt, hvis indikatoren også indeholder medarbejderrepræsentanter. Eksempelvis har Mærsk medarbejderrepræsentanter med i sine tal om bestyrelsen, når de skriver, at der er 2 kvinder og 8 mænd i 2019-rapporten (side 38). Dette oplyses ikke, men ud fra oversigten over bestyrelsen i årsrapporten kan man se, at et samlet antal medlemmer på 10 må kræve, at medarbejderrepræsentanter er inkluderet. Virksomheden henviser endda til lovkravet om det underrepræsenterede køn i en fodnote til indikatorerne, så man skulle tro, at det var opgjort på den måde, som lovkravet lægger op til.

OPSUMMERING

Det er samlet set vurderet, at virksomhederne generelt beskriver regnskabspraksis for en forholdsvis stor andel af indikatorerne. Regnskabspraksis er helt fundamental for forståelsen af indikatorerne og sammenligneligheden, og det er derfor fortsat et område, hvor virksomhederne kan gøre det bedre. Derudover tager analysen kun udgangspunkt i opgørelsesmetoder og grundlag på indikatorniveau og ikke den overordnede regnskabspraksis. Senere i analysen er grundlaget for virksomhedernes regnskabspraksis i form af afgrænsning analyseret, og også her er der behov for bedre forklaring.

4. ANERKENDTE STANDARDER

VURDERING AF KRITERIET

For at opfylde kriteriet om henvisning til en standard, skal der eksplicit henvises til en ekstern standard eller lignende enten i teksten omkring indikatoren eller i beskrivelse af anvendt regnskabspraksis for den pågældende indikator. Alle steder hvor der er henvist til en standard eller organisation, der ikke var kendt på forhånd, er den undersøgt. Det er fx Responsible Jewellery Council's (RJC's) Code of Practices (COP), der er en industristandard for smykkeindustrien, som Pandora henviser til i opgørelsen af tredjeparts-revideret leverandøromkostninger. DEFRA, som er en af de mest anvendte emissionsfaktorer til at beregne CO₂-udledning, er sammen med andre standardiserede emissionsfaktorer inkluderet som en standard, da det fortæller rapporteringsbruger, hvordan udledningen er beregnet, og at CO₂-udledningen i højere grad kan sammenlignes med andre virksomheder, der også anvender disse faktorer. FN's 17 verdensmål er ikke inkluderet som en standard i denne sammenhæng, da verdensmålene ikke siger noget konkret om, hvordan indikatorerne er opgjort mv. Vurdering af kriterier er tilnærmelsesvis objektiv, dog med en vis grad af subjektivitet fx ved fravælgelsen af verdensmålene som standard.

4. RESULTATER

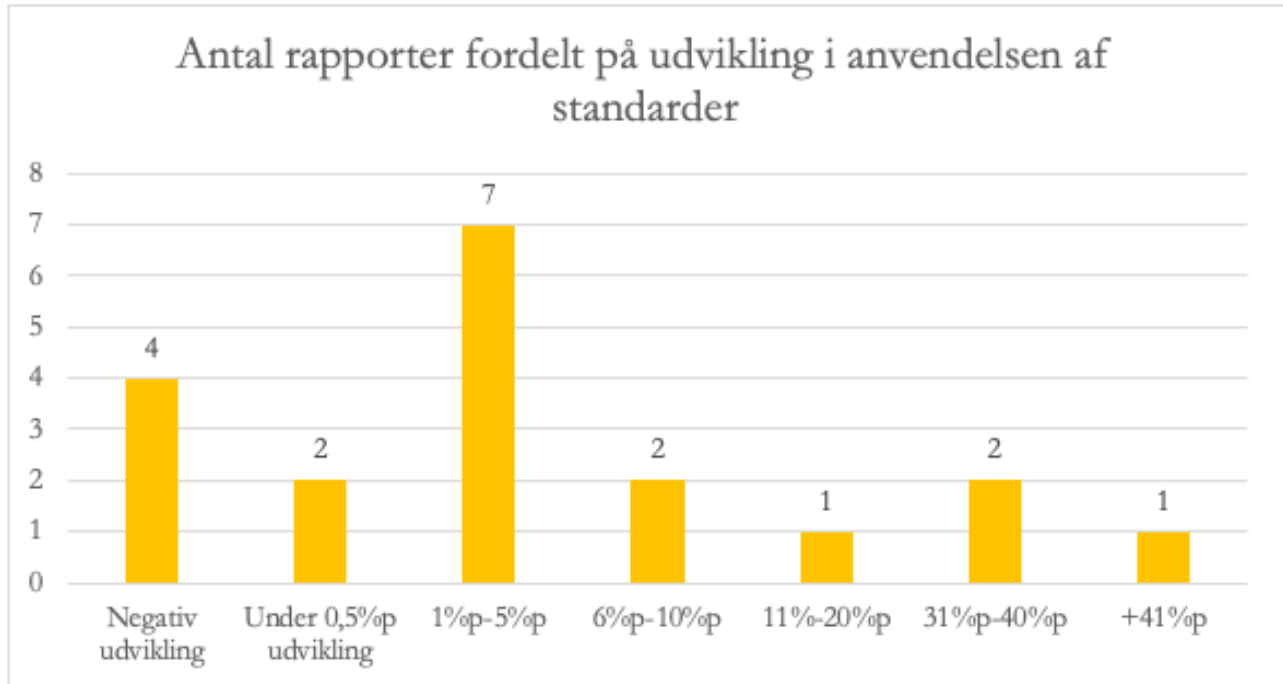
Analysen viser, at det generelt er en mindre del af indikatorerne, der er opgjort efter eller på anden vis henviser til eksterne standarder. Det er illustreret i nedenstående tabel.

Andel indikatorer der henviser til eksterne stadarder								
	2019	2020		2019	2020		2019	2020
Mærsk	10%	58%	Danske Bank	8%	9%	Coloplast	28%	28%
Novo Nordisk	9%	4%	Tryg	3%	6%	NORDEN	11%	18%
DSV Panalpina	52%	83%	Pandora	11%	N/A	Lundbeck	0%	1%
Vestas	1%	4%	Schouw	0%	17%	DFDS	11%	13%
ISS	61%	64%	Rockwool	65%	63%	Demant	5%	9%
Ørsted	25%	30%	FLSmidth	7%	47%	Novozymes	12%	12%
Carlsberg	9%	8%	Topdanmark	11%	10%			

Tabel 3 (Udarbejdet på baggrund af bilag B) Oversigt viser andelen af indikatorer, der henviser til en ekstern standard.

Som det fremgår af tabellen, er det generelt få af indikatorerne, der henviser til standarder. Tre af 2019-rapporterne har en andel på over 50%, mens alle andre har en andel på mellem 0% og 28%. De tre virksomheder er DSV (52%), ISS (61%) og Rockwool (65%), der alle tre rapporterer i henhold til GRI. Det bemærkes, at FLSmidth også rapporterer efter GRI, men i deres 2019-rapport var oversigten med henvisninger til GRI-standarder ikke en del af rapporten, og denne kunne heller ikke findes via linket i rapporten. I 2020-rapporten har FLSmidth GRI-oversigten med i rapporten, hvorfor andelen af virksomhedens indikatorer, der henviser til standarder, er 47% i 2020-rapporten mod 7% i 2019. Det er altså relativt få af de undersøgte virksomheder, der i 2019-rapporterne rapporterer fuldstændig i overensstemmelse med en bestemt standard, som fx GRI. Ørsted anvender nogle specifikke GRI-indikatorer men rapporterer ikke i henhold til GRI. Flere af virksomhederne skriver, at de har taget udgangspunkt i GRI men ikke anvender GRI-specifikke indikatorer (fx Mærsk og Carlsberg). Ligeledes har fx Schouw fundet inspiration i Nasdaqs 2.0 vejledning.

Der har været en generel stigning i andelen af indikatorer, der henviser til eksterne standarder fra 2019- til 2020-rapporterne. Af de 19 virksomheder, hvor både 2019 og 2020-rapporterne er analyseret, har 13 af virksomhederne øget andelen af indikatorer, der henviser til standarder, med mellem 1%p og 48%p. To af virksomhederne havde en ændring på mindre end 0,5%-point, mens fire virksomheder har reduceret andelen af henvisninger til standarder. De fleste virksomheder har altså øget andelen af indikatorer, der henviser til eksterne standarder. Se antal rapporter fordelt på udviklingen i anvendelsen af standarder målt i %-point nedenstående graf:

Figur 5 (Graf udviklet på baggrund af bilag B) Udvikling af andel af indikatorer, der henviser til eksterne standarder, målt i procentpoint

Virksomhederne med den største vækst i henvisningen til standarder er Schouw (17%p), DSV (31%p), FLSmidth (40%p) og Mærsk (48%p). Mærsk' stigning skyldes til dels, at det er en anden type rapport, der er analyseret for 2020 end 2019, da virksomheden havde to separate bæredygtighedsrapporter i 2020. Udover de fire virksomheder, der rapporterer efter GRI, har Mærsk og Ørsted i 2020-rapporterne en andel af indikatorer, der henviser til eksterne standarder på 30% eller mere. Begge virksomheder henviser for første gang i 2020-rapporterne til SASB-indikatorer. Schouw har en stor vækst i andelen af indikatorer, der henviser til standarder, da de i 2020 henviser til IEA-emissionsfaktorer i deres opgørelse af CO₂. Da en væsentlig andel af deres indikatorer vedrører CO₂, har det stor betydning for andelen af indikatorer, der henviser til standarder. Virksomheden henviser dog ikke til andre standarder end de standardiserede emissionsfaktorer.

5. SAMMENLIGNINGSTAL

VURDERING AF KRITERIET

For at opfylde kriteriet skal der være oplyst resultat for samme indikator for mindst ét foregående år. Såfremt udviklingen er illustreret i en graf, skal værdien kunne aflæses numerisk. Det er en objektiv vurdering.

5.1 UDVIKLING FORKLARET

VURDERING AF KRITERIET

For at opfylde dette kriterie skal der foreligge en forklaring af udviklingen for indikatorer med sammenligningstal. Det er altså ikke tilstrækkeligt at forklare, hvad der har ført til et bestemt resultat, hvis der ikke også er oplyst sammenligningstal. Det er en subjektiv vurdering, hvornår kriteriet er opfyldt, men der skal som udgangspunkt nævnes specifikke årsager som fx målrettet arbejde med sikkerhed, køb af ny teknologi inden for et specifikt område eller eksterne faktorer, som covid-19. For tal, der stammer fra årsrapporten, som fx skat, er det tilstrækkeligt at henvise til årsrapporten. For virksomheder med både ESG og CSR-rapporter, er CSR-rapporten skimmet for at se om den forklarer udviklingen. Det er da angivet i analyseskemaerne i bilag A, hvor i CSR-rapporten forklaringen kan findes. Det er i nogle tilfælde vurderet, at en forklaring af udvikling ikke er nødvendig. Det er fx de tilfælde, hvor indikatoren er uændret fra det forgående år, og hvor der ikke er mål til indikatoren. I de tilfælde er der i analyseskemaet i bilag A angivet "N/A" ved kriteriet. Hvis en virksomhed derimod skriver, at de prioriterer diversitet og/eller ønsker at øge mangfoldigheden i ledelsen, er det vurderet, at virksomheden bør forklare udviklingen, selv hvis andelen af kvinder i ledelsen er uændret. Her kan virksomheden fx skrive, at der ikke har været nyansættelser i ledelsen i året, hvis det er årsagen (fx Schouw, 2019) eller at de arbejder med forskellige initiativer, men det er udfordrende at øge andelen (fx Novo Nordisk, 2020).

Det er en subjektiv vurdering, hvornår en virksomhed bør forklare en ændring. Det påvirker analysens reliabilitet negativt. Den interne reliabilitet er forsøgt styrket ved løbende at gå tilbage til tidligere vurderinger og undersøge, om beskrivelser af udvikling er vurderet på samme måde for tilsvarende udviklinger.

5. RESULTATER

I FSR's seneste undersøgelse var det 74% af rapporterne, der inkluderede tidligere års performance (FSR, 2019). I denne analyse er det alle rapporter, der inkluderer sammenligningstal, men andelen af indikatorer, der er præsenteret med sammenligningstal, varierer meget. Andelen af indikatorer med sammenligningstal er i gennemsnit 59% i 2019-rapporterne og 58% i 2020-rapporterne. Da det gennemsnitlige antal indikatorer er steget, er der generelt flere sammenligningstal i 2020-rapporterne på trods af det mindre fald i andelen. Der er dog stor forskel på andelen af indikatorer med sammenligningstal mellem virksomhederne. Blandt 2019-rapporterne har Demant den laveste andel, hvor kun 12% af indikatorerne har sammenligningstal, mens DSV Panalpina har den største andel med 91%. Blandt 2020-rapporterne er det Schouw og Topdanmark, der har henholdsvis den laveste og højeste andel med 17% mod 92%. I Bayne og Wee (2019) var det kun 28% af KPI'erne, der havde sammenligningstal, så her har de undersøgte rapporter en højere grad af sammenlignelighed på det kriterie trods et langt højere antal

indikatorer. Der er ikke en helt tydelig sammenhæng mellem antallet af indikatorer og andelen med sammenligningstal. De tre virksomheder med den laveste andel af sammenligningstal i både 2019 og 2020 har godt nok alle over 100 indikatorer, men ellers er fordelingen mere blandet.

FORKLARING AF UDVIKLING

Ligesom den store variation i andelen af indikatorer med sammenligningstal er der stor forskel på, hvor gode virksomhederne er til at forklare den udvikling, der har været. Af indikatorer med sammenligningstal er der i gennemsnit tilstrækkelig forklaring til 67% i 2019-rapporterne og 85% i 2020-rapporterne. FSR (2019) viste, at 54% af de undersøgte virksomheder forklarede positive udviklinger, mens 38% beskrev negative udviklinger. I denne analyse skelnes der ikke mellem positive og negative udviklinger, men generelt er der en højere andel, der forklarer udvikling end i FSR's undersøgelse. Det kan dog også skyldes de indikatorer i analysen, hvor det er vurderet, at forklaring ikke var nødvendigt, da det er uklart om FSR (2019) har lavet samme sondring.

I nogle tilfælde er der en umiddelbar sammenhæng mellem andelen af indikatorer med sammenligningstal og forklaringsgraden. Blandt 2019-rapporterne er det nemlig Demant, der har den højeste forklaringsgrad med tilstrækkelig forklaring til 92% af indikatorerne med sammenligningstal, mens DSV Panalpina havde den laveste score med kun 18%. Med henholdsvis 12 og 49 indikatorer med sammenligningstal er det klart, at Demant skal bruge mindre tid og plads på at forklare udviklingen end DSV Panalpina. I 2020-rapporterne er der generelt en højere andel af udviklingen, der er forklaret. Her har DSV Panalpina faktisk den højeste forklaringsgrad med forklaring af udvikling til 98% af indikatorerne med sammenligningstal. I 2019-rapporterne er der tre virksomheder (DSV, Danske Bank og Rockwool), der kun forklarer udviklingen for halvdelen eller færre af indikatorer med sammenligningstal. I 2020-rapporterne har alle forklaret over halvdelen af udviklingerne, og der er kun to, der havde en forklaringsgrad på mindre end 75% (Vestas og Schouw med 74% hver).

COVID-19

Den generelle forbedring i forklaring af udvikling i 2020-rapporterne skyldes delvist covid-19, da pandemien havde en stor påvirkning på virksomhederne i 2020. Covid-19 er især en af grundene til, at DSV Panalpina ligger i toppen, når det gælder forklaring af udvikling blandt 2020-rapporterne. I 2020-rapporten er pandemien nævnt som forklaring bag udvikling i CO₂, compliance reviews, sygefravær og employee turnover. Generelt nævner de undersøgte virksomheder covid-19 som forklaring bag fald i energiforbrug, CO₂-udledning og leverandør audits. Det giver god mening, da pandemien har haft stor betydning for virksomhederne. Det har dog også medført, at virksomhederne i flere tilfælde burde have forklaret, hvorfor der ikke er sket større ændringer. Fx er CO₂-udledningen fra leasede biler kun faldet en smule hos Coloplast i 2020 på trods af hjemmearbejde. Her har hele salgsorganisationen arbejdet hjemmefra, og derfor kunne man forvente, at der var sket et større fald i kørslen i leasede biler. Til gengæld bruges covid-19

og hjemmearbejde til at forklare, hvorfor risikoen for ulykker er faldet signifikant for salgsmedarbejdere. Nu rapporterer virksomheden ikke på ulykkesrate fordelt på afdelinger, men man kunne forestille sig, at salgsmedarbejdere generelt ikke har en høj ulykkesrate. Det er i hvert fald tilfældet for Carlsberg, hvor der rapporteres på ulykker mv. fordelt på afdelinger.

SAMMENLIGNINGSTAL VED ÆNDRET OPGØRELSESMETODE

Som en afsluttende bemærkning til sammenligningstal bør virksomheder overveje, om det giver mening at have sammenligningstal, hvis opgørelsesmetoden er ændret, så tallene reelt ikke kan sammenlignes (Europa-Kommissionen, 2017). Fx skriver Tryg i deres 2020-rapport, at CO₂ ikke kan sammenlignes med 2018-tal, og at fald i udledning fra 2018 til 2019 primært skyldes ændringer i beregninger. Når ændringen af regnskabspraksis kan medføre næsten en halvering af CO₂-udledning, kan det diskuteres, om det skaber større forvirring at have 2018-tallet med, end hvis det blot var udeladt med en kommentar om ændring i regnskabspraksis. Se afsnit om ændringer til indikatorer for flere detaljer om ændringer i blandt andet regnskabspraksis og sammenligningstal.

6. BASISÅR

VURDERING AF KRITERIET

For at opfylde kriteriet skal der være oplyst et basisår (starttidspunkt) for indikatorer, der præsenteres som en udvikling i procent eller akkumuleret fra et tidligere år. Såfremt absolutte tal for perioden også fremgår tydeligt, så udviklingen selv kan beregnes, er det ikke nødvendigt med et klart basisår for udviklingen. Hvis en indikator har et måltal, og målet er opgjort som udvikling i forhold til et basisår, er det ligeledes vurderet, om udgangspunkt for målet er oplyst. Det kan fx være, at der er en CO₂-indikator med et mål om reduktion på 50%. Her skal basisåret for de 50% være tydeligt rapporteret. Vurdering af kriterieret er objektivt.

6. RESULTATER

Analysen viser, at der generelt er få indikatorer og mål, der måler en relativ udvikling. Andelen af indikatorer rapporteret som relativ udvikling eller med et mål, der tager udgangspunkt i en baseline fra tidligere år, svinger mellem 0% og 40% i 2019-rapporterne og fra 0% til 25% i 2020-rapporterne. Schouws 2019-rapport er den eneste rapport, hvor over 25% af indikatorerne er rapporteret som relativ udvikling (40%). Til sammenligning er der henholdsvis 16 og 13 rapporter for 2019 og 2020, der har en andel på under 10%. Blandt 2020-rapporterne topper Rockwool listen, da 25% af deres indikatorer eller tilhørende mål tager udgangspunkt i en baseline. I Schouws 2019-rapport er det stort set kun indikatorer om antal medarbejdere og kvinder, der fremgår som absolutte tal. For selskabets seks datterselskaber er de fleste indikatorer præsenteret i oversigtsskemaer som denne:

GPV

Index

	2016	2017	2018	2019	2020 target
 Energiforbrug	100	87	84	64	<90
 Arbejdsulykkerate	100	133	77	39	<50
 Vandforbrug	100	104	95	79	n/a

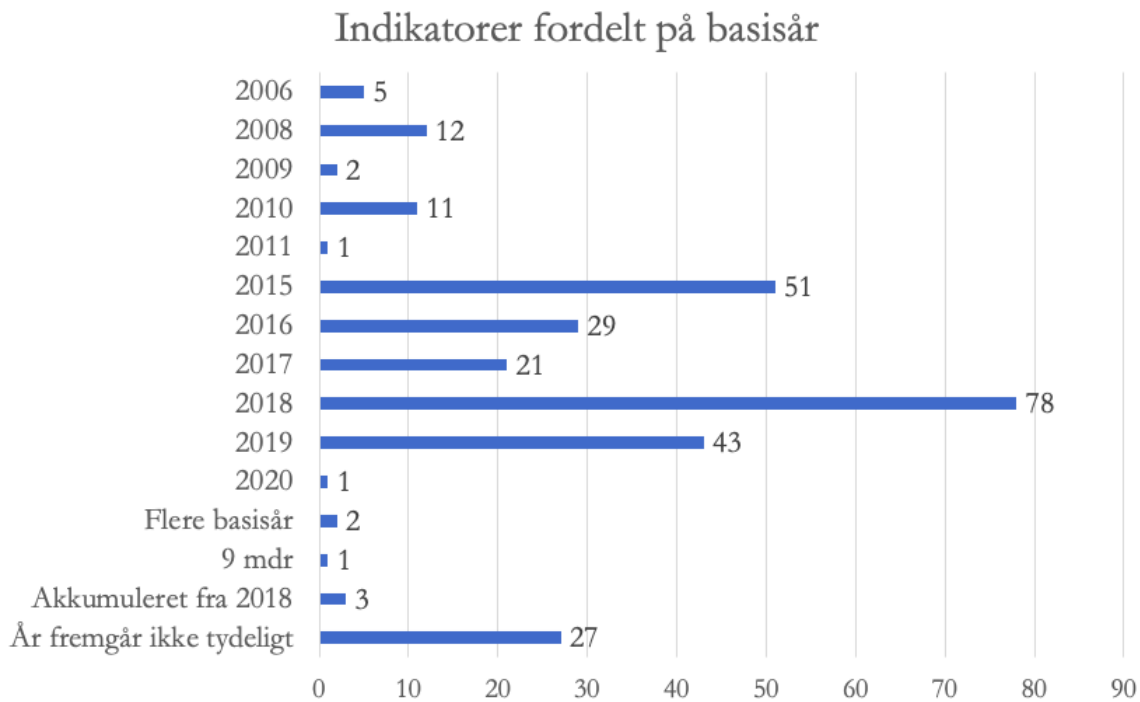
Billede 4 (Schouw, 2019, side 53)

Oversigten er overskuelig, da der er mellem to og tre indikatorer pr virksomhed, og alle indikatorer præsenteres med tydeligt basisår, sammenligningstal og for de fleste indikatorer også et mål. Til gengæld er ingen af tallene rapporteret i absolutte værdier for hverken 2019 eller basisårene, så rapporteringsbruger har ingen mulighed for at vurdere, om ulykkesraten er faldet fra flere tusinde ulykker eller fra 10. Deres redegørelse for samfundsansvar fra 2016 er gennemnået, og her fremgår tallene heller ikke (Schouw, u.å.).

TYDELIGT BASISÅR

Blandt 2019-rapporterne er det i gennemsnit 80% af de indikatorer, som viser relativ udvikling, hvor det tydeligt fremgår hvilket år, der tages udgangspunkt i. Den andel er 91% for 2020-rapporterne. Et eksempel er Coloplast, der i 2019-rapporten flere steder skriver, at baseline for reduktion af ftalater er 2014, og andre steder skriver, at det er 2015. I ét afsnit på side 6 fremgår begge årstal som basisår for samme reduktion. Et andet eksempel er Danske Bank, der rapporterer på antallet af downloads af deres app, der hjælper brugere ved at oplyse om digital kriminalitet. I deres 2020-rapport rapporterer de på antallet af downloads ”To date”, hvilket indikerer, at det er en akkumuleret værdi, men det er uklart hvilket år, akkumuleringen tager sit udgangspunkt fra. Det bemærkes ligeledes, at tallet er præcis det samme som i 2019-rapporten, hvilket enten betyder, at tallet ikke er opdateret i 2020-rapporten – og dermed ukorrekt – eller at der ikke har været nogle downloads i 2020, hvormed det nok ikke er så væsentlig en indikator.

Basisårene i rapporterne varierer en del mellem rapporterne og i flere tilfælde også mellem indikatorer i samme rapport. Her er en oversigt over antal indikatorer fordelt på basisår:

Figur 6 (Graf udarbejdet på baggrund af bilag A)

Det kan gøre det svært at sammenligne mellem virksomheder, når der tages udgangspunkt i forskellige år. Det er også de færreste virksomheder, der anfører, hvorfor et givent år er valgt. Hvis indikatoren viser udvikling i forhold til året før, er det nok ikke så vigtigt, men hvis en virksomhed vælger et andet årstal fx 2006 eller 2011, kan det give mening at forklare hvorfor. Derudover er det ikke altid, at virksomhederne forklarer, hvordan baselinen påvirkes ved ændringer i regnskabspraksis eller afgrænsning.

OPSUMMERING

Den lave grad af basisår og dermed relative udvikling viser, at virksomhederne i høj grad rapporterer på absolutte tal, hvilket alt andet lige bør være godt for sammenligneligheden (CDSB, 2019; GRI 2016a). Virksomhederne bør dog helt tydeligt skrive hvilket år, der tages udgangspunkt i, når der rapporteres på relativ udvikling.

7. BENCHMARK

VURDERING AF KRITERIET

For at opfylde kriteriet skal der være oplyst et resultat for en eller flere udvalgte konkurrenter, peer groups eller andre benchmarks. Alternativt skal resultatet sammenlignes med konkurrentscore eller benchmark fx ved at skrive, at virksomheden scorer x point højere end en peer group eller scorer ”væsentlig højere” end konkurrenter. Rankings fra eksterne organisationer inkluderes, såfremt de er kvantitative, mens ikke-kvantitative rankings, som fx CDP, ikke er inkluderet i analysen. Benchmark kan også være andre værdier, der ikke kommer direkte fra en peer group, men som giver et eksternt pejlemærke til sammenligning.

7.1 BENCHMARK DEFINERET

VURDERING AF KRITERIE

For at et benchmark opfylder kriteriet om at være tilstrækkeligt defineret, skal det enten henvise til en anerkendt ekstern organisation, som fx et ratingbureau, eller kunne findes på internettet ud fra den oplyste information.

7. RESULTAT

43 benchmark, heraf 27 klart defineret

Kun 43 af indikatorerne i analysen er oplyst som eller med benchmark, svarende til godt 1% af indikatorerne. Af disse er det kun 27, hvor benchmark er klart defineret. Det er altså virkelig få af indikatorerne, der rapporteres i henhold til et benchmark. 11 af 2019-rapporterne og 13 af 2020-rapporterne havde mindst ét benchmark, men det var kun 5 rapporter hvert af årene, der havde mere end ét benchmark med. Kun tre virksomheder inkluderede en kvantitativ SustainAlytics-score i deres rapport (ISS, Rockwool og Carlsberg), og Rockwool var den eneste af de tre, der havde scoren med i både 2019 og 2020-rapporten.

Det er også forskelligt, hvordan benchmark anvendes. Tryg anvender statistikker om kvinder i ledelsen i de nordiske lande til at bedømme deres egne kønstal i 2020-rapporten. Her er der inkluderet fodnoter, der fortæller hvilken rapport, tallene kommer fra, samt præcis hvilke statistikker, der er taget udgangspunkt i. Rockwool bruger nogle meget atypiske benchmarks til at sammenligne fx den mængde energi og CO₂, der spares ved installationen af deres produkter i det pågældende år. I rapporterne for både 2019 og 2020 sammenlignes den sparede CO₂ mængde med Tysklands årlige CO₂-udledning:

Billede 5 (Rockwool, 2020, s. 17 og 14)

12 af benchmarkene i analysen vedrører medarbejdertilfredsheds- eller motivationsundersøgelser. Det er kun én af disse, der definerer benchmarket. Det er Demant, der bruger Gallups benchmark. Det er ellers et af de benchmark, hvor en stor andel er meget nøjagtige i deres angivelse i forhold til benchmark. Fx skriver Pandora, at deres medarbejdertilfredshed er 3 point over peer group (Pandora, 2019), mens NORDEN skriver, at deres er high-ranking i forhold til ”industry peers” (NORDEN, 2019). Ørsted har et mål om at være top-10 i en ekstern benchmarkgruppe, men de skriver hverken, hvem der indgår i den gruppe, eller hvad scoren er i gruppen (Ørsted, 2020). DFDS har i 2019-rapporten et benchmark til svarraten på deres medarbejdertilfredshedsundersøgelse, hvilket er særligt påfaldende, da de ikke engang skriver, hvad deres medarbejdertilfredshedsscore var.

I FSR's seneste analyse af store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering havde 15% af virksomhederne inkluderet benchmark (FSR, 2019). De var næsten alle børsnoterede. I denne analyse er det cirka halvdelen af 2019-rapporterne og 2/3 af 2020-rapporterne, der har mindst ét benchmark med. Forskellen kan skyldes, at denne analyse kun omfatter børsnoterede virksomheder, og at der anvendes et forholdsvis bredt benchmark-begreb, hvor også udsagn som ”væsentlig højere end peer group” er inkluderet. I Bayne og Wee (2019) var det 0% af KPI'erne, der var oplyst med konkurrentscore, og 17%, der var oplyst med et andet benchmark. I denne analyse er der ikke skelnet mellem de to, da konkurrentscore er inkluderet som benchmark. Med kun 43 benchmark ud af over 4400 indikatorer er det under 1% af indikatorerne i analysen, der har et benchmark. Benchmarks anvendes altså meget begrænset af virksomhederne i analysen.

8. ÆNDRING I INDIKATORER

VURDERING AF KRITERIE

For at en rapporteringsbruger kan sammenligne udviklingen over tid, er det nødvendigt, at rapporteringen er konsistent, altså at der rapporteres på de samme indikatorer på samme måde over tid. For samtlige indikatorer analyseret fra 2020-rapporterne er det undersøgt, om de også fremgår af samme virksomheds 2019-rapport. Det er ligeledes undersøgt, om regnskabspraksis er beskrevet på samme måde, hvis den altså er beskrevet, samt om eventuelle sammenligningstal er

de samme som tal fra 2019-rapporten. Hvis den er ændret eller tilføjet i 2020, er det noteret i kolonne Q i bilag A.

Det er ligeledes undersøgt og noteret hvilke indikatorer fra 2019-rapporterne, der ikke fremgår af virksomhedernes 2020-rapporter. Denne gennemgang er dog ikke udført for Mærsk, da virksomheden offentliggjorde en ekstra særskilt ESG-rapport i 2020 udover deres Sustainability Report, eller Pandora, hvor 2020 rapporten ikke er inkluderet i analysen. Derudover er indikatorer om løn mv til bestyrelsesmedlemmer, der er fratrukket tidligere år, ikke medtaget som en udgået indikator. Udgåede indikatorer fremgår af fane ”Udgåede indikatorer” i bilag B.

8. RESULTAT

609 nye og 197 ændrede indikatorer i 2020-rapporterne

Af de 2.377 indikatorer fra 2020-rapporterne er 609 indikatorer nye og 197 ændret i forhold til 2019-rapporterne. De 197 ændrede indikatorer inkluderer ændringer i metode, afgrænsning, underkategorisering eller præsentation. Ved præsentation er det kun inkluderet som en ændring, hvis indikatoren først i 2020-rapporten indgår i en nøgletaloversigt eller har ændret ESG klassifikation i en sådan oversigt. Det var tilfældet for 7 af indikatorerne. Cirka en fjerdedel af ændringerne i indikatorer har medført ændring i sammenligningstal. For en del af virksomhederne skyldes opdatering af sammenligningstallene en ændring i regnskabspraksis eller afgrænsning eller rettelse af fejl. I sådanne tilfælde giver det god mening at opdatere sammenligningstal og beskrive hvorfor. Fx skriver Tryg om ændringen i deres CO₂-udledning i deres 2020-rapport, at der nu inkluderes 13 lokationer i stedet for fem, og at 2019-tal er opdateret, så udviklen kan sammenlignes og evalueres.

For de virksomheder, hvor det er undersøgt hvilke 2019-indikatorer, der er udgået i 2020-rapporten, svinger antallet af udgåede indikatorer fra 2 til 40. For otte virksomheder er det kun fem eller færre indikatorer, der er udgået i 2020-rapporten. Fem virksomheder har fjernet mellem otte og 14 indikatorer, og fire har fjernet 16 eller 17 indikatorer. Den resterende virksomhed, Demant, har fjernet 40 indikatorer. En stor del af dem skyldes, at virksomheden i 2019-rapporten har en oversigt med kønsfordelingen blandt ledere i forskellige lande, hvor der for hvert land fremgår både mænd og kvinder som både antal og andel. Det udgør over halvdelen af indikatorer i 2019-rapporten. I 2020-rapporten er det kun andelen af mænd og kvinder og ikke også antallet, der fremgår af oversigten. For de andre virksomheder skyldes udeleadelsen af indikatorer blandt andet, at indikatorer om løn er rykket til en særskilt vederlagsrapport (Novozymes), eller problemer med datatilgængelighed grundet skift i IT-systemer (FLSmidth). For mange indikatorer, især dem der bare fremgår af tekst og ikke oversigter, er det dog ikke forklaret, hvorfor indikatoren ikke er med i 2020-rapporten. Et eksempel på manglende forklaring er DFDS' Empty Running-indikator, altså andelen af transport-km hvor lastbilen ikke har haft varer med.

I 2019-rapporten er der dedikeret en hel side til Empty Running med forklaringer og sammenligningstal, og der er sågar opstillet et mål for 2020. Empty Running nævnes ikke med ét ord i 2020-rapporten.

STOR FORSKEL I TRANSPARENS

Der er stor forskel på, hvor transparente virksomhederne er vedrørende ændringer til indikatorer. Fx har FLSmidth i deres 2020-rapport en oversigt over "New and descoped indicators" (side 58), og Ørsted har ligeledes afsnit med "Discontinued ESG indicators" og "Revised ESG indicators" under "Basis of Reporting" i deres 2020-rapport (side 8). Det bemærkes samtidig, at flere af de andre virksomheder har ændret i sammenligningstal uden forklaring. DFDS har ændret sammenligningstal for en stor andel af indikatorerne, uden at det beskrives hvorfor eller nævnes. Det er illustreret i nedenstående billede, hvor screenshots fra 2019- og 2020-rapporterne er kombineret for at vise ændringen i sammenligningstal:

Environmental data	Unit	Target 2023	2019	2020	2019
Operated ferries	Ferries	-	63	66	63
Total number of days operated	Days	-	20,460	18,774	20,460
CO₂e emissions					
Direct CO ₂ e emissions (Scope 1)	1,000 tonnes	-	2,189	2,014	2.253
Indirect CO ₂ e emissions (Scope 2)	1,000 tonnes	-	6.75	5.99	7.31
Total CO ₂ e emissions	1,000 tonnes	-	2,196	2,020	2,260
CO ₂ emissions per GT mile*	gCO ₂	12.4 (2023) 9.6 (2030)	13.5	13.5	14.1
Energy consumption					
Total fuel consumption	Tonnes	-	680,193	619.867	699.115
Fuel consumption per nautical mile	g/GT/Nm	-	4.78	4.25	4.42
Total energy consumption	TJ	-	29,077	26.850	29.995

Billede 6 (Udarbejdet på baggrund af DFDS' 2019 og 2020-rapporter) Første del af billede er fra side 33 DFDS' 2019-rapport og viser miljø-indikatorer. Anden del af billedet er fra side 23 i 2020-rapporten og viser samme indikatorer med 2020- og 2019-tal. 2019-sammenligningstal, der er ændret i 2020-rapport, er markeret med gul.

Som det fremgår af ovenstående billede, er 2019-tal om CO₂ og energiforbrug ændret i 2020-rapporten. Derudover er enkelte andre tal om fx andel af kvinder også ændret uden forklaring. Ændringerne kommenteres ikke, og regnskabspraksis er formuleret på præcis samme måde som i 2019-rapporten, så det er ikke klart, hvad ændringen skyldes.

ÆNDRINGER I OPGØRELSESMETODE

Nogle ændringer i opgørelsesmetode har medført en signifikant tilpasning af sammenligningstal. Fx har en ændring i Trygs opgørelsesmetode for CO₂ medført, at 2019-tallet for udledning fra biler er ændret fra 1.437 ton CO_{2e} i 2019-rapporten til 880 ton i 2020-rapporten. Der er altså sket næsten en halvering af tallet ved at ændre metode. Rockwool rapporterer på hvor mange elever og lærere, der er ”hjulpes” gennem deres isoleringsløsninger på skoler. I 2020-rapporten ændrede de metoden for opgørelsen af dette, og det medførte en stor ændring i sammenligningstallene. Antallet af elever og lærere hjulpet i 2019 steg fra henholdsvis 445.000 og 21.800 i 2019-rapporten til 1.994.000 og 97.115 i 2020-rapporten. Det er mere end en firdobling for begge tal blot ved at ændre metode. Den eneste kommentar i 2020-rapporten er, at Rambøll, der står for beregningen, opdaterede noget underliggende research i metoden.

FORKLARING AF ÆNDRINGER

På baggrund af ovenstående er det klart, at der er plads til forbedring i relation til forklaring af ændringer til indikatorer. Det kan fx være mere transparens vedrørende ændringer i opgørelsesmetode og klarhed om tilpasning af sammenligningstal ved ændringer af afgrænsning. Derudover beskriver flere af virksomhederne ikke, hvordan baselines og mål påvirkes af ændringer i regnskabspraksis eller afgrænsning. DFDS har i 2020-rapport blandt andet et mål om 45% reduktion af CO₂-udledning med udgangspunkt i en baseline fra 2008. Ændringen af sammenligningstal i 2020-rapporten er ikke forklaret, så det fremgår ikke, om det skyldes rettelse af fejl eller ændring af regnskabspraksis. Det forklares ligeledes ikke, hvordan 2008-baselines påvirkes.

En rundspørge blandt de 50 største virksomheder i Danmark lavet af Børsen i april 2021 viste, at 19 af de 45 virksomheder, der svarede, har inddraget ESG-områder i vederlagspolitikken (Raun, 2021). En af disse er DFDS, hvor topledelsen har fordelt forskellige bæredygtighedsmål, som fx vedrører CO₂-udledning og andel af kvinder, mellem sig. Når ledelsens vederlag i stigende grad afhænger af bæredygtighedsrapporteringen, er det ikke kun i relation til sammenligneligheden, at ændringer til regnskabspraksis mv. bør forklares.

9. AFGRÆNSNING

Afgrænsning for bæredygtighedsrapportering er ikke reguleret på samme måde af lovgivning eller standarder som finansielle rapporter. Det kan have stor betydning for sammenligneligheden mellem virksomheder, hvorvidt indikatorerne er opgjort med store forskelle i afgrænsning, da det er selve grundlaget for opgørelsen af indikatorer. Dette afsnit vil belyse de analyserede rapporternes afgrænsning i forhold til fx transparens, forskelle mellem virksomheder samt afvigelser i afgrænsningen. Senere inddrages interviews for bedre at forstå virksomhedernes begrundelser og udfordringer forbundet med afgrænsning.

OVERORDNEDE PRINCIPPER

Der er både forskelle i, hvordan virksomhederne har defineret afgrænsning for deres rapportering, og hvor detaljeret det beskrives. Nogle af virksomhederne afgør afgrænsning med udgangspunkt i ejerskab og kontrol, som det også kendes fra finansiell rapportering. Carlsbergs rapportering inkluderer fx ”majority-owned entites, which are defined as companies that the Carlsberg Group directly or indirectly owns, in which it controls more than 50% of the voting rights or that it otherwise controls.” (Carlsberg, 2020, s. 74). ISS’ afgrænsning er lande og aktiver under operationel kontrol samt alle medarbejdere, inklusive midlertidige og contract workers (ISS, 2020). Ørsted anvender som udgangspunkt samme konsolideringsprincipper som i deres finansielle rapportering (Ørsted, 2020). Andre virksomheder skriver bare, at rapporten dækker koncernen, hvormed det må formodes, at afgrænsningen følger den finansielle rapportering. Danske Bank skriver fx, at rapporten dækker koncernen, og så henvises der ellers til årsrapporten for en oversigt over datterselskaber (Danske Bank, 2020). Demant skriver ligeledes, at informationen i rapporten er repræsentativ for Demant Group, og at principper og politikker dækker over alle virksomheder i koncernen (Demant, 2020). Derudover står der, at tredjeparter ikke indgår i rapporteringen medmindre andet fremgår. Det fremgår dog ikke eksplicit, om der anvendes samme afgrænsning som i deres finansielle rapportering.

Enkelte virksomheder anvender et bredere perspektiv i afgrænsningen. Fx skriver FLSmidth følgende under Boundaries i deres 2020 rapport:

”The content and topics covered in this report reflect the areas where, in terms of sustainability, our direct impact occurs. In this regard we have a special focus on the environmental, social and economic impact across our value chain. Taking a life cycle approach, we report on the impacts from the production in our supply chain, our own operations and at customers’ sites” (FLSmidth, 2020, s. 59)

Det er ikke helt så konkret som operationel kontrol, hvor både rapporteringsafleggere og -brugere kan finde vejledning fra fx IFRS. Til gengæld kan der være fordele ved en bredere afgrænsning, da en stor del af virksomheders impact kan ske andre steder i værdikæden. Den bredere afgrænsning kan skyldes, at FLSmidth rapporterer i henhold til GRI, der netop har et bredt fokus på virksomhedens impact. Til gengæld anvender DSV Panalpina ejerskabsandel til at definere afgrænsning (DSV, 2020), selvom de også rapporterer i henhold til GRI. I FSR’s seneste undersøgelse af store danske virksomheders bæredygtighedsrapportering er det 32% af virksomhederne, der oplyser om rapportens afgrænsning, og af disse anvender 56% den samme afgrænsning som årsrapporten (FSR, 2019). Det er i deres undersøgelse også kun cirka halvdelen, der klart oplyser hvilken periode, rapporten dækker over.

AFVIGELSER I AFGRÆNSNING

Flere af virksomhederne har afvigelser fra deres overordnede afgrænsning, så udvalgte lande, fabrikker eller lignende ikke er inkluderet i alle indikatorer. Fx anvender DFDS operationel kontrol som afgrænsning for direkte CO₂-udledninger, mens landbaseret logistik er ekskluderet fra "Fuel consumption" men indgår i "Total energy consumption" (DFDS, 2020). Et andet eksempel er Demants rapportering på kønsfordeling. Her indgår kun 8.414 medarbejdere ud af 15.837 i 2019-rapporten og 11.172 ud af 16.591 i 2020-rapporten, da ikke alle lande indgår i afgrænsningen for denne indikator. Demant forklarer ikke, hvorfor det ikke er alle lande, der er med, men de skriver, at de arbejder på at udvide gruppen, der medtages. Derudover fremgår det tydeligt hvilke lande, der er med, da der rapporteres på kønsfordeling blandt ledere på lande-niveau. Demant havde et mål om at øge rapporteringsscope for miljødelen i 2020-rapporten og har også estimeret CO₂ fra de dele af forretningen, der ikke indgår i afgrænsningen. Virksomheden er altså forholdsvis transparent omkring afvigelser i scope, men de forklarer ikke, hvad disse skyldes.

Et andet eksempel er Rockwool. I deres 2020-rapport skriver de, at koncernens datterselskaber indgår i rapportens performance data. Derefter beskrives afgrænsning for de tre hovedområder i rapporten: miljø, sikkerhed samt compliance og diversitet. Nogle miljø-indikatorer omfatter alle fabrikker, mens andre ikke gør. Blandt andet er det 30 ud af 31 fabrikker, der indgår i indikatorer om CO₂-udledning, vandforbrug og affald til lossepladser, mens alle 31 fabrikker indgår i indikatorer om "air emissions" og "reclaimed waste". Forskellen i afgrænsningen skyldes, at en kinesisk fabrik, der blev opkøbt i slutningen af 2018, endnu ikke er fuldt integreret i rapporteringen. Rockwool er således ret transparent om afvigelser i afgrænsningen og begrundelsen for dette. Man kan dog især undre sig over, at den kinesiske fabrik indgår i indikatoren om genanvendelse af affald – en indikator hvor mere typisk er bedre, mens den ikke indgår i indikatoren om affald til losseplads. Alt andet lige forventes det, at en sådan forskel i afgrænsning vil få virksomhedens håndtering af affald til at se bedre ud, end hvis den kinesiske fabrik også var med i den "dårlige" indikator med lossepladser. Rockwool har et mål om at reducere energiforbruget for ikke-renoverede kontorer. I beskrivelsen af afgrænsning fremgår det, at det kun er kontorbygninger med energieffektivitet over et vist niveau, der er inkluderet i målet om energieffektivitet. Det er til gengæld ikke klart, om det er samme afgrænsning for indikatoren om energiforbrug, eller om den dækker over alle kontorer og fabrikker, alle kontorer, eller udvalgte kontorer.

Mærsk rapporterer i 2020-rapporten i henhold til SASB-standarden for den maritime transport-industri. Virksomheden har valgt at definere afgrænsningen for SASB-indikatorerne forskelligt fra resten af rapporten, så andre segmenter end maritim transport ikke indgår i SASB-rapporteringen. Det betyder blandt andet, at Scope 1 CO₂-udledningen er næsten dobbelt så stor på side 1 i rapporten som under SASB-rapporteringen på side 5, samt at der rapporteres to forskellige ulykkesrater (Mærsk, 2020).

Lundbeck har en afgrænsning, der medfører, at kun 40-45% af medarbejderne er dækket af afgrænsningen (Lundbeck, 2020). Lundbeck beskriver denne afgrænsning ret grundigt ved at skrive hvilke dele af organisationen, der ikke er med. Derudover fremgår det, at de antager, at afgrænsningen dækker ”a significantly larger proportion of the Group’s total values on the reported HSE KPIs” (Lundbeck, 2020, s. 28).

Det er især vedrørende Health & Safety-indikatorer, at virksomhederne i analysen anvender en separat og bredere afgrænsning. Ørsted har en bredere afgrænsning til Health and Safety end resten af rapporten, og de medregner 100% af ulykker mv. fra operationer, hvor de er ansvarlige (Ørsted, 2020). Rockwool inkluderer contractors i indikatorer vedr. ulykker men ikke besøgende som fx skoleklasser eller chauffører (Rockwool, 2020), mens Carlsberg har særskilte indikatorer for ulykker blandt medarbejdere, contractors og besøgende (Carlsberg, 2020). DFDS har to separate indikatorer om dødsfald for henholdsvis egne medarbejdere og contractors (DFDS, 2020).

Ovenstående eksempler vedrører alle afgrænsning i form af inkluderede aktiviteter. Én virksomhed skiller sig dog ud i forhold til den tidsmæssige afgrænsning. Flere af Danske Banks indikatorer er opgjort fra Q4 i det forudgående år til Q3 i det pågældende år (Danske Bank, 2019; Danske Bank, 2020). Der står ellers i fx revisionserklæringen, at rapporten dækker perioden 1. januar til 31. december, og størstedelen af indikatorerne er ligeledes opgjort for kalenderåret eller ved årsafslutning. Det er miljø-indikatorerne, der er opgjort efter den skæve periode, og det er ikke forklaret, hvorfor der anvendes en skæv periode til disse indikatorer. Det er yderligere forvirrende, at Danske Bank har to nøgletal, der viser henholdsvis CO₂-udledning og energiforbrug pr. medarbejder, når antal medarbejdere i samme skema er opgjort ved udgangen af Q4 2020. Det er ikke helt tydeligt, hvordan antal medarbejdere i de to indikatorer er opgjort.

De nævnte tilfælde er alle eksempler på afvigelser i bæredygtighedsrapporteringens afgrænsning, hvor virksomhederne har beskrevet det i rapporten. Det vides ikke, om virksomhederne uden tilsvarende beskrivelser også har lignende afvigelser og bare undlader at forklare det, eller om de anvender en konsistent afgrænsning til samtlige indikatorer i rapporten.

OPSUMMERING

I ovenstående afsnit er de opstillede kriterier for sammenlignelighed anvendt til at analysere 4.431 indikatorer fra 20 udvalgte virksomheders bæredygtighedsrapportering. Virksomhederne beskriver generelt regnskabspraksis tilstrækkelig godt, men der er stor forskel i andelen af indikatorer med forklaret regnskabspraksis blandt de analyserede rapporter. Andelen af indikatorer med sammenligningstal varierer ligeledes. Analysen viser også, at virksomhederne i meget lav grad anvender standarder og benchmark til de enkelte indikatorer. Derudover er der sket en stor ændring i indikatorerne fra 2019 til 2020 både i forhold til hvilke indikatorer, der rapporteres på, og de enkelte indikatorers opgørelsesmetode og afgrænsning. Der er forholdsvis stor variation i virksomhedernes afgrænsning samt hvor detaljeret, afgrænsningerne beskrives. Den lave grad af relativ udvikling (basisår) viser, at virksomhederne i høj grad rapporterer på absolutte tal, hvilket umiddelbart er godt for sammenligneligheden (CDSB, 2019; GRI 2016a). De fleste virksomheder har øget antallet af indikatorer fra 2019-rapporterne til 2020-rapporterne, mens den gennemsnitlige fordeling på ESG-kategorier er næsten uændret. Der er dog stor forskel i de enkelte rapporters fordeling på ESG-kategorier.

Analysen viser dermed, at virksomhederne anvender indikatorer på meget forskellige måder i bæredygtighedsrapporteringen. Det kan gøre det svært at få et klart billede af virksomhedernes bæredygtighedsindsats og dermed sammenligne på tværs af virksomhederne.

Som dele af analysen også viser, er der for nogle af kriterierne sket store ændringer fra 2019-rapporterne til 2020-rapporterne. Blandt andet er gennemsnittet af andelen af indikatorer, der henviser til standarder, steget med 8%-point, ligesom der overordnet er sket en klar forbedring i tydelige basisår og benchmark for indikatorer, der anvender disse. Den største ændring er dog andelen af indikatorer med sammenligningstal, hvor udviklingen er forklaret. Her er gennemsnittet steget fra 67% af indikatorerne i 2019-rapporterne til 85% i 2020-rapporterne. En ofte anvendt forklaring i 2020-rapporterne er covid-19.

På de næste to sider fremgår oversigter over andelen af indikatorer, som opfylder de enkelte kriterier, for hver virksomhed.

OVERSIGT OVER INDIKATORER FRA 2019 RAPPORTER

2019-rapporter	1. Antal indikatorer	2.a E	2.b S	2.c G	3. Beskrevet regnskabspraksis	4. Eksterne standarder	5. Sammenligningstal	5.1 Forklaring bag udvikling	6. Andel med basisår	6.1 Med klar basisår	7. Benchmark	7.1 Benchmark defineret
A.P. Møller-Mærsk	60	30%	52%	18%	88%	10%	57%	76%	5%	100%	0%	N/A
Novo Nordisk	114	21%	27%	52%	99%	9%	59%	70%	0%	N/A	0%	N/A
DSV Panalpina	54	26%	59%	15%	100%	52%	91%	18%	0%	N/A	0%	N/A
Vestas	225	20%	67%	14%	59%	1%	15%	85%	0,4%	0%	0,4%	0%
ISS	82	20%	61%	20%	77%	61%	52%	65%	9%	57%	1%	100%
Ørsted	356	71%	19%	10%	96%	25%	65%	85%	4%	100%	0,3%	0%
Carlsberg	168	43%	47%	10%	82%	9%	67%	74%	8%	64%	0%	N/A
Danske Bank	102	26%	46%	27%	94%	8%	18%	50%	8%	100%	1%	100%
Tryg	89	11%	36%	53%	73%	3%	60%	75%	3%	33%	2%	0%
Pandora	44	48%	18%	34%	86%	11%	55%	79%	0%	N/A	5%	0%
Schouw	43	33%	63%	5%	51%	0%	72%	81%	40%	100%	0%	N/A
Rockwool	77	64%	13%	23%	77%	65%	84%	20%	22%	100%	5%	100%
FLSmidth	60	12%	48%	40%	87%	7%	57%	62%	13%	N/A	0%	N/A
Topdanmark	87	40%	38%	22%	85%	11%	85%	65%	0%	N/A	2%	100%
Coloplast	82	52%	29%	18%	95%	28%	88%	60%	5%	50%	0%	N/A
NORDEN	85	18%	36%	46%	91%	11%	46%	54%	2%	100%	5%	0%
Lundbeck	34	50%	24%	26%	35%	0%	56%	68%	24%	100%	0%	N/A
DFDS	36	36%	56%	8%	97%	11%	72%	88%	3%	100%	3%	0%
Demant	103	8%	81%	12%	93%	5%	12%	92%	2%	100%	1%	100%
Novozymes	153	39%	26%	35%	98%	12%	76%	78%	3%	100%	0%	N/A
Gennemsnit	102,7	33%	42%	24%	83%	17%	59%	67%	8%	80%	1%	45%
Median	83,5	31%	42%	21%	88%	10%	59%	72%	4%	100%	0%	0%
Min	34	8%	13%	5%	35%	0%	12%	18%	0%	0%	0%	0%
Max	356	71%	81%	53%	100%	65%	91%	92%	40%	100%	5%	100%

Tabel 4 (Oversigt over andel af indikatorer, der opfylder de pågældende kriterier, for hver 2019 rapport)

Oversigten er opbygget, så overordnede kriterier er angivet som andel af samlede antal, fx er andelen af samlede indikatorer med sammenligningstal 57% for Mærsk' 2019-rapport. For de tilhørende kriterier, fx hvorvidt udviklingen er forklaret, er tallet angivet som andel af indikatorer med sammenligningstal, hvor udvikling er forklaret. I Mærsk-eksemplet er det altså 76% af de 57%, der havde en klar tidshorisont.

Hvis en rapport har 0% på et overordnet kriterie, har den N/A i eventuelle tilhørende kriterier. Nederst er Excel anvendt til at beregne eller oplyse nøgletal som gennemsnit og minimumsværdi for hvert kriterie. NB: felter med N/A indgår ikke i disse. Se bilag B for oversigter med absolutte tal pr rapport for 2019 og 2020 rapporterne, samt oversigter med udvikling fra 2019 til 2020 på feltniveau.

OVERSIGT OVER INDIKATORER FRA 2020 RAPPORTER

2020-rapporter	1. Antal indikatorer	2.a E	2.b S	2.c G	3. Beskrevet regnskabspraksis	4. Eksterne standarder	5. Sammenligningstal	5.1 Forklaring bag udvikling	6. Andel med basisår	6.1 Med klar basisår	7. Benchmark	7.1 Benchmark defineret
A.P. Møller-Mærsk	95	44%	13%	43%	87%	58%	78%	88%	2%	100%	0%	N/A
Novo Nordisk	131	18%	29%	53%	99%	4%	69%	97%	0%	N/A	0%	N/A
DSV Panalpina	69	39%	45%	16%	97%	83%	87%	98%	10,1%	100%	0%	N/A
Vestas	227	19%	65%	15%	61%	4%	17%	74%	3%	83%	1%	100%
ISS	89	21%	58%	20%	79%	64%	42%	86%	10,1%	67%	2%	50%
Ørsted	377	72%	18%	10%	96%	30%	62%	87%	4%	100%	0%	0%
Carlsberg	223	33%	54%	13%	87%	8%	58%	81%	8%	100%	0,4%	100%
Danske Bank	127	30%	46%	24%	84%	9%	28%	97%	8%	70%	1%	100%
Tryg	100	15%	34%	51%	73%	6%	60%	75%	1%	100%	4%	75%
Schouw	185	44%	44%	12%	89%	17%	17%	74%	15%	100%	0%	N/A
Rockwool	89	62%	13%	25%	80%	63%	75%	58%	25%	100%	4%	75%
FLSmidth	83	22%	57%	22%	88%	47%	42%	94%	18%	73%	0%	N/A
Topdanmark	96	41%	42%	18%	79%	10%	92%	80%	7%	100%	2%	100%
Coloplast	86	51%	26%	23%	90%	28%	70%	85%	5%	50%	1%	0%
NORDEN	73	25%	22%	53%	88%	18%	40%	90%	9,6%	100%	1%	0%
Lundbeck	69	46%	23%	30%	86%	1%	65%	80%	6%	100%	1%	0%
DFDS	32	38%	47%	16%	97%	13%	81%	92%	3%	100%	3%	0%
Demant	78	15%	79%	5%	85%	9%	50%	90%	15%	92%	1%	100%
Novozymes	148	44%	28%	28%	97%	12%	71%	87%	3%	100%	0%	N/A
Gennemsnit	125,105	36%	39%	25%	86%	25%	58%	85%	8%	91%	1%	54%
Median	95	38%	42%	22%	87%	13%	62%	87%	7%	100%	1%	75%
Min	32	15%	13%	5%	61%	1%	17%	58%	0%	50%	0%	0%
Max	377	72%	79%	53%	99%	83%	92%	98%	25%	100%	4%	100%

Tabel 5 (Oversigt over andel af indikatorer, der opfylder kriterier, for hver 2020 rapport). Se beskrivelse af oversigt under 2019 oversigt på forgående side. Se bilag B for oversigt med absolutte værdier samt udvikling fra 2019 til 2020

ANDRE RESULTATER

I dette afsnit præsenteres andre resultater fra analysen af virksomhedernes anvendelse af indikatorer. Det er forhold, der er bemærket i forbindelse med analysen eller gennemlæsning af rapporterne, men som ikke direkte vedrører de enkelte kriterier for sammenlignelighed

FEJL OG UOVERENSSTEMMELSER I RAPPORTERINGEN

Som ovenstående afsnit viser, er der flere udfordringer forbundet med virksomhedernes anvendelse af indikatorer i relation til sammenlignelighed. Et problemområde, der også påvirker sammenligneligheden og den overordnede kvalitet af rapporteringen, er uoverensstemmelser og fejl. Dette afsnit beskriver nogle af de fejl, der er identificeret i forbindelse med analysen, som fx at rapportere forskellige tal på samme indikator forskellige steder i samme rapport. Ved fejl er værdien af indikatoren markeret med rød i bilag A, og fejlen er beskrevet. Derudover nævnes eksempler på uoverensstemmelser, hvor fx procentvise reduktioner ikke passer med beregning ud fra absolutte værdier.

FEJL

Billede 7 (NORDEN, 2019, s. 56, 57 og 63)

NORDENs 2019-rapport indeholder flere forskellige diversitetstal fordelt på forskellige ledelsesniveauer, og efter hvorvidt det er on shore eller offshore. Der er dog flere forskellige tal for samme indikator afhængig af hvor i rapporten, man kigger. Fx er ”Women in management on shore” både 22% og 26%. På side 56 er der to forskellige tal for senior management on shore (29% og 26%). 29% fremgår også på side 57, men der står ikke, at det er on shore. I virksomhedens regnskabspraksis beskriver de kun Women in management on shore og ikke fx senior management. Andre fejl eller uoverensstemmelser i NORDENs rapportering (2020-rapport) er blandt andet at anføre et bestyrelsesmedlem som uafhængig, selvom vedkommende er medarbejderrepræsentant, samt oplyse at antal medarbejderundersøgelser i året er 2 og samtidig skrive, at de har foretaget kvartalvise undersøgelser.

Fra andre rapporter kan følgende fejl nævnes. Tryg skriver i 2019-rapporten, at antal møder i Lønudvalget var 56. Det er rettet til 6 i 2020-rapporten, men der står ikke, at en fejl er rettet. Det

er sandsynligvis bare en slåfejl, men det er forvirrende, hvis man som læser undrer sig over, hvorfor der har været så enormt mange møder i udvalget uden, at det kommenteres. Andre mindre fejl er fx Coloplast' employee turnover, der er 8,2% på side 18 og 8,3% på side 34 (2020-rapport), og ISS' 2019-sammenligningstal for kønsfordelingen af white collar ansatte på side 42, hvor totalen giver 94%, og tallene ikke passer til 2019-rapporten. I ISS' 2019-rapport skriver de på side 44, at der var et mål om 55% reduktion af tabte arbejdstimer, og at de opnåede en reduktion på 65%. På side 24 i samme rapport står der, at målet var 45%, og reduktionen var 55%. I DFDS' 2019-rapport er antal medarbejdere 8.400 på side 4 og 8.638 på side 33, ligesom antal graduates i Vestas både er 27 og 37 i 2020-rapporten.

Størstedelen af disse fejl vil sandsynligvis ikke have afgørende betydning for en rapporteringsbrugers beslutninger, men det kan være med til at mindske tilliden til tallene, og det påvirker sammenligneligheden negativt, når det er uklart hvilken værdi for indikatoren, der skal sammenlignes med andre virksomheder eller perioder.

UOVERENSSTEMMELSER

Når virksomheder rapporterer på indikatorer som en procentvis ændring eller i ratios (fx CO₂ pr omsætningskrone), er det vigtigt for forståelsen, at man som læser kommer frem til de samme værdier, hvis der også er oplyst absolutte tal, så det er muligt at efterregne.

Der er et par af virksomhederne, der rapporterer på reduktion i CO₂, hvor det er svært at komme frem til samme procentvise reduktion ud fra absolutte værdier. Et eksempel er Coloplast, der på side 3 i 2019-rapporten skriver, at der i år har været en reduktion på 17%. CO₂-udledning fordelt på kategorier og Scopes fremgår af side 25 med i alt 18 forskellige CO₂-indikatorer. Beregner man ændringen fra 2018 til 2019 med udgangspunkt i de 18 tal, er der ikke nogen af indikatorerne, der viser en reduktion på 17%. Hvis man beregner den samlede CO₂ ved at lægge Scope 3 til Scope 1 og 2, fås en reduktion på 11%. Demant rapporter på drivhusgasemissionen pr medarbejder. I 2020-rapporten er tallet 1,59 ton pr medarbejder på side 84. På samme side er Scope 1 rapporteret til at være 5.019 ton, og Scope 2 er 16.662 ton. Antallet af medarbejdere er 16.591 jf. side 14, og dermed bør udledning pr medarbejder være 1,3 ton. Det er kun kontorer og produktionsfaciliteter med over 35 medarbejdere, der indgår i Scope 1 og 2. Det vil derfor give god mening, at det også kun er medarbejdere fra de faciliteter, der indgår i tallet. Det skriver Demant ikke, og de oplyser ikke selv hvor mange medarbejdere, der indgår i afgrænsningen for CO₂-indikatorer.

ANDRE BEMÆRKNINGER

Under gennemlæsningen af rapporterne og selve analysen er der bemærket flere ting, der vurderes relevante for blandt andet sammenligneligheden. Her beskrives kort hvad der umiddelbart vurderes at være virksomheders anvendelse af indikatorer til at fortælle en historie.

BRUGEN AF INDIKATORER TIL AT FORTÆLLE EN HISTORIE

I modsætning til KPI'er, der viser resultater vedrørende nøgleområder og målsætninger, kan indikatorer fortælle om aktiviteter og resultater, der ikke nødvendigvis er så væsentlige, men som virksomheden alligevel gerne vil måle på og informere om. Det er under gennemlæsningen af rapporterne til analysen bemærket, at nogle virksomheder i høj grad rapporterer på indikatorer om nogle meget specifikke ting. Det er fx ISS, der i begge rapporter har et stort antal indikatorer om medarbejdertræning, der hverken har sammenligningstal, mål eller benchmarks, og som ikke henviser til eksterne standarder. Andre eksempler kan være Danske Bank, der i begge rapporter har en række indikatorer om det velgørenhedsarbejde, medarbejdere har udført i forskellige lande, eller virksomheder der rapporterer kvantitativt på nogle meget specifikke initiativer, som fx Carlsberg der i 2019-rapporten rapporterer på reduktionen af varmemeforbrug i Italien efter ændring i pasteuriseringsmetode.

Indikatorer uden henvisning til standarder, mål, sammenligningstal og benchmarks er indikatorer, der kan være svære at sammenligne med andre. Derudover er flere af dem så specifikke, at man kan undre sig over inddragelsen af dem fra et væsentlighedsperspektiv. Væsentlighed falder uden for denne undersøgelses afgrænsning, og der kan være tilfælde hvor en virksomhed har nogle helt specifikke indikatorer, der er væsentlige for dem, men som ikke kan sammenlignes med andre virksomheder. I EFRAG-rapporten med anbefalinger til den europæiske standard for bæredygtighedsrapportering beskrives også tre lag af rapportering, hvoraf det sidste er virksomhedsspecifik information (EFRAG, 2021).

UDFORDRINGER

På baggrund af rapportanalysen vurderes det, at nogle af de primære udfordringer ved virksomhedernes anvendelsen af indikatorer i relation til sammenlignelighed er anvendelsen af standarder, benchmarks, ændringer til indikatorer samt afgrænsning. I dette afsnit undersøges udfordringer vedrørende bæredygtighedsrapportering samt drivkræfterne bag isomorfismen af bæredygtighedsrapportering. Det gøres med udgangspunkt i interviews med udvalgte virksomheder samt en ekspert inden for bæredygtighedsrapportering. Svarene er udtryk for de enkelte personers holdninger og kan dermed ikke generaliseres til alle virksomheder i rapportanalysen, men de giver et indblik i nogle af de udfordringer, virksomheder kan opleve i forbindelse med bæredygtighedsrapportering.

INTERVIEW

Formålet med specialet er blandt andet at bidrage til viden om, hvordan anvendelsen af indikatorer kan øge sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering. Før det kan vurderes, hvordan brugen af indikatorer kan forbedres med henblik på at øge sammenligneligheden, er det nødvendigt at forstå, hvorfor virksomhederne anvender indikatorer, som de gør. For at under-

søge dette, og for bedre at forstå hvilke udfordringer virksomheder oplever i forbindelse med bæredygtighedsrapportering og sammenlignelighed, er der foretaget interviews med repræsentanter fra tre af de analyserede virksomheder: ISS, DFDS og Ørsted.

De tre virksomheder er udvalgt med henblik på at opnå maksimal variation i interviewene for at få den mest varierede og brede information fra det lavest mulige antal interviews (Kvale & Brinkmann, 2015). ISS er valgt, da virksomheden anvender GRI, og da virksomheden har en relativt stor andel af indikatorer, der hverken har mål, sammenligningstal eller benchmarks. I 2019-rapporten er det 35 ud af 82 indikatorer, der ikke har disse karakteristika, og i 2020-rapporten er det 47 ud af 89 indikatorer (Bilag A). DFDS er udvalgt grundet det lave antal indikatorer (36 i 2019 og 32 i 2020) og ændringen i sammenligningstal uden forklaring i 2020-rapporten. Ørsted er valgt grundet deres meget høje antal indikatorer, deres anvendelse af SASB-indikatorer i 2020-rapporten, og deres grønne image. De er blandt andet kåret til verdens næstmest bæredygtige virksomhed (Corporate Knights, 2021a), og deres Sustainability rapport kom på en delt førsteplads til FSR's CSR-pris i 2020 (FSR, 2020). Se oversigt over interview her:

Virksomhed	ISS	DFDS	Ørsted
Interview med	Head of Group HSEQ & CR	Head of CSR	Head of ESG accounting
Dato og varighed	18. marts, 1 time	18. marts, 50 min	25. marts, 1 time

Tabel 6 (Oversigt over interviews)

De tre interviews er foretaget som virtuelle semi-strukturerede interviews med udgangspunkt i en interviewguide (Kvale & Brinkmann, 2015). Alle gav samtykke til at blive optaget, hvilket gav mulighed for at fokusere mere på interviewprocessen og kropssprog (Kvale & Brinkmann, 2015). Interviewene er transskriberet (bilag 5-7). Ved transskribering er halve sætninger og gentagelser inkluderet, da det er med til at illustrere hvilke spørgsmål, der krævede mere overvejelse. Interviewet med ISS er foretaget på engelsk og for ikke at ændre i betydningen af svarene citeres der på engelsk fra dette interview. De tre interviewpersoner fik tilsendt en oversigt over citater og svar anvendt i specialet med mulighed for at komme med ændringer.

Udover de tre interviews med ISS, DFDS og Ørsted er en ekspert indenfor bæredygtighedsrapportering interviewet. Susanne Stormer er partner og leder af Sustainability Solutions i PwC. Hun har 20 års erfaring med bæredygtighedsrapportering fra Novo Nordisk, er medlem af SASB Standards Board, ambassadør til IIRC og sidder i den EFRAG-arbejdsgruppe, der kom med anbefalinger til Europa-Kommissionen vedrørende udarbejdelse af europæiske standarder til bæredygtighedsrapportering (Susanne Stormer, svar nr. 1-2). Interviewet med Susanne blev afholdt fysisk den 15. april og havde en varighed på en halv time. Transskription af interview er vedlagt i bilag 8.

KRITIK AF METODE

På tidspunktet for de tre interviews med virksomhedsrepræsentanterne indgik afgrænsning ikke som et særskilt kriterie i rapportanalysen, da denne udelukkende inkluderede kriterier, der vedrørte enkelte indikatorer og kunne opgøres på indikatorniveau. Det var især på baggrund af interviewene, at analysen blev udvidet til også at inkludere afgrænsning som et særskilt punkt. Det betyder, at virksomhederne ikke blev spurgt så meget ind til afgrænsning. Det mindsker validiteten af interviewene. Det vurderes dog fortsat, at interviewene giver en god forståelse for virksomheders udfordring med bæredygtighedsrapportering, herunder afgrænsning, da det indgik i alle tre interviews på hver sin måde.

GENERELLE UDFORDRINGER

Interviewpersonerne er spurgt ind til, hvad de største udfordringer er vedrørende bæredygtighedsrapportering. De største udfordringer præsenteres i dette afsnit, mens udfordringer vedrørende udvalgte emner som fx standarder og afgrænsning efterfølgende uddybes i særskilte afsnit.

DATATILGÆNGELIGHED

Datatilgængelighed, eller nærmere data(u)tilgængelighed, er en af de største udfordringer i forbindelse med bæredygtighedsrapportering (ISS, svar nr. 10; DFDS, svar nr. 13). Der kan både være udfordringer med at få data om en indikator eller med at sikre konsistente data på tværs af lande og forretningsområder. Når en virksomhed fx lejer en bygning, kan det være svært at få oplysninger om elektricitetsforbrug, da det nogle gange er inkluderet i lejen (ISS, svar nr. 21). Som stor multinational virksomhed kan der også være stor forskel i ledelsesstrukturer på tværs af lande, hvilket kan gøre det svært at opgøre andel af kvindelige ledere ensartet på tværs af lande (ISS, svar nr. 19). Det er derfor, ISS ikke rapporterer på ledelsesdiversitet på trods af en rapporteret målsætning om 40% kvindelige ledere. De vil gerne være sikre på, at data har den rigtige kvalitet, før de rapporterer på det. Ønsket om konsistent data af høj kvalitet er også en af grundene til, at ISS har udarbejdet en rapporteringsmanual med definitioner og afgrænsning, der årligt sendes ud til de relevante kontaktpersoner i organisationen (ISS, svar nr. 4). DFDS deler holdningen med at ville sikre tilfredsstillende datakvalitet, før der rapporteres på indikatorer: ”De fleste data findes jo måske nok, men man vil også gerne vide, at det, man lægger ud, er forholdsvis korrekt.” (DFDS, svar nr. 10). Datatilgængelighed og -konsistens er altså en stor udfordring for nogle virksomheder i relation til bæredygtighedsrapportering. ISS, Ørsted og Susanne Stormer siger alle, at IT-løsninger kan medvirke til at løse disse udfordringer (ISS, svar nr. 19; Ørsted, svar nr. 10; Susanne Stormer, svar nr. 14)

ANDRE UDFORDRINGER

Ørsted og DFDS peger også på det høje antal standarder og den manglende harmonisering blandt disse som nogle af de største udfordringer ved bæredygtighedsrapportering (Ørsted, svar nr. 11; DFDS, svar nr. 13). ”Verden ville være lettere for os, hvis vi havde en IFRS-standard, som de har [i] finansiel accounting” (Ørsted, svar nr. 38). Derudover nævner Ørsted sikring af fuldstændighed som en af de største udfordringer, da der fx ikke er et debet/kreditsystem som i finansiel rapportering (Ørsted, svar nr. 11).

STANDARDER

Rapportanalysen viser, at kun få virksomheder rapporterer helt i henhold til standarder som GRI og SASB, samt at det generelt er en mindre del af indikatorerne, der henviser til eksterne standarder. Interviewpersonerne er spurgt om deres overvejelser vedrørende valg af standarder og udfordringer med anvendelsen af standarder.

GRI

ISS har valgt at rapportere i henhold til GRI frem for andre standarder, da det er den mest ”widely recognised” standard (ISS, svar nr. 13). Ifølge ISS er den primære fordel med GRI, at den opstiller et framework, så man ved, hvordan man skal bygge rapporten op (ISS, svar nr. 12). Ørsted har tidligere rapporteret efter GRI men valgte at stoppe af flere årsager (Ørsted, svar nr. 8-9). Virksomheden endte blandt andet med at udvælge indikatorer efter hvilke GRI-indikatorer, som de kunne rapportere på i stedet for på baggrund af en væsentlighedsbetragtning. Hvis de skulle rapportere efter GRI i dag, ville de gribe det anledes an (Ørsted, svar nr. 38). Derudover var den ”tung at danse med” (Ørsted, svar nr. 9). Ørsted anvender i stedet enkelte GRI-indikatorer, hvor det giver mening, i stedet for selv at definere eller finde på indikatorer, som fx til biodiversitet. Problemstillingen med at vælge emner efter GRI fremfor væsentlighed ses til dels også i interviewet med ISS. Ifølge ISS har GRI et mindstekrav til antallet af standarder indenfor de forskellige kategorier, som virksomheder skal rapportere på, og det påvirker også udvælgelsen af indikatorer (ISS, svar nr. 8)

SASB

Som nævnt under rapportanalysen har Ørsted i 2020-rapporten en oversigt med henvisninger til SASB-indikatorer. Virksomheden rapporterer ikke helt i henhold til SASB endnu, men de overvejer at gøre det (Ørsted, svar nr. 38). Det skyldes flere faktorer (Ørsted, svar nr. 9). Der var blandt andet flere vigtige investorer og interessenter, der spurgte ind til det, og det er deres vurdering, at SASB vinder frem (Ørsted, svar nr. 38). Derudover er det en fordel, at SASB selv har lavet en væsentlighedsvurdering og afvejet hvilke indikatorer, der er mest relevante for energibranchen ud fra et investorperspektiv. DFDS er også ved at undersøge muligheden for at

rapportere efter SASB (DFDS, svar nr. 11). Det skyldes blandt andet, at det er et anerkendt framework, og at målepunkterne er dedikeret til den maritime sektor.

UDFORDRINGER MED STANDARDER

Virksomhederne efterspørger standardisering og alignment, og de bakker generelt op om standarder, men der er flere udfordringer forbundet med at rapportere efter standarder (ISS, svar nr. 12; Ørsted, svar nr. 8). Ørsted vil gerne vælge den standard, der bliver dominerende i fremtiden, men det er ikke klart hvilken standard, der bliver det, da der er så mange standarder, og da der er en kraftig udvikling i gang på området (Ørsted svar nr. 38). Susanne Stormer siger også, at det er svært for virksomhederne at vælge en standard at rapportere efter, og hun sammenligner det med at vælge hvilken en hest i væddeløbet, man skal satse på (Susanne Stormer, svar nr. 8). En anden af udfordringerne er den manglende alignment mellem standarderne. Som ISS siger: "... there needs to be more alignment because otherwise you just end up reporting and reporting and reporting and you can use those resources much more effectively" (ISS, svar nr. 24). Manglen på standardisering gør, at sammenlignelighed er utrolig svært at opnå (Ørsted, svar nr. 12).

BENCHMARKS

Analysen af rapporterne viser, at virksomhederne anvender benchmarks i et meget begrænset omfang. Ifølge de interviewede virksomheder er der flere årsager til det. Virksomhederne bruger mange ressourcer på at rapportere til eksterne rating-bureauer, der kommer med en samlet vurdering af virksomhedens overordnede bæredygtighed eller fx klimaindsats, og det kan være en af grundene til, at der ikke rapporteres på benchmarks for enkelte indikatorer (DFDS, svar nr. 23). Derudover medfører den manglende standardisering på området, at virksomheder har svært ved at sammenligne og opstille benchmarks, da det ofte er uklart, hvordan andre virksomheder har opgjort deres indikatorer (Ørsted, svar nr. 16; ISS, svar nr. 15). ISS siger blandt andet også, at de har haft udfordringer med at benchmarke mod konkurrenter, fordi deres konkurrenter historisk ikke har været lige så transparente som dem (ISS, svar nr. 14).

RATING-BUREAUER

Der kunne skrives et helt speciale om de eksterne rating-bureauer og deres metoder. Dette afsnit vil meget kort belyse nogle af de udfordringer ved rating-bureauerne, der blandt andet medfører, at eksterne ratings i sig selv ikke kan sikre god sammenlignelighed på bæredygtighedsområdet.

Virksomhederne nævner det store antal rating-bureauer, byrden med at rapportere til flere af dem og manglende alignment mellem deres metoder som udfordringer (ISS, svar nr. 24-27; Ørsted, svar nr. 15; DFDS, svar nr. 25-26). Det forventes dog, at der vil komme mere ensretning på rating-området i takt med at nogle ratings bliver mere anvendte og dominerende (Ørsted, svar nr. 15). Manglende transparens om vurderingsmetode er også en klar ulempe ved flere af rating-

bureauerne (Susanne Stormer, svar nr. 12; Ørsted, svar nr. 15). Der er CDP god, fordi det er tydeligt, hvordan virksomhederne vurderes (Ørsted, svar nr. 15). Det er til gengæld meget omfattende at rapportere til CDP (DFDS, svar nr. 24-26). Det er ikke altid klart, om udbyttet af CDP-rapportering opvejer ressourcerne, det kræver, men det er så efterspurgt af interessenter, at det også vil have en stor omkostning ikke at rapportere til CDP (DFDS, svar nr. 26). Manglende alignment og transparens omkring metoder indebærer, at de eksterne rating-bureauer på nuværende tidspunkt altså ikke i tilstrækkelig grad medfører sammenlignelighed.

ÆNDRINGER TIL INDIKATORER

Som beskrevet under afsnittet med ændringer til indikatorer er der i analysen identificeret flere eksempler på ændring i sammenligningstal uden forklaring. Det er især DFDS, der har ændret i sammenligningstallene uden at forklare det. Ændringen skyldes en oprydning i data og metoder for CO₂-opgørelse (DFDS, svar nr. 31). Virksomheden overvejede, om de skulle skrive det i rapporten, men da de måske også er nødt til at gøre det samme for 2020-tallene i næste rapport, valgte de ikke at kommentere det. De frygtede, at det ville skabe mere mistro til tallene, hvis der så kom ændringer igen næste år. Havde der været tale om finansiel rapportering, ville virksomhederne være forpligtet til at oplyse om ændringerne og opdatere sammenligningstal, jf. IAS 8.

Et andet eksempel på ændring i indikatorer, der illustrerer virksomhedernes udfordringer med datatilgængelighed, er DFDS' manglende rapportering på "Empty Running" i 2020. I 2019-rapporten var der en hel side dedikeret til indikatoren, og der var blandt andet opstillet mål for 2020. DFDS har forklaret, at udeladelsen i 2020-rapporten skyldes, at data kom for sent (DFDS, svar nr. 28-29). Empty Running var dårligere i 2020 grundet Brexit, men det var forsinkelsen i data, der gjorde, at der ikke kunne rapporteres på indikatoren i 2020.

AFGRÆNSNING

Rapportanalysen viser en forholdsvis stor variation i virksomhedernes afgrænsning, både mellem virksomhederne men også mellem områder eller enkelte indikatorer i samme rapport. I dette afsnit præsenteres blandt andet begrundelser for afgrænsning samt udfordringer med afgrænsning.

Ifølge Ørsted danner afgrænsning og konsolidering grundlaget for opgørelsen af ESG-data, og det er essentielt for sammenligneligheden (Ørsted, svar nr. 12). De anvender som nævnt samme afgrænsnings- og konsolideringsprincipper som i deres finansielle rapportering. Fordelen ved det er blandt andet, at det er lettere at administrere, da organisationen og IT-systemer er vant til at konsolidere på den måde. Derudover blandes finansielle og bæredygtighedsdata i stigende grad ved fx at opgøre CO₂ i forhold til omsætning, og et ensartet fundament for de to typer data muliggør dette (Ørsted, svar nr. 38). DFDS nævner forskelle i standarder som en af udfordringerne ved afgrænsning: "[Standarder] er ikke så entydig[e] på, hvad man tager med og hvad man

ikke tager med, så det kræver utrolig stor disciplin internt at virkelig have styr på ens afgrænsninger.” (DFDS, svar nr. 13). Virksomheden har skibe, de ejer, skibe de ejer men lejer ud, og skibe de ikke ejer, men som de lejer, og det er svært at beslutte, hvordan det skal håndteres i opgørelsen af indikatorer. Afgrænsning, der udelukker dele af virksomhedens aktiviteter, kan skyldes problemer med datatilgængelighed (Susanne Stormer, svar nr. 14). Her anbefaler Susanne Stormer (svar nr. 15), at virksomheder anvender en væsentlighedsbetragtning til at vurdere, om en afgrænsning er for begrænset. Væsentlighedsvurderingen bør både indeholde en kvantitativ vurdering af hvor meget af forretningen, fx andel af fabrikker, der er omfattet, og en mere kvalitativ vurdering, som fx arbejds- og miljøforhold i de ekskluderede lande. Der er altså mange faktorer, der påvirker afgrænsningen, herunder organisatoriske og IT-mæssige forhold, forskellige standarder og datatilgængelighed.

ISOMORFISME

De primære drivkræfter bag isomorfisme, altså ensretning, er tvang, professionalisering og efterligning (DiMaggio & Powell, 1983). I dette afsnit undersøges de interviewede virksomheders holdninger til nogle af de faktorer, der ud fra Larrinaga-González (2007) forventes at have en effekt på isomorfismen af bæredygtighedsrapportering. Drivkræfterne er ikke direkte relateret til udfordringer forbundet med rapporteringen, men det bidrager til en yderlig forståelse for, hvorfor virksomheder anvender indikatorer, som de gør. Professionalisering af bæredygtighedsrapportering vurderes i høj grad at vedrøre standardisering, og det er gennemgået løbende i analysen. Det er derfor kun tvang og efterligning, der gennemgås i nedenstående afsnit.

INSTITUTIONEL TVANG

Ørsted og DFDS nævner opfyldelse af rapporteringskrav som et af formålene med rapporteringen, men begge siger dog, at den del fylder mindre og mindre (Ørsted, svar nr. 2; DFDS, svar nr. 7). Det kan skyldes, at informationsbehov fra interessenter, herunder investorer, og andre faktorer stiller større krav til rapporteringen end lovkravene. Som Ørsted siger: ”[Compliance] fylder ikke særlig meget for os, for i mange år har vi gået langt udover, hvad der egentlig er rapporteringskrav fra Danmark og EU” (Ørsted, svar nr. 2).

En anden grund til at tvang fra regulering har en mindre effekt på isomorfismen, kan være, at de nuværende rapporteringskrav er så brede, at virksomheder kan leve op til dem uden den store indsats:

”Hvis man bare kigger på den danske årsregnskabslov i forhold til, hvad man skal rapportere på, så er det jo vildt, at man kan se hvor mange forskellige typer årsrapporter, der lever op til kravene. De kan være skrevet på fire sider eller 140 sider og stadig leve op til de samme regler” (DFDS, svar nr. 37)

Spurgt til hvorvidt regulatoriske krav til rapportering af specifikke indikatorer kan have en positiv effekt på sammenligneligheden, ser ISS og DFDS både argumenter for og imod. Ifølge DFDS kan lovkrav gøre det nemmere at få forretningen til at prioritere indsamling af data. ”Så nogle gange kan det, at det er lovpligtigt, være med til at flytte nogle ting, fordi du ikke har noget valg” (DFDS, svar nr. 37). Det er dog også en risiko for, at det føles ligegyldigt for virksomhederne, hvis indikatorerne ikke rammer deres forretning eller giver et skævt billede. Ifølge ISS ville lovpligtige indikatorer kunne øge sammenligneligheden, men det vil ikke tilføje så meget nyt, da rating-bureauer som Dow Jones og CDP allerede får virksomheder til at svare på de samme spørgsmål (ISS, svar nr. 27). Med Europa-Kommissionens forslag til det nye direktiv om bæredygtighedsrapportering (CSRD, 2021) kan det forventes, at der i implementeringsfasen og de følgende år vil være en stigende grad af isomorfisme fra regulatorisk tvang. En anden form for tvang, der påvirker isomorfismen, er den ranking og rating, der foretages af eksterne virksomheder. Udfordringerne med disse er beskrevet i ovenstående afsnit om benchmarks.

EFTERLIGNING

Ifølge Larrinaga-González (2007) kan det være svært at påvise, hvordan efterligning øger isomorfismen af bæredygtighedsrapportering i praksis. Det er da også de færreste af de analyserede rapporter, der skriver om efterligning eller inspiration fra andre virksomheders rapportering. FLSmidth skriver i deres 2020-rapport, at de blandt andet har vurderet væsentlighed af sociale og miljømæssige emner ved at gennemgå konkurrenters rapportering. Spurgt til hvorvidt de finder inspiration fra andre virksomheders rapportering, har de tre interviewpersoner forskellige svar. ISS og DFDS finder begge inspiration fra andre virksomheders rapportering, mens Ørsted kun gør det i begrænset omfang.

”We look at other companies in terms of what they do, what they report on and also just to get an idea in terms of just basic stuff like layout and what good ideas to make our report a little better to read and to visualize” (ISS, svar nr. 9)

Ørsted siger derimod, at det at kigge på andre virksomheders rapportering er et af de steder, hvor de måske i virkeligheden kunne blive bedre (Ørsted, svar nr. 8). De finder i langt højere grad inspiration fra anbefalinger om best practice fra fx FSR og Nasdaq (Ørsted, svar nr. 38). SASB er dog et område, hvor virksomheden fik inspiration fra andre virksomheders rapportering. Der sendte SASB selv links til virksomheder, der lavede en god SASB-rapportering, så Ørsted kunne finde inspiration der (Ørsted, svar nr. 9). DFDS er ved at undersøge muligheden for at rapportere efter SASB, og det skyldes blandt andet inspiration fra andres SASB-rapportering: ”Da jeg kiggede, og det skal jeg jo, man lader sig jo også inspirere af andre” (DFDS, svar nr. 11)

Der er altså flere faktorer, der driver isomorfisme indenfor bæredygtighedsrapportering.

OPSUMMERING

Rapportanalysen viser, at virksomheder anvender indikatorer med en varierende grad af beskrivelse af regnskabspraksis, standarder, sammenligningstal osv. Derudover er der sket store ændringer i indikatorerne fra 2019-rapporterne til 2020-rapporterne ved fx tilføjelsen af nye indikatorer og ændring af regnskabspraksis og afgrænsning. Virksomheder anvender generelt en lav grad af standarder og benchmarks. Derudover er der udfordringer med fejl og uoverensstemmelser i nogle af virksomhedernes bæredygtighedsrapportering. Som tidligere nævnt er sammenlignelighed et af flere principper for god rapportering, og virksomhederne skal også finde en balance mellem at inkludere tilstrækkelig information til at understøtte sammenligneligheden og samtidig have en klar rapport med relevant og væsentlig information.

Interviewene viser, at en af virksomhedernes største udfordringer med bæredygtighedsrapportering er datatilgængelighed. Det kan være svært at få adgang til al data samt at sikre konsistens i data. Virksomhederne vil gerne anvende standarder til deres bæredygtighedsrapportering, men det er svært at vælge den rigtige standard, og det kan være meget omfattende at rapportere efter nogle af standarderne. Udfordringer med transparens og forskelle i regnskabspraksis gør det svært at rapportere på benchmarks. Derudover fylder eksterne rating-bureauer meget indenfor benchmarking på trods af udfordringer med transparens og mængden af ressourcer, som det kræver at rapportere til disse. Der er mange måder at afgrænse rapporteringen på, og også her kan udfordringer med datatilgængelighed have en effekt.

DISKUSSION

I dette afsnit diskuteres ovenstående problemstillinger vedrørende anvendelsen af indikatorer med det formål at undersøge, hvordan anvendelsen af indikatorer kan forbedres med henblik på at øge sammenligneligheden.

FORBEDRINGSMULIGHEDER FOR ØGET SAMMENLIGNELIGHED

Indikatorer bidrager til sammenlignelighed ved at kvantificere virksomhedens påvirkning på klima, sociale forhold mv. (Europa-Kommissionen, 2017). På nuværende tidspunkt medfører de mange forskellige rapporteringsstandarder og graden af regulering, at virksomhederne har en høj grad af frihed i deres udvælgelse, opgørelse og rapportering af indikatorer (Susanne Stormer, svar nr. 6). Denne frihed gør det sværere at sammenligne mellem virksomhederne. Det forventes at blive bedre med opdateringen af EU-direktivet og indførelsen af en europæisk rapporteringsstandard (CSRD, 2021; EFRAG, 2021)

VALG AF INDIKATORER

Hensigtsmæssigt valg af indikatorer er et af de første skridt til at øge sammenlignelighed gennem anvendelse af indikatorer. Som nævnt vil det i visse tilfælde være meget omfattende, hvis virksomheder inkluderer regnskabspraksis, standard, sammenligningstal, forklaring af udvikling, relative udviklinger og benchmarks for samtlige indikatorer. Balancen mellem information og klarhed må forventes at være sværere, jo flere indikatorer virksomhederne rapporterer på.

Med over 300 indikatorer er Ørsted den virksomhed i analysen med klart flest indikatorer. Virksomheden har egentlig tre forskellige bæredygtighedsrapporter i form af ESG-rapporten, Sustainability rapporten og årsrapportens afsnit om bæredygtighed (Ørsted, svar nr. 4). Rapporterne har hver deres formål og målgruppe, og ESG-rapporten indeholder stort set alle de indikatorer, som Ørsted kan rapportere på. Det skyldes et ønske om høj grad af transparens. Derudover er tanken med rapporten mere, at brugere kan anvende den som opslagsværktøj, end at de vil læse den fra ende til anden. Det er blandt andet derfor, at indikatorer, forklaring af udvikling og regnskabspraksis står samlet på én side for hvert område (Ørsted, svar nr. 27-28). Ørsted har en middelhøj andel på flere af kriterierne i rapportanalyserne, så det er ikke, fordi de anvender indikatorer uhensigtsmæssigt i forhold til de andre virksomheder i analysen. Set i forhold til antallet af indikatorer har Ørsted sammenligningstal og forklaring af udvikling bag en stor andel af indikatorer. Derudover er det en relativt lille andel af indikatorer, der er ændret i 2020-rapporten. Dermed er sammenligneligheden over tid faktisk meget god trods det høje antal indikatorer. Da indikatorerne ofte er fordelt på forretningsområde og lande, er mange af indikatorerne dog så specifikke for Ørsted, at en stor del ikke kan sammenlignes med andre virksomheder. Nu er sammenlignelighed ikke det eneste formål med bæredygtighedsrapportering, og formålet med deres rapport er netop at sikre en meget høj grad af transparens. Ørsted har da også langt færre bæredygtighedsindikatorer i deres årsrapport og sustainability rapport, så der kan rapporteringsbrugere finde de mest væsentlige informationer, hvis det er ønsket. Virksomheder bør dog generelt overveje antallet af indikatorer. Et højt antal af indikatorer kan give indtrykket af, at virksomheden ikke har prioriteret og forholdt sig til, hvad der er mest væsentligt for dem (Susanne Stormer, svar nr. 16).

Udover antallet af indikatorer bør virksomheder også overveje i hvilken grad, indholdet af de enkelte indikatorer bidrager til øget sammenlignelighed. Som nævnt kan der være indikatorer, der er specifikke for virksomheden, men som giver god mening at rapportere på (EFRAG, 2021). Hvis det er en meget høj andel af indikatorer, der er specifikke for virksomheden, vil sammenligneligheden til andre virksomheder imidlertid være lav. Som kort beskrevet under analysen af rapporterne har ISS et højt antal indikatorer om medarbejdertræning, der ikke inkluderer sammenligningstal, mål eller lignende. Det høje antal skyldes, at medarbejdertræning og opkvalificering af medarbejdere er meget vigtigt for ISS og noget, de er stolte af (ISS, svar nr. 17). Det er altså ikke noget, de har med for at øge sammenligneligheden. Udfordringen med mange indikatorer om aktiviteter, herunder især medarbejdertræning, kan også være, at aktivitets-

input som antal træningstimer ikke nødvendigvis giver et retvisende billede af, hvad medarbejderne har lært (Susanne Stormer, svar nr. 18). Hvis virksomhederne vælger at rapportere på et højt antal meget specifikke indikatorer, bør de overveje at inkludere sammenligningstal og mål for en højere andel af disse. Det vil også i højere grad vise, at indikatoren faktisk er væsentlig for virksomheden og styrende for bæredygtighedsindsatsen.

Valg af indikatorer, herunder antallet af indikatorer, har potentielt en stor påvirkning på sammenligneligheden. Virksomheder bør derfor overveje, om deres udvælgelse af indikatorer understøtter den grad af sammenlignelighed, som de sigter efter, under hensyntagen til andre kvalitetsegenskaber som fx væsentlighed. Derudover bør de vurdere, om indikatorerne rent faktisk måler det, der giver værdi, fremfor bare at måle det, de kan tælle (Susanne Stormer, svar nr. 19).

STANDARDISERING

Manglende standardisering er nævnt som en af de største udfordringer med sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering. Anvendelsen af standarder både overordnet og på indikatorniveau kan derfor være en god måde at øge sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering. Som interviewene viser, er det nemmere sagt end gjort, da det høje antal standarder og forventninger til fx IFRS-standarder gør, at virksomhederne har svært ved at vælge (fx Ørsted, svar nr. 9). Med en lovpligtig europæisk rapporteringsstandard der forventes klar i 2022 (CSRD, 2021), kan det give mening for virksomheder at vente med at forpligte sig til at rapportere helt i overensstemmelse med en bestemt rapporteringsstandard som fx GRI. Virksomheder kan dog stadig, hvor det giver mening, opgøre enkelte indikatorer i henhold til eksisterende standarder, mens de afventer standarder fra IFRS og EU.

I tillæg til ovenstående analyse vil en analyse af de undersøgte virksomheders regnskabspraksis kunne bidrage til en større forståelse for forskelle i opgørelsesmetoder. Det kunne fx være en analyse af regnskabspraksis for udvalgte indikatorer sammenholdt med ESG-vejledningen fra Nasdaq, FSR og Finansforeningen (Nasdaq et al., 2020). Grundet pladsbegrænsninger er det ikke muligt at inkludere en ekstra analyse i specialet, hvorfor en sådan analyse er udeladt. Der er dog lavet en mindre analyse med udgangspunkt i ét af nøgletallene fra vejledningen. Den er beskrevet og dokumenteret i bilag 9. Analysen viser, at regnskabspraksis for antal medarbejdere – en indikator der umiddelbart virker simpel og let at sammenligne – varierer så meget mellem virksomhederne og beskrives så utilstrækkeligt, at det i realiteten er svært at vide, hvordan indikatoren er opgjort, og hvorvidt den kan sammenlignes med andre virksomheder. Det understøtter behovet for standardisering af opgørelsesmetoder. Her kan de to Nasdaq vejledninger om ESG-nøgletal (Nasdaq et al., 2020; Nasdaq, 2019) anvendes, da de indeholder konkrete og forholdsvis detaljerede beskrivelser af opgørelsesmetoder for nogle af de mest almindelige bæredygtighedsindikatorer. Uagtet valg af eventuel standard vurderes det, at en øget transparens vedrørende opgørelsesmetode vil højne niveauet af sammenlignelighed.

AFGRÆNSNING

Analysen viser også, at der er stor forskel i virksomhedernes afgrænsning af bæredygtighedsrapportering. Flere anvender samme principper som i deres finansielle rapportering, hvilket også var tilfældet i FSR's (2019) undersøgelse. En af disse, Ørsted, har begrundet afgrænsningen med, at det blandt andet er administrativt lettere og giver mulighed for at blande finansielle og bæredygtighedstal i indikatorer som fx CO₂ pr omsætning. Det kan umiddelbart give god mening, da det er kendte principper, og da der er meget vejledning og erfaring med at anvende den afgrænsningsmetode. Derudover kan virksomheder kun indirekte gøre indflydelse gældende overfor andre, hvorfor de måske ikke kan se formålet med at inkludere leverandører mv., hvis aktiviteter ikke kan styres på samme måde. Der er dog flere organisationer og standarder, der argumenterer mod denne afgrænsningsmetode, da en stor del af virksomhedernes impact på klima, miljø og mennesker sker uden for virksomhedens kontrol og derfor bør indgå i dele af rapporteringen (EFRAG, 2021; GRI 2016c; CSRD, 2021)

GHG Protocol, der er den mest anvendte standard for CO₂-rapportering, opstiller tre ”scopes” baseret på, hvor i værdikæden udledningen sker (GHG Protocol, 2015). Denne strukturerede tilgang giver klare rammer for både aflæggere og brugere af CO₂-rapporteringen, så det er tydeligt hvilke aktiviteter, der er med i afgrænsningen af de enkelte indikatorer. Der er en del af virksomhederne i analysen, der rapporterer på scope 3. Enkelte af de analyserede virksomheder rapporterer ikke på scope 3 med en kvantitativ indikator for udledningen men skriver i stedet hvor stor en del af deres udledning, der estimeres at komme fra scope 3. Både Pandora (2019) og Lundbeck (2019) skriver, at mere end 90% af deres udledning kommer fra scope 3. Når en så stor af virksomhedernes udledning sker uden for aktiviteter, der ejes eller kontrolleres af virksomhederne selv, er det hensigtsmæssigt ud fra en væsentlighedsbetragtning at rapportere kvantitativt på det. Der er selvfølgelig store udfordringer forbundet med datatilgængelighed og pålidelighed, når det er udledninger, der sker uden for ens egen kontrol. Problemstillingen med afgrænsning af bæredygtighedsrapportering falder i højere grad under væsentlighed end sammenlignelighed. Ud fra en sammenlignelighedsbetragtning anbefales det, at virksomhederne beskriver afgrænsningen detaljeret og forklarer eventuelle afvigelser i individuelle indikatorers opgørelse.

TRANSPARENS

Der er jf. analysen stor forskel i virksomhedernes transparens vedrørende fx ændringer til regnskabspraksis og afvigelser i afgrænsning. Derudover er der i mange tilfælde en ret lav detaljeringsgrad i beskrivelsen af regnskabspraksis. På baggrund af analysen og den undersøgte litteratur vurderes det, at øget transparens er et af de vigtigste tiltag for bedre sammenlignelighed, som virksomheder kan tage. Mens der er mange udfordringer forbundet med anvendelsen af standarder, som fx selve valget af standard og omfanget af krav, er der færre ressourcemæssige udfordringer ved at være mere transparente i sin rapportering. Det kan forstås, at man som virksomhed ikke nødvendigvis har lyst til år efter år tydeligt at beskrive de fejl, man har rettet, og

ændringer i regnskabspraksis, som eksemplet med DFDS også illustrerer. Men hvis data skal kunne sammenlignes, er det vigtigt, at brugere tydeligt forstår, hvordan tallene er opgjort. Derudover bør det forklares bedre, når ændringer i regnskabspraksis har stor betydning for resultaterne. Det kan fx være i tilfælde som med Rockwool, der firdoblede antal elever og lærere hjulpet gennem isolationsløsninger på skoler i 2019 ved at opdatere underliggende research til opgørelsesmetode. Når sammenligningstal ændres så meget ved at opdatere metode, bør virksomhederne være langt mere transparente omkring, hvad ændringen skyldes, og hvorfor den nye metode er mere troværdig.

Forklaring af ændret regnskabspraksis er ligeledes god rapporteringspraksis i henhold til flere af standarderne for bæredygtighedsrapportering og finansiel rapportering (fx CDSB, 2019; IAS 8, 2005). Bæredygtighedsrapportering er forholdsvis nyt og på mange måder kompliceret, så der kommer til at være fejl og justeringer i starten. Selv hvis det måske vil mindske tiltro til tallene, at fejl og ændringer beskrives hvert år, som virksomheder kan frygte (DFDS, svar nr. 31), er det vigtigt at huske hvor meget værre, det ser ud, hvis virksomheden ændrer i regnskabspraksis eller sammenligningstal uden at forklare det. I takt med at bæredygtighedsrapportering tillægges mere og mere betydning i fx investeringsbeslutninger (EY, 2020), må virksomhederne forvente, at ændringer i sammenligningstal mv. bliver opdaget og derfor lige så godt kan forklares.

Bedre transparens om ændringer i regnskabspraksis mv. vil ikke kun øge sammenligneligheden men også troværdigheden af bæredygtighedsrapporteringen, og dermed også brugbarheden og den overordnede kvalitet.

OPSUMMERING

Hvis virksomheder vil øge sammenligneligheden af bæredygtighedsrapporteringen ved anvendelse af indikatorer, er første trin at sikre en hensigtsmæssig udvælgelse af indikatorer. Valg af indikatorer sker på baggrund af mange faktorer som fx væsentlighed, og derfor kan der være grunde til at rapportere på indikatorer, der ikke kan sammenlignes med andre virksomheder. I så fald bør virksomheder inkludere sammenligningstal og eventuelle mål for at øge sammenligneligheden over perioder og understrege væsentligheden af indikatoren. Virksomheder kan også anvende indikatorer til at øge sammenligneligheden ved at rapportere i henhold til standarder. Grundet de store udfordringer forbundet med valg af og rapportering efter standarder kan virksomheder vælge at anvende standardiserede opgørelsesmetoder for enkelte indikatorer indtil vedtagelsen af de europæiske rapporteringsstandarder. Det kan fx være Nasdaq, FSR og Finansforeningens ESG-vejledning (Nasdaq et al., 2020). En af de måder, virksomheder bedst kan forbedre anvendelsen af indikatorer med henblik på at øge sammenlignelighed, er bedre transparens. Virksomhederne er nødt til at være transparente om regnskabspraksis, afgrænsning, fejl og ændringer. Det er et kompliceret område, og mange af indikatorerne kan opgøres på forskellige måder og med forskellige afgrænsningerne. Der er derfor et behov for langt mere transparens i

rapporteringen, for at rapporteringsbrugere kan sammenligne med andre virksomheder eller perioder.

KONKLUSION

Danske virksomheder i regnskabsklasse D og store C er jf. ÅRL §99a underlagt krav om bæredygtighedsrapportering efter følg-eller-forklar princippet. Kravet har været gældende for udvalgte virksomheder før EU-direktivet om ikke-finansiell rapportering, men de nuværende regler lægger sig meget tæt op ad EU-direktivet. Lovkravet er en form for tvangsmekanisme (DiMaggio & Powell, 1983), der driver isomorfismen i store europæiske virksomheders rapportering ved at regulere både form og indhold i rapporteringen. Europa-Kommissionen har i april 2021 offentliggjort deres forslag til et nyt direktiv om bæredygtighedsrapportering (CRSD, 2021), der skal erstatte det nuværende direktiv. Her er der blandt andet krav om assurance og rapportering efter en europæisk rapporteringsstandard, der forventes klar i 2022. De mange forskellige frivillige rapporteringsstandarder, som fx GRI og SASB, og manglen på lovpligtige standarder på nuværende tidspunkt gør det muligt for virksomheder at tilpasse rapporteringen til deres virksomhed og behov fra brugere af deres bæredygtighedsrapporter. De forskellige standarder og muligheden for selv at tilpasse rapporteringen er dog også med til at mindske sammenligneligheden (Tsagas & Villiers, 2020; Diouf & Boiral, 2017). Standarder indenfor bæredygtighedsrapportering opstiller i stor grad de samme kvalitetsegenskaber til rapportering som IASB's begrebsramme (IASB, 2018). I forskningslitteraturen anvendes der derimod forskellige kvalitetsbegreber, og forskning viser, at kvalitetsniveauet i bæredygtighedsrapportering generelt er lavt. Udvalgt litteratur, herunder fx høringssvar i forbindelse med opdatering af regulering, indikerer, at det især er lav sammenlignelighed, der mindsker kvaliteten og brugbarheden af bæredygtighedsrapportering (Erhvervsstyrelsen, 2019; Europa-Kommissionen, 2020). Sammenlignelighed er en supplerende egenskab i regnskabskvalitet i IASB's begrebsramme og indgår ligeledes som grundlæggende princip i standarder indenfor bæredygtighedsrapportering (fx GRI, 2016a).

På baggrund af udvalgte rapporteringsstandarder er der opstillet en række kriterier for indikatorer, der kan øge sammenligneligheden af bæredygtighedsrapportering. Kriterierne er: forklaring af regnskabspraksis, henvisning til eksterne standarder, sammenligningstal og forklaring af udvikling, tydelige basisår ved relativ udvikling, benchmarks og konsistens i anvendelsen af indikatorer. Derudover udgør en detaljeret beskrivelse af rapporteringens afgrænsning fundamentet for sammenligneligheden. De opstillede kriterier for sammenlignelighed er anvendt til at analysere 4.431 indikatorer fra 20 udvalgte virksomheders bæredygtighedsrapportering for 2019 og 2020. Generelt beskriver virksomhederne regnskabspraksis tilstrækkelig godt, men der er stor forskel i andelen af indikatorer med forklaret regnskabspraksis blandt de analyserede rapporter. Andelen af indikatorer med sammenligningstal varierer meget blandt virksomhederne. Analysen viser også, at virksomhederne i meget lav grad anvender standarder og benchmark til de enkelte indikatorer. Der er forholdsvis stor variation i virksomhedernes afgrænsning samt i hvor detaljeret, afgrænsningerne beskrives. Den lave grad af relativ udvikling viser, at virksomhederne i høj grad

rapporterer på absolutte tal, hvilket umiddelbart er godt for sammenligneligheden (CDSB, 2019; GRI, 2016a). Derudover viser analysen, at der sket en stor ændring i indikatorerne fra 2019-rapporterne til 2020-rapporterne i forhold til både hvilke indikatorer, der rapporteres på, og de enkelte indikatorers opgørelsesmetode og afgrænsning. I forhold til 2019-rapporterne anvender virksomhederne i højere grad standarder i 2020-rapporterne. Virksomhederne er i 2020-rapporterne også bedre til at have tydelige basisår for relative udviklinger og definere de benchmarks, der anvendes. Udvikling i indikatorer med sammenligningstal forklares langt bedre i 2020-rapporterne end i 2019-rapporterne. En ofte anvendt forklaring i 2020-rapporterne er covid-19. Analysen viser, at virksomhederne anvender indikatorer på meget forskellige måder i bæredygtighedsrapporteringen. Det kan gøre det svært at få et klart billede af virksomhedernes bæredygtighedsindsats og dermed sammenligne på tværs af virksomhederne. Derudover er der udfordringer med fejl og uoverensstemmelser i nogle af virksomhedernes bæredygtighedsrapportering.

Interviewene viser, at en af virksomhedernes største udfordringer med bæredygtighedsrapportering er datatilgængelighed. Virksomheder kan have svært ved at få adgang til al data samt udfordringer med at sikre konsistens i data. De interviewede virksomheder vil gerne anvende standarder til deres bæredygtighedsrapportering, men det er svært at vælge den rigtige standard, og det kan være meget omfattende at rapportere efter nogle af standarderne. Udfordringer med transparens og forskelle i regnskabspraksis gør det svært at rapportere på benchmarks, da virksomhederne ikke kan sammenligne med konkurrenters rapportering. Derudover fylder eksterne rating-bureauer meget indenfor benchmarking på trods af udfordringer med åbenhed omkring metoder og mængden af ressourcer, som det kræver at rapportere til alle relevante bureauer. Der er mange måder at afgrænse rapporteringen på, og også her kan udfordringer med datatilgængelighed have en betydning.

Hvis virksomheder vil øge sammenligneligheden af bæredygtighedsrapporteringen gennem anvendelse af indikatorer, er første trin at sikre en hensigtsmæssig udvælgelse af indikatorer. Valg af indikatorer sker på baggrund af mange faktorer som fx væsentlighed, og derfor kan der være grunde til at rapportere på indikatorer, der ikke kan sammenlignes med andre virksomheder (EFRAG, 2021). I så fald anbefales det, at virksomhederne inkluderer sammenligningstal for at øge sammenligneligheden over perioder. Virksomheder kan også anvende indikatorer til at øge sammenligneligheden ved at rapportere i henhold til standarder. Grundet de store udfordringer forbundet med eksisterende standarder kan virksomheder vælge at anvende standardiserede opgørelsesmetoder (fx Nasdaq, FSR og Finansforeningens ESG-vejledning) for enkelte indikatorer indtil vedtagelsen af den europæiske rapporteringsstandard. En af de måder, virksomheder bedst kan forbedre anvendelsen af indikatorer med henblik på at øge sammenlignelighed, er bedre transparens. Virksomhederne er nødt til at være transparente om regnskabspraksis, afgrænsning, fejl og ændringer. Det er et kompliceret område, og mange af indikatorerne kan opgøres på for-

skellige måder og med forskellige afgrænsninger. For at rapporteringsbrugere kan sammenligne mellem virksomheder og perioder, er der behov for en langt højere grad af transparens.

PERSPEKTIVERING

Oplysning om alle de opstillede kriterier for samtlige indikatorer i en bæredygtighedsrapport må forventes at føre til en meget lang rapport, når antallet af indikatorer er over et vist niveau. Sammenlignelighed er som nævnt blot et af flere principper for god rapportering, og virksomheder skal også finde en balance mellem at inkludere tilstrækkelig information til at understøtte sammenligneligheden og samtidig have en klar rapport med relevant og væsentlig information. Forskelle blandt forskellige sektorer forventes også at påvirke hvilken type information, der er mest væsentlig for virksomhederne (EFRAG, 2021).

EFRAG-anbefalingerne til den europæiske rapporteringsstandard opstiller tre rapporteringslag, der skal understøtte sammenlignelighed og relevans (EFRAG, 2021). Det øverste lag, ”sector-agnostic”, skal inkludere oplysningskrav, der er nødvendige for at sikre sammenlignelighed mellem sektorer. Ifølge EFRAG er det vigtigt, at rapporteringskrav, der omfatter alle virksomheder, ikke medfører for store byrder for virksomhederne og tager højde for forskelle i risiko- og impact-profiler mellem sektorer. Det andet lag er sektor-specifikke krav, der skal sikre sammenligneligheden inden for givne sektorer, mens tredje lag er information, der falder uden for de andre to lag, men som er væsentlige for den specifikke virksomhed. Det vil være relevant at undersøge indholdet af danske virksomheders bæredygtighedsrapportering ud fra de tre rapporteringslag for at få en forståelse for den nuværende grad af sammenlignelighed på sektor-niveau. En sådan undersøgelse vil også kunne bidrage til mere konkrete anbefalinger, der kan øge sammenligneligheden og gøre danske virksomheder mere klar til det nye bæredygtighedsdirektiv og den forventede europæiske rapporteringsstandard.

LITTERATURLISTE

Litteraturlisten er struktureret med tre afsnit, der omfatter henholdsvis generelle referencer fra specialet, links til bæredygtighedsrapporterne fra analysen og referencer, der kun henvises til i bilagene.

ARTIKLER, BØGER OG RAPPORTER

Avram, V., Calu, D., Dumitru, V., Dumitru, M., Glăvan, M. & Jinga, G. (2018). The institutionalization of the consistency and comparability principle in the European companies. *Energies*, 11(12). DOI 10.3390/en11123456

Bayne, L. & Wee, M. (2019). Non-financial KPIs in annual report narratives: Australian practice. *Accounting Research Journal*, 32(1), 7-19, DOI 10.1108/ARJ-02-2018-0033

Beretta, S. & Bozzolan, S. (2008). Quality versus Quantity: The Case of Forward-Looking Disclosure. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 23(3), 333-376.

Boiral, O., Heras-Saizabitoria, I. & Brotherton, M. (2019). Assessing and Improving the Quality of Sustainability Reports: The Auditors' Perspective. *Journal of Business Ethics*, 155(3), 703-721. DOI 10.1007/s10551-017-3516-4

Buniamin, S. & Ahmad, N. (2015). An integrative perspective of environmental, social and governance (ESG) reporting: A conceptual paper. Proceedings of the International Conference on Accounting Studies (ICAS) 2015 17-20 August 2015, Johor Bahru, Johor, Malaysia

CDP. (u.å.). *What we do*. <https://www.cdp.net/en/info/about-us/what-we-do> (Tilgæet februar 2021)

CDP, CDSB, GRI, IIRC & SASB. (2020). *Statement of Intent to Work Together Towards Comprehensive Corporate Reporting*. <https://29kjwb3armds2g3gi4lq2sx1-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/Statement-of-Intent-to-Work-Together-Towards-Comprehensive-Corporate-Reporting.pdf>

CDSB. (2019). *CDSB Framework for reporting environmental & climate change information*

CDSB. (2020) *The state of EU environmental disclosures in 2020*

Corporate Knights (2021a). *2021 Global 100 ranking*.

<https://www.corporateknights.com/channels/leadership/2021-global-100-ranking-16115328/>
(Senest tilgæet 30. April, 2021)

Corporate Knights (2021b). *2021 Global 100 Methodology*

<https://www.corporateknights.com/wp-content/uploads/2021/03/2021-Global-100-Methodology-Updated.pptx.pdf> (Senest tilgået 30. April, 2021)

Corporate Knight (2021c) Corporate Knights Clean Taxonomy. Kan downloades fra side 9 på:

<https://www.corporateknights.com/wp-content/uploads/2021/03/2021-Global-100-Methodology-Updated.pptx.pdf> (Senest tilgået 30. april)

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). (2021). *Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. 2021/0104 (COD)*

De Villiers, C. & Maroun, W. (2017). Introduction to sustainability accounting and integrated reporting, I De Villiers, C & Maroun, W. (Eds.) *Sustainability accounting and integrated reporting*, Routledge.

DFDS. Interviewtranskription er vedlagt som bilag 6.

DiMaggio, P. & Powell, W. (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48 (2), 147-160. I Institut for Organisation (2018). *Kompendium til HA Almen Strategi*. Academic Books.

Diouf, D. & Boiral, O. (2017). The quality of sustainability reports and impression management: A stakeholder perspective. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 30(3), 643-667. DOI 10.1108/AAAJ-04-2015-2044

EFRAG. (2020). *13/11/2020 - PROGRESS REPORT PUBLISHED FOR PROJECT ON PREPARATORY WORK FOR THE ELABORATION OF POSSIBLE EU NON-FINANCIAL REPORTING STANDARDS*. <https://www.efrag.org/News/Project-449/Progress-report-published-for-project-on-preparatory-work-for-the-elaboration-of-possible-EU-non-financial-reporting-standards> (Tilgået februar 2021)

EFRAG (2021). *PROPOSALS FOR A RELEVANT AND DYNAMIC EU SUSTAINABILITY REPORTING STANDARD-SETTING*

Egholm, L. (2014). *Videnskabsteori*. Hans Reitzels Forlag

Erhvervsstyrelsen. (2013). *Samsfundsansvar og Rapportering i Danmark. Effekten af 3. år med rapporteringskrav i årsregnskabsloven*

Erhvervsstyrelsen. (2019). *Høringsnotat vedr. mere værdiskabende CSR-rapportering*

Erhvervsstyrelsen. (2020). Danish response to the Roadmap for the revision of the Non-Financial Reporting Directive (NFRD). Kan findes på: <https://ec.europa.eu/info/law/better->

[regulation/have-your-say/initiatives/12129-Revision-of-Non-Financial-Reporting-Directive/F506724](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/non-financial-reporting_en#review)

Erhvervsstyrelsen. (2021). *Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål*.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/raadet-samfundsansvar-og-verdensmaal> (Tilgæet marts 2021)

Ernst & Young Global Limited. (2020). How will ESG performance shape your future?. Kan

findes på: [https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-](https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/assurance/assurance-pdfs/ey-global-institutional-investor-survey-2020.pdf)

[com/en_gl/topics/assurance/assurance-pdfs/ey-global-institutional-investor-survey-2020.pdf](https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/assurance/assurance-pdfs/ey-global-institutional-investor-survey-2020.pdf)

Europa-Kommissionen. (u.å.). Review of Directive 2014/95/EU.

[https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/non-financial-reporting_en#review)

[auditing/company-reporting/non-financial-reporting_en#review](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/non-financial-reporting_en#review) (Tilgæet den 10. februar 2021)

Europa-Kommissionen. (2017). *Retningslinjer for ikke-finansielle rapportering (metode til rapportering af ikke-finansielle oplysninger) (2017/C 215/01)*

Europa-Kommissionen. (2019). *Den europæiske grønne aftale*. Bruxelles, den 11.12.2019

COM(2019) 640 final

Europa-Kommissionen. (2020). *Summary Report of the Public Consultation on the Review of the Non-Financial Reporting Directive*

Fedders, J., Steffesen, H. & Lassen, K. (2017) *Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder - fra dansk praksis til IFRS* (5. udgave). Karnov Group

Finanstilsynet. (2020). *Ny regulering indenfor bæredygtig finansiering*.

[https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/nyhedsbreve-for-](https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/nyhedsbreve-for-kapitalmarkedsomraadet/2020/nyhedsbrev-for-kapitalmarkedsomraadet-2020/artikel-4-baeredygtig-finansiering)

[kapitalmarkedsomraadet/2020/nyhedsbrev for kapitalmarkedsomraadet 2020/artikel 4 baeredygtig finansiering](https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/nyhedsbreve-for-kapitalmarkedsomraadet/2020/nyhedsbrev-for-kapitalmarkedsomraadet-2020/artikel-4-baeredygtig-finansiering) (Tilgæet den 15. marts 2021)

FN. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (FN A/RES/70/1).

https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

FSR. (2017). *Børsnoterede virksomheders rapportering om samfundsansvar*

FSR. (2018). *De 50 største virksomheders rapportering om samfundsansvar*

FSR. (2019). *ANALYSE: STORE SELSKABERS REDEGØRELSE FOR*

SAMFUNDSANSVAR OG VERDENSMÅL.

FSR. (2020). *CSR Prisen 2020: Ørsted opfordrer til, at arbejdet med bæredygtighed understøtter Paris-*

aftalen. [https://www.fsr.dk/csr-prisen-2020-oersted-opfordrer-til-at-arbejdet-med-](https://www.fsr.dk/csr-prisen-2020-oersted-opfordrer-til-at-arbejdet-med-baeredygtighed-understoetter-paris-aftalen)

[baeredygtighed-understoetter-paris-aftalen](https://www.fsr.dk/csr-prisen-2020-oersted-opfordrer-til-at-arbejdet-med-baeredygtighed-understoetter-paris-aftalen) (Tilgæet den 14. april 2021)

GHG Protocol. (2015). A Corporate Accounting and Reporting Standard. REVISED EDITION. <https://ghgprotocol.org/corporate-standard>

Global Sustainability Standards Board. (2018). *Due Process Protocol*. <https://www.globalreporting.org/standards/media/2099/gssb-due-process-protocol-2018.pdf>

GRI. (u.å.). *About GRI*. <https://www.globalreporting.org/about-gri/> (Tilgået den 10. Februar)

GRI. (2016a). *GRI 101: FOUNDATION 2016*

GRI. (2016b). *GRI 102: GENERAL DISCLOSURES 2016*

GRI. (2016c). *GRI 103: MANAGEMENT APPROACH 2016*

GRI. (2020). *GRI Universal Standards: GRI 101, GRI 102, and GRI 103 – Exposure draft*

Håbek, P. & Wolniak, R. (2016). Assessing the quality of corporate social responsibility reports: the case of reporting practices in selected European Union member states. *Quality and Quantity*, 50(1), 399-420. DOI 10.1007/s11135-014-0155-z

Hahn, R. & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production*, 59, 5-21. DOI 10.1016/j.jclepro.2013.07.005

Helfaya, A., Whittington, M. & Alawattage, C. (2018). Exploring the quality of corporate environmental reporting: Surveying preparers' and users' perceptions. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 32(1), 163-193. DOI 10.1108/AAAJ-04-2015-2023

Helfaya, A. & Whittington, M. (2019). Does designing environmental sustainability disclosure quality measures make a difference?. *Business Strategy and the Environment*, 28(4), 525-541. DOI 10.1002/bse.2262

IAS 8 (2005). *Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl*. Hentet på Karnov den 29. april 2021.

IASB. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*

IFRS. (2020). *Consultation Paper on Sustainability Reporting* <https://cdn.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/consultation-paper-on-sustainability-reporting.pdf> (Tilgået februar 2021)

IIRC. (u.å.). *The IIRC*. <https://integratedreporting.org/the-iirc-2/> (Tilgået marts 2021)

IIRC. (2013). *THE INTERNATIONAL <IR> FRAMEWORK*

- IIRC. (2020). *IIRC and SASB announce intent to merge in major step towards simplifying the corporate reporting system*. <https://integratedreporting.org/news/iirc-and-sasb-announce-intent-to-merge-in-major-step-towards-simplifying-the-corporate-reporting-system/> (Tilgået marts 2021)
- ISS. Interviewtransskription er vedlagt som bilag 5.
- KPMG. (2020). *The Time has come. The KPMG Survey of Sustainability Reporting*.
- Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis* (3. Udgave). Sage Publications
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview* (3. Udgave). Hans Reitzels Forlag
- La Torre, M., Sabelfeld, S., Blomkvist, M., Tarquinio, L. & Dumay, J. (2018). Harmonising non-financial reporting regulation in Europe. *Meditari Accountancy Research*, 26(4), 598-621. DOI 10.1108/MEDAR-02-2018-0290
- Larrinaga-González, C. (2007). Insights from neoinstitutional theory. I Unerman, J., Bebbington, J. & O'Dwyer, B. (Eds). *Sustainability Accounting and accountability* (s.150-167). Routledge
- Loprevite, S., Raucci, D. & Rupo, D. (2020). KPIs reporting and financial performance in the transition to mandatory disclosure: The case of Italy. *Sustainability (Switzerland)*, 12(12). DOI 10.3390/su12125195
- Nasdaq. (2019). *ESG Reporting Guide 2.0*
- Nasdaq, Finansforeningen & FSR. (2020). *ESG-hoved- og nøgletal i årsrapporten*. Ajourført 2020
- Non-Financial Reporting Directive (2014). *DIREKTIV 2014/95/EU af 22. oktober*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=EN>
- Raun, K. (2021, 20. april). *DFDS har sat struktur på grønne mål for topledelsen*. BØRSEN
- Roca, L. & Searcy, C. (2012). An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, 20(1), 103-118. DOI 10.1016/j.jclepro.2011.08.002
- Rådet for Samfundsansvar og Verdensmål. (2020). *Rådets anbefalinger*. <https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2020-06/Brev%20og%20anbefalinger%20om%20CSR-rapportering%20fra%20Rådet%20for%20Samfundsansvar%20og%20Verdensmål.pdf> (Tilgået marts 2021)
- SASB. (u.å.-b). *Standards Overview*. <https://www.sasb.org/standards/> (Tilgået februar 2021)
- SASB. (u.å.-a). *Contact Us*. <https://www.sasb.org/contact/> (Tilgået marts 2021)

SASB. (2017). *SASB CONCEPTUAL FRAMEWORK*

SASB. (2018a). *SASB Materiality map*. <https://materiality.sasb.org> (Tilgået februar 2021)

Saunders, M., Lewis, P. & Thronhill, A. (2019). *Research Methods for Business Students* (8. udgave). Pearson Education Limited

Sotorrió, L. & Sánchez, J. (2010). Corporate social reporting for different audiences: The case of multinational corporations in Spain. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 17(5), 272-283. DOI 10.1002/csr.215

Susanne Stormer. Interviewtransskription er vedlagt som bilag 8.

Taksonomiforordningen (2020). *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) 2020/852 af 18. juni 2020 om fastlæggelse af en ramme til fremme af bæredygtige investeringer og om ændring af forordning (EU) 2019/2088*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>

TCFD. (2017). *Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures*

Tschopp, D. & Huefner, R. (2015). Comparing the Evolution of CSR Reporting to that of Financial Reporting. *Journal of Business Ethics*, 127, 565-577. DOI 10.1007/s10551-014-2054-6

Tsagas, G. & de Villiers, C. (2020). Why "less is More" in Non-Financial Reporting Initiatives: Concrete Steps towards Supporting Sustainability. *Accounting, Economics and Law: A Convivium*. DOI 10.1515/acl-2018-0045

Unerman, J., Bebbington, J. & O'Dwyer, B. (Eds) (2007). *Sustainability Accounting and accountability*. Routledge

Wensen, K., Wijnand, B., Klein, J. & Knopf, J. (2011). *The state of play in sustainability reporting in the EU*.

World Economic Forum (WEF), Deloitte, EY, KPMG & PwC. (2020) *Measuring Stakeholder Capitalism: Towards Common Metrics and Consistent Reporting of Sustainable Value Creation*

Ørsted. Interviewtransskription er vedlagt som bilag 7.

Årsregnskabsloven. LBK nr 838 af 08/08/2019 Bekendtgørelse af årsregnskabsloven, samt nedenstående ændringslovforslag:

Lovforslaget 2018/1 LSF 99, L 99 Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v.

BÆREDYGTIGHEDSRAPPORTER ANVENDT I ANALYSE

A.P. Møller-Mærsk:

- Sustainability Report 2019
- Sustainability Report 2020
- ESG data table 2020

Rapporter kan downloades på: <https://www.maersk.com/about/sustainability/reports>

Carlsberg:

- Sustainability Report 2019 <https://www.carlsberggroup.com/media/35965/carlsberg-as-sustainability-report-2019.pdf>
- Sustainability Report 2020 https://www.carlsberggroup.com/media/42556/carlsberg-sustainability-report-2020_final.pdf

Coloplast:

- Corporate Responsibility Report 2018/19
- Sustainability Report 2019/20

Rapporter kan downloades på: https://www.coloplast.com/about-coloplast/responsibility/policies/#section=Reporting_444548 (Senest tilgået 14. april 2021)

Dampskibsselskabet NORDEN:

- Annual report 2019 (afsnit om bæredygtighed) https://cms.norden.com/sites/cms.norden.com/files/2020-10/Annual_report_2019.pdf
- Annual report 2020 (afsnit om bæredygtighed) https://cms.norden.com/sites/cms.norden.com/files/2021-03/NORDENAR2020_0.pdf

Danske Bank:

- Sustainability Report 2019 - <https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2020/2/sustainability-report-2019.pdf?rev=26101a8b11234450b374e963e665801b&hash=DC7ADA3E3CA95AF84BF225BF84FBD39B>
- Sustainability Report 2020 - <https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2021/2/sustainability-report->

[2020.pdf?rev=504288465af24f53b7aa3a264750bd93&hash=124DAEB892951C4709DF5ACB6ACC08C5](https://www.demant.com/~/media/demant/main/media-documents/responsibility/corporate-social-responsibility-report-2020.pdf?rev=504288465af24f53b7aa3a264750bd93&hash=124DAEB892951C4709DF5ACB6ACC08C5)

Demant:

- Corporate Social Responsibility Report 2019 - <https://wdh01.azureedge.net/-/media/demant/main/media-documents/responsibility/corporate-social-responsibility-report-2019.pdf?la=en&rev=3E26>
- Sustainability Report 2020 - https://publications.demant.com/demant/Demant_Sustainability_Report_2020/?page=1&_ga=2.147033335.1941307777.1618408698-748306346.1612864310

DFDS

- CSR Report 2019
https://assets.ctfassets.net/mivicpf5zews/5QUrsoZCaGAMe63zG4TV3V/448a95d1ad2bf393b0266298f87d5582/DFDS_CSR_report_2019.pdf
- DFDS CSR report 2020
https://assets.ctfassets.net/mivicpf5zews/tA7o1lKnKVAKgX7ErZSKD/ddc37a483a5ff107130b12bac19c42e9/DFDS_CSR_report_2020_Final.pdf

DSV

- DSV Panalpina Corporate Responsibility Report 2020 - <https://docs.dsv.com/group/group-compliance/corporate-responsibility-report-2020/>
- DSV Panalpina Corporate Responsibility Report 2019 - <https://docs.dsv.com/group/group-compliance/responsibility-report-2019/>

FLSmidth

- Sustainability Report 2019 - <https://ml-eu.globenewswire.com/Resource/Download/18d74d01-2c45-4d86-9c7f-fee413152d4a>
- Sustainability Report 2020 - <https://ml-eu.globenewswire.com/Resource/Download/ba61fc53-3072-487b-a445-317b77d25dee>

ISS

- Corporate Responsibility Report 2019 - <https://brand.issworld.com/m/6bc40aed50ef3e84/original/ISS-Corporate-Responsibility-Report-2019.pdf>
- Corporate Responsibility Report 2020 - <https://brand.issworld.com/m/34292f17211801c6/original/2020-ISS-Corporate-Responsibility-Report.pdf>

Lundbeck

- UN Global Compact 2019 Communication on Progress report - https://www.lundbeck.com/upload/global/files/pdf/sustainability/COP/COP_2019.pdf
- Sustainability Report 2020 - https://www.lundbeck.com/upload/global/files/pdf/sustainability/report/Lundbeck_Sustainability_Report_2020_WEB_upd.pdf

Novo Nordisk

- Annual report 2019 (afsnit om bæredygtighed) - https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2020/Novo-Nordisk-Annual-Report-2019.pdf
- Annual report 2020 (afsnit om bæredygtighed) - https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2021/Novo-Nordisk-Annual-Report-2020.pdf

Novozymes

- Annual report 2019 (afsnit om bæredygtighed) - <https://report2019.novozymes.com/#home>
- Annual report 2020 (afsnit om bæredygtighed) - <https://report2020.novozymes.com>

Pandora

- Sustainability report 2019

Rapport kan downloades på: <https://pandoragroup.com/sustainability/publications>

Rockwool

- Sustainability report 2019 – Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at finde rapporten fra 2019 på deres hjemmeside, så der linkes til UN Global Compact's hjemmeside, hvor rapporten er tilgængelig - https://ungc-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/attachments/cop_2020/485211/original/2019_ROCKWOOL-Sustainability-Report.pdf?1587024241
- Sustainability report 2020 - https://p-cdn.rockwool.com/globalassets/sustainability/sustainability-report/rockwool-sustainability-report-2020_online.pdf?f=20210318105011

Schouw

- ESG-rapport 2019 - <https://www.schouw.dk/media/1782/schouw-esg-2019-dan.pdf>
- ESG-rapporter 2020 - <https://www.schouw.dk/media/1829/esg-rapport-2020-dan.pdf>

Topdanmark

- ESG report 2019 – Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at finde rapporten fra 2019 på deres hjemmeside, så der linkes til UN Global Compact's hjemmeside, hvor rapporten er tilgængelig - https://ungc-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/attachments/cop_2020/483377/original/ESG_Report_2019_.pdf?1582277918
- CSR-rapport 2019 – Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at finde rapporten fra 2019 på deres hjemmeside, så der linkes til UN Global Compact's hjemmeside, hvor rapporten er tilgængelig - https://ungc-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/attachments/cop_2020/483376/original/CSR_Report_2019_.pdf?1582277918
- ESG Report 2020 - <https://www.topdanmark.com/binaries/content/assets/corporate/investor-rapporter-og-praesentationer/esg-rapporter/2020/esg-report-2020.pdf>
- CSR-rapport 2020 - <https://www.topdanmark.com/binaries/content/assets/corporate/investor-rapporter-og-praesentationer/csr-rapporter/2020/csr-rapport-2020.pdf>

Tryg

- Corporate Responsibility report 2019 - <https://tryg.com/da/dokumenter/trygcom/corporate-responsibility-report-2019.pdf>
- Corporate Responsibility report 2020 - <https://tryg.com/en/dokumenter/trygcom/corporate-responsibility-report-2020.pdf>

Vestas

- The Vestas Sustainability Report 2019 - https://www.vestas.com/~media/vestas/investor/investor%20pdf/financial%20reports/2019/q4/sustainabilityreport_2019.pdf
- The Vestas Sustainability Report 2020 - https://www.vestas.com/~media/vestas/investor/investor%20pdf/financial%20reports/2020/q4/sustainability_report_2020.pdf

Ørsted

- ESG performance report 2019 - <https://orsted.com/-/media/annual2019/ESG-performance-report-2019.pdf>

- Sustainability report 2019 - <https://orsted.com/-/media/annual2019/Sustainability-report-2019-online-version.pdf>
- ESG performance report 2020 - <https://orsted.com/esgperformance2020>
- Sustainability report 2020 - <https://orsted.com/sustainability2020>

Ovenstående links er senest tilgået den 14. april 2021 på nær link til NORDEN's årsrapport fra 2019, der er tilgået den 7. maj 2021, da rapporten ikke kunne tilgås den 14. april grundet problemer med deres hjemmeside.

KILDER TIL BILAG

I denne del af litteraturlisten fremgår artikler mv., der kun referes til i bilagene.

Accounting Standards Board (ASB) (2006). *Reporting Statement: Operating and financial Review*.

Adams, C. & Frost, G. (2008). Integrating sustainability reporting into management practices. *Accounting Forum* 32, 288–302. DOI:10.1016/j.accfor.2008.05.002

Bab.la (u.å). <https://bab.la> Oversættelse er foretaget i februar 2021.

Financial Reporting Council (2014). *Guidance on the Strategic Report*.

<https://www.frc.org.uk/accountants/accounting-and-reporting-policy/uk-accounting-standards/reporting-statements-in-issue/operating-and-financial-review> Link senest tilgået 7. maj 2021.

FSR (2018b). *Krav til virksomhedens redegørelse for samfundsansvar – jf. § 99 a i årsregnskabsloven*.

FSR (2020b): *Tjekliste for oplysninger i årsrapporten § 99 a*.

https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/CSR/Publikationer/Tjekliste%20ÅRL%2099%20a_version%202020_130121.pdf

IASB (2010). *Management Commentary. A framework for presentation*.

Merriam-Webster. <https://www.merriam-webster.com> Søgning på ord foretaget i februar 2021.

Pandora (2021). *Pandora Sustainability Report 2020*.

<https://www.flipsnack.com/PandoraDigitalFlipbooks/pandora-sustainability-report-2020/full-view.html> (Link tilgået den 10. maj 2021)

PwC (2007). *Guide to key performance indicators*

Rockwool. (2016). *ROXUL Celebrates Gold LEED Certification*.

<https://www.rockwool.com/north-america/about-us/news/gold-leed-certification/> (Senest tilgået den 10. maj 2021)

UK Companies Act (2006). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/part/15>